

Veiledningsordningen for nytilsatte nyutdannede lærere og førskolelærere

Resultater fra kartleggingen vinteren 2012

Audun Fladmoe & Thomas Karterud

FORORD

Denne kartleggingen er gjennomført som del av avtalen om veiledningsordning for nytilsatte nyutdannede lærere mellom Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon KS og Kunnskapsdepartementet (KD). Kartleggingen er utviklet og gjennomført i samarbeid mellom KS og KD.

Datamaterialet er samlet inn av KS og KD. TNS Gallup v/ Audun Fladmoe og Thomas Karterud har analysert datamaterialet og skrevet rapporten.

Kontaktperson og ansvarlig i KS har vært Arne Rekdal Olsen.

Kontaktpersoner og ansvarlige i KD har vært Håkon Kavli og Liv Dyrdal.

I kartleggingen har en rekke skoleeiere og barnehageeiere, rektorer og styrere, og en rekke nyutdannede lærere og førskolelærere bidratt med sine svar. Vi retter en stor takk til disse for deltakelsen i kartleggingen.

Oslo 30.03 2012

Innhold

1 Bakgrunn	5
2 Resultater oppsummert	6
2.1 Skolesektoren.....	6
2.2 Barnehagesektoren.....	7
3 Metode.....	10
3.1 Datagrunnlaget for skolesektoren	10
3.2 Datagrunnlaget for barnehagesektoren	12
3.3 Analyse og rapportering.....	14
4 Skolesektoren.....	17
4.1 Hvor utbredt er veiledningsordningen	17
4.1.1 Skoleeiere.....	17
4.1.2 Rektorer	20
4.1.3 Nyutdannede lærere.....	24
4.2 Hva har vært viktig for å få på plass ordningen?	27
4.2.1 Skoleeiere.....	27
4.2.2 Rektorer	28
4.2.3 Lærere	30
4.3 Hvem er veilederne?.....	32
4.3.1 De fleste veilederne er ansatt på skolen	32
4.3.2 Veilederne har andre ansvarsområder ved skolen.....	33
4.3.3 Veilederopplæring og samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene.....	33
4.4 Hvordan organiseres veiledningen?	37
4.4.1 Skoleeiere.....	37
4.4.2 Rektorer og nyutdannede lærere	38
4.5 Hva består veiledningen av?	41
4.6 Hvordan oppfattes veiledningen?.....	45
5 Barnehagesektoren.....	50
5.1 Hvor utbredt er veiledningsordningen?.....	51
5.1.1 Barnehageeiere.....	51
5.1.2 Styrere.....	54
5.1.3 Nyutdannede førskolelærere.....	57
5.2 Hva har vært viktig for få på plass ordningen?	59
5.2.1 Barnehageeiere.....	60
5.2.2 Styrere.....	62
5.2.3 Førskolelærere	63

5.3 Hvem er veilederne?	66
5.3.1 Veilederes ansettelsesforhold	66
5.3.2 Veilederes ansvarsområder	67
5.3.3 Veilederopplæring og samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene.....	68
5.4 Hvordan organiseres veiledningen?	72
5.4.1 Barnehageeieres organisering av veiledningen	72
5.4.2 Hvordan foregår veiledningen i barnehagene?	73
5.5 Hva består veiledningen av?	76
5.6 Hvordan oppfattes veiledningen?.....	78
Referanser.....	82

1 Bakgrunn

Veiledningsordningen for nyutdannede lærere ble innført høsten 2010, mens en tilsvarende ordning for nyutdannede førskolelærere ble innført høsten 2011. Innføringen av veiledningsordningen er et samarbeidsprosjekt mellom Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS) og Kunnskapsdepartementet (KD). Allerede høsten 2010 ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant skoleeiere, skoleledere (rektorer) og nyutdannede nytilsatte lærere om ordningen (KD 2011). Vinteren 2012 har det blitt gjennomført en oppfølgingsundersøkelse i skolesektoren og en tilsvarende undersøkelse i barnehagesektoren. Hovedfunn fra disse undersøkelsene, samt endringer siden 2010, presenteres i denne rapporten.

2 Resultater oppsummert

2.1 Skolesektoren

Utbredelse:

- Ifølge både skoleeiere, rektorer og nyutdannede lærere har utbredelsen av veiledningsordningen for nytilsatte nyutdannede lærere i skolesektoren økt med om lag 10 prosentpoeng sammenlignet med 2010.
- 85 prosent av skoleeierne har innført, eller har planer om å innføre, en veiledningsordning – mot 81 prosent høsten 2010. Ifølge rektorene har 77 prosent av skolene enten innført, eller planer om å innføre, en veiledningsordning – mot 74 prosent høsten 2010. Det er til dels store geografiske forskjeller i utbredelsen av veiledningsordningen, og basert på rapporteringen fra rektorene er det Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Hordaland som ligger lengst etter.
- 72 prosent av de nyutdannede lærerne vinteren 2012 er omfattet av en veiledningsordning – mot 63 prosent høsten 2010. Lektorer spesielt er i mindre grad enn andre lærere omfattet av veiledningsordningen, og det er også klare geografiske variasjoner: Lærere generelt i Hedmark, Vestfold, Aust-Agder, Hordaland, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Nordland er i mindre grad omfattet av en veiledningsordning.
- Som i 2010 svarer skoleeierne at «engasjement fra skoleledere» har vært eller er det viktigste for å få på plass en veiledningsordning. Sammenlignet med 2010 har «samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene» og «samarbeid med hovedtillitsvalgte» blitt viktigere, mens «arbeidstidsavtalen» er mindre vektlagt blant skoleeierne i 2012.
- Ifølge rektorene har «tid avsatt i veileders og nytilsattes arbeidsplan» vært den viktigste faktoren for å få på plass en veiledningsordning ved skolen. Dette var også resultatet i 2010.
- Andelen nyutdannede lærere som har mottatt informasjon om veiledningsordningen sammen med vitnemålet fra studiestedet har gått ned fra 2010 til 2012, men andelen som har etterspurt ordningen på skolen har økt.

Hvem er veilederne?

- Som i 2010 er de fleste veilederne ansatt på skolen og har andre arbeidsoppgaver der. Det vanligste er at veilederne også er kontaktlærer (53 prosent) og/eller at de driver med skoleledelse (46 prosent).
- Ifølge rektorene har *samtlig*e veiledere ved skolene en eller annen form for veilederopplæring (formell eller uformell).

- Andelen skoler hvor noen eller alle veilederne har formell veilederopplæring har økt fra 58 til 64 prosent. Av andre (uformelle) opplæringsformer, har det vært en økning i «kompetanseoverføring fra formelt kvalifiserte veiledere, i egen kommune», «uformell opplæring i veiledning fra eksterne kompetansemiljøer/personer» og «kompetanseoverføring fra formelt kvalifiserte veiledere, på egen skole».
- Blant de som har samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjonene om veilederopplæring, er nesten alle skoleeierne (95 prosent) og to tredjedeler av rektorene (68 prosent) ganske- eller meget fornøyd med samarbeidet. Sammenlignet med 2010 har andelen fornøyde økt blant skoleeiere (fra 75 prosent), men sunket blant rektorene (fra 76 prosent).

Om veiledningsordningen

- Som i 2010 organiseres stort sett veiledningen på den enkelte skole (78 prosent). Den vanligste veiledningsformen er «faste 1-1 møter mellom veileder og den nyutdannede». 41 prosent av rektorene hevder at veiledning også foregår som «løpende veiledning i undervisningstiden», men dette rapporterer bare 21 prosent av lærerne.
- Ifølge både rektorer og nyutdannede lærere er «klasseledelse», etterfulgt av «elevvurdering» (særlig på videregående skoler), det vanligste elementet som inngår i veiledningsordningen. Disse funnene er uendret fra 2010. Relativt sett hevder rektorer i større grad enn nyutdannede lærere at «ukeplaner/arbeidsplaner», «skolens organisering», «læreplanarbeid» og «læreplanforståelse» inngår som elementer i veiledningen, mens lærerne relativt sett vektlegger «utviklingssamtaler», «konflikthåndtering» og «personalforhold».
- Tilfredsheten med veiledningsordningen er høy i alle tre målgrupper (fra 67 prosent ganske- eller meget godt inntrykk blant nyutdannede lærere til 82 prosent blant rektorer). Sammenlignet med 2010 har den generelle tilfredsheten økt blant skoleeiere og rektorer, og vært stabil blant nyutdannede lærere.
- Blant rektorene er tilfredsheten med ordningen betydelig høyere i Buskerud enn i andre deler av landet, mens rektorer i Hordaland gjennomgående er noe mindre fornøyde.
- Blant både rektorer og nyutdannede lærere er tilfredsheten med ordningen klart høyere ved skoler hvor man har valgt å gjennomføre faste 1-1 møter og faste gruppemøter, og når det gjelder innholdet i veiledningen ser vi at tilpasning til nyansattes individuelle behov er en av de viktigste suksessfaktorene både sett fra rektorene og lærernes perspektiv.

2.2 Barnehagesektoren

Utbredelse:

- 66 prosent av barnehageeierne har innført, eller har planer om å innføre, en veiledningsordning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere. Ifølge styrerne har 60 prosent av barnehagene innført eller har planer om å innføre en veiledningsordning. Både blant eiere og styrere er sannsynligheten for at man har innført en ordning størst dersom man har mottatt informasjonsmateriell fra Utdanningsdirektoratet og dersom barnehagen(e) er offentlig. Det er til dels betydelig geografisk variasjon, og selv når det kontrolleres for en rekke bakgrunnsfaktorer er utbredelsen svakere i Hedmark, Nord-Trøndelag, Nordland, Oppland, Aust-Agder, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Troms og Finnmark.
- 63 prosent av de nytilsatte nyutdannede førskolelærerne omfattes av en veiledningsordning. Menn omfattes oftere enn kvinner av en veiledningsordning, og førskolelærer i offentlige barnehager omfattes oftere av en veiledningsordning enn privatansatte. Førskolelærere i Hedmark, Oppland, Telemark, Aust-Agder, Hordaland og Nord-Trøndelag er i mindre grad omfattet av en veiledningsordning.
- Ifølge 6 av 10 barnehageeiere er «engasjement fra styrere» den viktigste faktoren for å få på plass en veiledningsordning. Blant de som *allerede har* en veiledningsordning, anses «initiativ fra barnehagemyndighet» (48 prosent) som viktig, mens de som *ikke har* en veiledningsordning anser «samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene» (48 prosent) som viktig for å få på plass en ordning.
- Ifølge styrerne er «tid avsatt i veileder sin og nytilsatt nyutdannet sin arbeidsplan» (61 prosent) den viktigste for å få på plass en veiledningsordning.
- Flertallet av barnehageeierne (79 prosent) og styrerne (84 prosent) har mottatt informasjonsmateriell om veiledningsordningen fra Utdanningsdirektoratet. En langt lavere andel førskolelærere (34 prosent) vet med sikkerhet at de mottok skriftlig informasjon om veiledningsordningen sammen med vitnemålet fra studiestedet.

Hvem er veilederne?

- I 6 av 10 barnehager er noen eller alle veiledere egne ansatte, og de har gjerne også oppgaver som «pedagogisk leder» (41 prosent) og/eller som «styrer» (40 prosent).
- Totalt har 9 av 10 veiledere en eller annen form for opplæring i veiledning. 2 av 3 har *formell* videreutdanning i veiledning.
- I 2 av 3 barnehager har noen eller alle veiledere formell veiledningskompetanse. Av andre opplæringsformer er «etterutdanning i veiledning fra eksterne kompetansemiljøer/personer» (35 prosent) den klart vanligste formen.

- Av de som har samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjonene, er flertallet av både barnehageeiere (71 prosent) og styrere (67 prosent) enten ganske- eller meget fornøyd med samarbeidet.

Om veiledningsordningen

- Som med skolesektoren, organiseres stort sett veiledningen på den enkelte barnehage (67 prosent), og ifølge styrerne (50 prosent) er den vanligste veiledningsformen «faste 1-1 møter mellom veileder og den nyutdannede». 45 prosent av styrerne hevder også at veiledning foregår som «løpende veiledning i undervisningstiden», men som i skolesektoren oppfatter bare 21 prosent av førskolelærerne dette som en veiledningsform.
- Ifølge både styrere og førskolelærere er «pedagogisk ledelse», etterfulgt av «foreldresamarbeid» og «samarbeid», de vanligste elementene som inngår i veiledningsordningen. Relativt sett oppfatter førskolelærere i større grad enn styrere at «dine individuelle behov» inngår som et element i veiledningen.
- Tilfredsheten med veiledningsordningen er høy i alle tre målgrupper (79–82 prosent har ganske eller meget godt inntrykk).
- Blant barnehageeiere og styrere er tilfredsheten størst dersom de har veiledere med formell kompetanse.
- Blant førskolelærere er tilfredsheten størst blant de som har fått 1) satt av tid til veiledning i arbeidsplanen, 2) har organisert veiledningen som faste 1-1 møter, og blant de som har inkludert følgende elementer i veiledningen: 3) konflikthåndtering, 4) dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet og foreldresamarbeid.

3 Metode

3.1 Datagrunnlaget for skolesektoren

Datagrunnlaget for analysen av skolesektoren er basert på to kartlegginger av status for veiledningsordningen; den første gjennomført medio oktober til medio desember 2010, og den andre gjennomført i januar og februar 2012. Kartleggingene er gjennomført på tre nivå i sektoren; blant skoleeiere på kommune-/ fylkeskommunenivå, blant skoleledere (rektorer) på skolenivå og blant nyutdannede lærere. Feltarbeidet for den første kartleggingen ble gjennomført med en kombinasjon av webspørreskjema (selvutfylling) og telefonintervju (skoleledere og nyutdannede), mens den andre kartleggingen kun ble gjennomført med bruk av webspørreskjema.¹ Det er Kommunenes sentralforbund (KS) som har gjennomført feltarbeidet for begge kartleggingene.²

Skoleeiere ble rekruttert til undersøkelsen gjennom en e-postinvitasjon som ble sendt til alle landets fylkeskommuner og kommuner via deres postmottak. Rektorer og nyutdannede lærere ble rekruttert til undersøkelsen gjennom en e-postinvitasjon som ble sendt til skolenes postmottak/hovedadresse. Rektorer på skoler med nyutdannede lærere har videreformidlet invitasjonen til sine respektive nyansatte pr. e-post.

Tabell 3.1: Skolesektoren: Målgrupper og utvalg

Målgruppe	Antall inviterte	Antall besvarte	Responsrate
Skoleeiere	448	168	38%
Rektorer	2885	991	34%
Nyutdannede lærere³	Ca. 2600	457	Ca. 18%

¹ I 2010 ble deler av undersøkelsen mot rektorer og nyutdannede lærere gjennomført på telefon fordi man forventet at en rendyrket webundersøkelse ville medføre selvseleksjon (høyere deltakelse) blant skoler med nyutdannede. Resultatene for 2010 bekrefter også at det er en liten overrepresentasjon av skoler med nyutdannede lærere i webutvalget. Vektingen for å kompensere for denne skjevheten har imidlertid hatt liten innvirkning på resultatene. Det er derfor ikke gjennomført telefonintervjuer med disse målgruppene i 2012.

² KS har programmert webspørreskjemaene og gjennomført datainnsamlingen ved bruk av Questback.

³ Antall inviterte nyutdannede lærere er et estimat basert på følgende forutsetninger:

- Det ble utdannet 4029 lærere i 2011 (kilde Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS (NSD)).
- Statistisk sentralbyrås (SSB) utdanningsstatistikk for 2008 viser at ca 64 prosent av 2008-kandidatene (som gikk ut våren 2008) hadde jobb i skoleverket den første høsten etter uteksamineringen.

Med forbehold om at 2012-undersøkelsen er gjennomført litt senere i skoleåret enn 2010-undersøkelsen (tidlig i andre semester) og at andelen kandidater med jobb i skoleverket dermed kan være høyere, har vi beregnet at det var ansatt ca. 2600 nyutdannede lærerkandidater i skolesektoren da undersøkelsen ble gjennomført. Merk også at beregningen av responsraten bygger på en forutsetning om at alle nyutdannede nytilsatte lærere skal ha fått undersøkelsen.

168 av landets 448 fylkeskommuner og kommuner, og 991 av landets 2884 rektorer svarte på undersøkelsen (Tabell 3.1). Dette gir responsrater på henholdsvis 38 prosent blant skoleeiere og 34 prosent blant skoleledere.⁴ 457 nyutdannede nytilsatte lærere svarte på undersøkelsen. Responsraten blant nyutdannede lærere er et estimat basert på visse forutsetninger (se fotnote 3). Dersom vi kan forutsette at alle nyutdannede nytilsatte mottok invitasjonen er responsraten for denne målgruppen ca. 18 prosent.

Utvalget av skoleeiere og rektorer er kontrollert for utvalgsskjevheter med hensyn til fordelingen på landsdeler, kommunestørrelse (for skoleeiere) og skoletype (for rektorer). Kontrollen viser at begge målgruppene er noe underrepresentert på Sør- og Vestlandet. Resultatene for skoleeiere og rektorer er vektet med hensyn til populasjonens fordeling på de aktuelle variablene (landssdel, kommunestørrelse og skoletype) og kan derfor betraktes som representative for skolesektoren som helhet.

Det har ikke vært mulig å gjøre noen vurderinger av representativiteten for utvalget av nytilsatte nyutdannede lærere (her mangler vi datagrunnlag), men en sammenlikning med utvalget fra 2010-undersøkelsen viser at andelen lærere fra Oslo og Akershus er noe høyere og andelen lærere fra de øvrige fylkene på Østlandet er noe lavere i 2012.⁵ Det er viktig å merke seg at disse forskjellene kan skyldes at det faktisk skjedde flere ansettelse i Oslo og Akershus og færre ansettelse i de øvrige østlandsfylkene i 2012 sammenliknet med 2010, og derfor at disse forskjellene ikke nødvendigvis kan betraktes som utvalgsskjevheter.

Alle utvalsundersøkelser er beheftet med statistisk usikkerhet når resultatene skal generaliseres til populasjonen. Resultatene må derfor tolkes med forsiktighet. Usikkerheten varierer med målgruppe, antall gjennomførte intervju og svarfordelingen. Gitt at utvalgene er tilfeldig trukket, kan statistisk usikkerhet (feilmarginer) beregnes eksakt for hver undersøkelse. Tabell 1.2 under viser de aktuelle feilmarginene for undersøkelsens målgrupper i skolesektoren når vi stiller krav om 95 prosent sikkerhet for riktig svar (på totalnivå).

---

⁴ Responsraten blant skoleledere var 48 prosent i 2010, da dette feltarbeidet både ble gjennomført på som webundersøkelse og med telefonintervju. Uten telefonintervjuene ville responsraten vært 40 prosent (kun webintervjuene). Responsraten blant skoleeiere var betydelig høyere i 2010 (60 prosent). Dette skyldes tekniske problemer med utsendelsen av undersøkelsen i 2012, som førte til at skoleeierne fikk kortere tidsfrist enn i 2010.

⁵ Oslo/ Akershus utgjorde 23 prosent av utvalget i 2010 og 31 prosent i 2012, mens resten av Østlandet utgjorde 31 prosent i 2010 og 22 prosent i 2012.

Tabell 3.2: Skolesektoren: Feilmarginer

...vi måler svar på				
Målgruppe:	50,0 %	25,0 %	10,0 %	5,0 %
Skoleeiere	+/-8,0 %	+/-7,0 %	+/-4,8 %	+/-3,5 %
Skoleledere	+/-2,6 %	+/-2,2 %	+/-1,5 %	+/-1,1 %
Nyutdannede ⁶	+/-4,3 %	+/-3,7 %	+/-2,6 %	+/-1,9 %

Tabellen viser at feilmarginene er lavest for utvalget av rektorer (fra +/- 1,1 til +/- 2,6 prosentpoeng), mens feilmarginene for resultatene for skoleeiere er betydelig høyere (fra +/- 3,5 til +/- 8,0 prosentpoeng). La oss for eksempel si at 50 prosent svarer at de har gjennomført et bestemt tiltak. Tabellen viser at feilmarginen er +/- 8 prosent for skoleeiere når vi måler svar på 50 prosent, og at det faktiske svaret dermed vil ligge mellom 42 og 58 prosent når dette svaret skal generaliseres til populasjonen (skoleeiere). Samtidig ser vi at feilmarginen for rektorer er +/-2,6 prosent for et svar på 50 prosent, noe som innebærer at vi med 95 prosents sikkerhet kan si at det sanne svaret ligger et sted mellom 47,4 og 52,6 prosent i populasjonen.

3.2 Datagrunnlaget for barnehagesektoren

Kartleggingen av status for veiledningsordningen i barnehagesektoren ble gjennomført for første gang i 2012. Datainnsamlingen er gjennomført i samme periode som for skolesektoren (januar – februar 2012) og er på tilsvarende måte som for skolesektoren gjennomført på tre nivå; blant offentlige og private barnehageeiere, blant styrere, og blant nyutdannede førskolelærere. Kommunenes sentralforbund (KS) har også gjennomført feltarbeidet for kartleggingen i barnehagesektoren.⁷

Kommunale barnehageeiere ble rekruttert til undersøkelsen gjennom en e-postinvitasjon som ble sendt til alle landets kommuner via kommunenes postmottak.⁸ Private barnehageeiere ble rekruttert gjennom styrere i private barnehager som formidlet e-postinvitasjonen videre til sine respektive eiere. Styrere fikk undersøkelsen dels direkte via egen e-postadresse og dels indirekte via

⁶ Vi har forutsatt at antall nyutdannede nytilsatte lærere er ca. 5 ganger høyere enn det utvalget som er intervjuet. Se for øvrig fotnoten om beregning av responsraten for nytilsatte nyutdannede lærere over.

⁷ KS har programmert web spørreskjemaene og gjennomført datainnsamlingen ved bruk av Questback.

⁸ Utdanningsdirektoratets e-postliste har blitt brukt som grunnlag for utsendelsen. Listen inneholder e-postadressen til ca 90 prosent av barnehagene i Norge. I Oslo eies kommunale barnehager av de 15 bydelene. Ifølge tall fra Utdanningsdirektoratet er det i tillegg 1 fylkeskommunal- og 20 statlige barnehager i Norge, gjerne tilknyttet helseforetak eller utdanningsinstitusjoner. Én statlig barnehageeier og åtte statlige styrere har besvart undersøkelsen, og disse har i datamaterialet blitt slått sammen med kommunale barnehager til kategorien «offentlige».

kommunens e-postmottak (basert på utvalgslister fra KS). Førskolelærere ble rekruttert til undersøkelsen via styrere som videreformidlet e-postinvitasjonen til sine respektive nytilsatte nyutdannede ansatte.

Tabell 3.3: Barnehagesektoren: Målgrupper og utvalg

Målgruppe	Antall inviterte	Antall besvarte	Responstrate
Offentlige barnehageeiere	431	213	49 %
Private barnehageeiere	N/A	476	N/A
Styrere	5767	1528	26 %
Førskolelærere⁹	Ca. 1350	396	Ca. 29 %

213 av 431 kommunale barnehageeiere har mottatt og besvart undersøkelsen, noe som gir en responstrate på 49 prosent (Tabell 1.3). Antall private barnehageeiere er ikke kjent, men undersøkelsen har mottatt 476 svar for private barnehager, og sammen med svarene fra kommunene har undersøkelsen dermed mottatt totalt 689 svar fra barnehageeiere. 1528 av 5767 inviterte styrere svarte på undersøkelsen, noe som gir en responstrate på 26 prosent. 396 nyutdannede nytilsatte førskolelærere svarte på undersøkelsen. Responsraten for denne målgruppen er et estimat basert på statistikk fra NSDs Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) og statistikk fra SSB (se fotnote 9). Dersom vi kan forutsette at alle nyutdannede nytilsatte mottok invitasjonen er responsraten for denne målgruppen ca. 29 prosent.

Utvalget av barnehageeiere er kontrollert for utvalgsskjevheter med hensyn til landsdel og populasjonens fordeling mellom privat og kommunalt eierskap. Kontrollen viser at private barnehager er noe underrepresentert i utvalget. Resultatene for barnehageeiere er korrigert for utvalgsskjevheter med hensyn til populasjonens fordeling på eierforhold og landsdel (med vekting), og kan derfor betraktes som representative for landets barnehager med hensyn til geografisk fordeling og eierforhold. Ettersom populasjonen av barnehageeiere og nytilsatte førskolelærere er ukjente størrelser har det ikke vært mulig å vurdere representativiteten av disse utvalgene. Tabell 1.4 viser de aktuelle feilmarginene for de ulike målgruppene i barnehagesektoren.

⁹ Det ble uteksaminert 1752 førskolelærere våren 2011 (kilde NSDs Database for statistikk om høgre utdanning (DBH)). Andelen av disse som hadde jobb høsten 2011 var ikke kjent da denne rapporten ble skrevet, men SSB-tall for 2010 viser at 77 prosent av 2010-kandidatene var ansatt i en barnehage høsten 2010. Dersom vi legger disse tallene til grunn kan vi beregne antall nyutdannede nytilsatte lærere til å være ca. 1350 høsten 2011.

Tabell 3.4: Barnehagesektoren: Feilmarginer

Målgruppe:	...vi måler svar på			
	50,0 %	25,0 %	10,0 %	5,0 %
Barnehageiere ¹⁰	+/-3,1 %	+/-2,7 %	+/-1,9 %	+/-1,4 %
Barnehagestyrere	+/-2,2 %	+/-1,9 %	+/-1,3 %	+/-1,0 %
Nyutdannede førskolelærere ¹¹	+/-4,5 %	+/-3,9%	+/-2,7 %	+/-2,0 %

Feilmarginene er relativt sett lave for de ulike målgruppene i barnehagesektoren. Feilmarginene er spesielt lave for styrere, hvor antallet gjennomførte intervju er størst (1528).

3.3 Analyse og rapportering

Resultatene fra de to sektorområdene er rapportert i form av figurer og tabeller, som viser totaltall og relevante nedbrytninger. I denne deskriptive analysen blir det sett nærmere på de viktigste bakgrunnsvariablene som geografi (landsdel), kommunestørrelse, skoletype (skoler) og eierforhold (barnehager). Deretter er det gjennomført multivariate analyser for to sentrale variabler: 1) hvorvidt det er innført en veiledningsordning og 2) hvilket inntrykk respondentene har av veiledningsordningen. I disse analysene blir et større sett av aktuelle bakgrunnsvariabler og forklaringsfaktorer vektet opp mot hverandre for å vurdere hvor mye hver enkelt av dem isolert sett betyr for utbredelsen av veiledningsordningen og tilfredsheten med ordningen.

De deskriptive resultatene og de multivariate analysene gir to ulike typer svar, som utfyller hverandre. Deskriptive resultater gir oss en kartlegging av tilstanden; hvor utbredt er veiledningsordningen? Hvor er den mest utbredt? Hvilket inntrykk har respondentene av den? Med de multivariate analysene får vi vite hvilke faktorer som i sterkast grad forklarer *variasjonen* i de deskriptive resultatene. For eksempel viser de deskriptive resultatene at veiledningsordningen er mest utbredt i Oslo og Akershus. Spørsmålet man da kan stille, er hvorvidt dette skyldes spesielle egenskaper ved skoleeierne eller rektorene i Oslo og Akershus, eller om det kanskje skyldes at det er flere nytilsatte lærere i dette området? De multivariate analysene viser nettopp at den store

¹⁰ Vi har forutsatt at populasjonen er ca. 3 ganger større enn utvalget av barnehageeiere.

¹¹ Vi har forutsatt at populasjonen er ca. 4 ganger større enn utvalget av nytilsatte førskolelærere.

utbredelsen i Oslo og Akershus først og fremst skyldes at det er mange nytilsatte nyutdannede lærere i dette området.

Eksempelet viser at multivariate analyser reduserer risikoen for å gjøre feilvurderinger av hvilke faktorer som er viktige og hvilke faktorer som er mindre viktige, og at man dermed øker presisjonen og iverksetter mer målrettede og effektive oppfølgingstiltak basert de undersøkelsene man gjennomfører.

De multivariate analysene presenteres i stolpediagrammer som viser de faktorene som *signifikant* (negativt eller positivt) forklarer henholdsvis utbredelsen av veiledningsordningen og inntrykket av veiledningsordningen. Stolpene i diagrammene viser såkalte *B-koeffisienter* fra logistiske regresjonsligninger. Verdiene på disse koeffisientene er komplisert å tolke,¹² og den viktigste informasjonen de gir oss er hvorvidt en faktor har *positiv* (grønne stolper) eller *negativ* (røde stolper) innvirkning på det vi måler. For lesere som synes det er vanskelig å forstå logistisk regresjon, er retningen (rød eller grønn) på stolpene det viktigste å lese ut av diagrammene. Det at en faktor er listet opp betyr at den skiller seg *signifikant* fra andre, og dermed at den har sterk statistisk forklaringskraft.

For å forstå *styrken* i koeffisientene har vi lagt inn «odds» for hver enkelt faktor. Odds kan variere fra 0 til uendelig. Dersom oddsen er mellom 0 og 1 er faktoren negativ, mens dersom oddsen er høyere enn 1 er faktoren positiv.

Når vi analyserer kategorivariabler, som ikke har naturlige tallverdier (geografi, kjønn osv.) analyseres dette ved å legge inn såkalte «dummyvariabler». Dette betyr at vi legger inn variabler for hver enkelt kategori, men utelater én av kategoriene som et referansepunkt. Dersom vi for eksempel skal studere forskjellen mellom kjønn, legger vi inn en variabel som definerer alle de mannlige respondentene – men ikke en variabel som definerer de kvinnelige. Resultatet vi da får for menn er hvordan menn skiller seg fra kvinner (som er referanseverdien). For å gjøre dette enkelt har vi gjennomgående brukt kvinner som referansekategori når vi analyserer kjønn og Akershus når vi analyserer fylker. Dersom et fylke er illustrert i diagrammene med et signifikant resultat, må derfor resultatet for dette fylket tolkes som *avvik fra Akershus fylke*.

---

¹² B-koeffisientene i logistisk regresjon angir endringen i den predikerte logiten når vi har én verdienhets endring i X – samtidig som alle andre variabler i modellen holdes konstante (Eikemo & Claussen 2007:90).

Referansekategorier for de ulike dummyvariablene er oppsummert i Tabell 3.5.

Tabell 3.5: Referansekategorier i dummykodede variabler brukt i multivariate analyser

Variabel	Referansekategori
Kjønn	Kvinne
Fylke	Akershus
Skoletype (skolesektoren)	Barneskole
Undersøkellesår (skolesektoren)	2012
Eierforhold (Barnehagesektoren)	Offentlige barnehager
Utdanningstype (lærere)	Allmennlærerutdanning
Ansettelsesforhold (lærere og førskolelærere)	Fast ansatt
Ansettelsesbrøk (førskolelærere)	Fast ansatt

4 Skolesektoren

Vi tar først for oss resultatene for skolesektoren. Resultatene presenteres i form av figurer og tabeller med kortfattede kommentarer til hovedfunn og eventuelle forskjeller mellom undergrupper av respondenter. For eksempel om svarene varierer etter geografi, skoletype, utdanning m.m. De mest sentrale spørsmålene har vi analysert grundigere i form av multivariate analyser (se metodekapittel for en grundigere redegjørelse av disse analysene).

I starten av undersøkelsen, før kartleggingsspørsmålet om veiledningsordningen, fikk respondentene presentert følgende forklaring til ordningen:

«Alle nytilsatte nyutdannede lærere i grunnskole og videregående opplæring skal få tilbud om veiledning fra skoleåret 2010/11. KS og KD har inngått avtale om å kartlegge omfanget av veiledningsordningen. Vi håper at du kan ta deg tid til å svare på denne undersøkelsen».

Respondenter som svarte at de allerede hadde veiledningsordning ble stilt flere oppfølgingsspørsmål om ordningen, mens respondenter som svarte at de ikke har veiledningsordning fikk spørsmål om videre planer for ordningen. Resultater for begge gruppene blir presentert under.

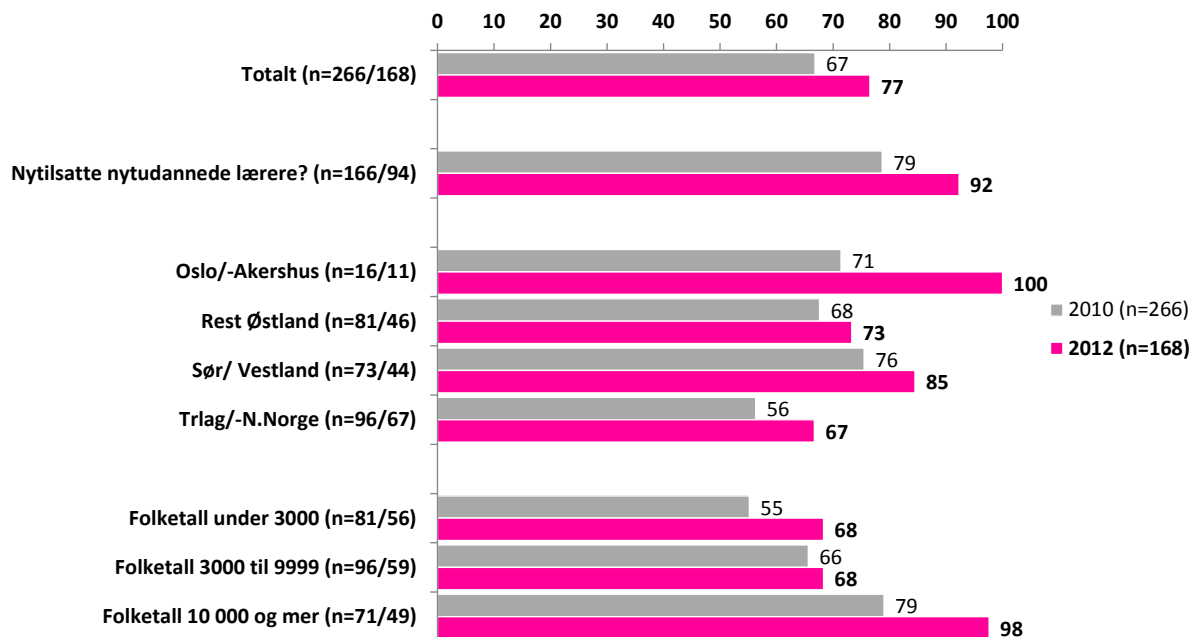
4.1 Hvor utbredt er veiledningsordningen

Flertallet har innført veiledningsordningen. 77 prosent av skoleeierne, 72 prosent av lærerne og 68 prosent av rektorene svarer at de har et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere. For alle målgruppene var dette en økning på om lag 10 prosentpoeng sammenlignet med høsten 2010. At andelen er høyere blant skoleeiere er naturlig, da spørsmålsstillingen for denne gruppen bare krever at minst én av skolene i (fylkes)kommunen har innført en veiledningsordning. Gitt at utvalgene er representative, kan vi derfor anta at det totalt sett er innført veiledningsordning ved 7 av 10 skoler. Der behovet for veiledningsordningen er størst, ved skoler med nytilsatte lærere, har nesten 9 av 10 skoler nå innført en veiledningsordning. Blant skoler uten nytilsatte nyutdannede lærere er den tilsvarende andelen 6 av 10.

4.1.1 Skoleeiere

Totalt har andelen skoleeiere som svarer at det finnes et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere ved alle eller noen av skolene i kommunen/fylkeskommunen økt fra 67 til 77 prosent (Figur 4.1). For de skoleeierne som svarer at de har nytilsatte nyutdannede lærere dette året, har andelen økt fra 79 til 92 prosent. Dette kan synes som en stor økning, men det er viktig å ta i betraktning at den forrige kartleggingen høsten 2010 skjedde helt i oppstarten av ordningen, i løpet av det aller første semesteret ordningen gjaldt.

Figur 4.1: Skoleeiere: Finnes det opplegg for veiledning av nytilsatte nytudannede lærere ved alle eller noen av skolene i kommunen/fylkeskommunen? Andel "ja"

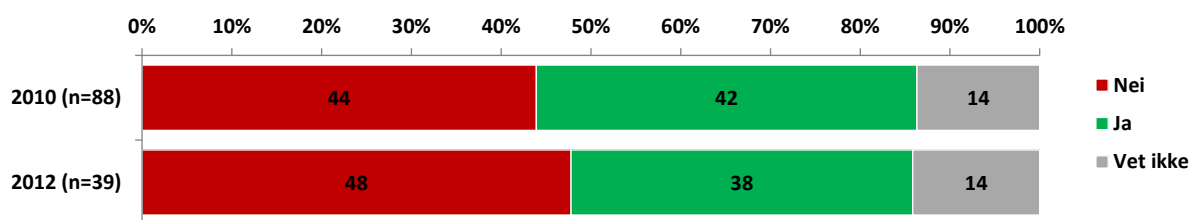

Omtrent samtlige skoleeiere i Oslo og Akershus (100 prosent)¹³ og i kommuner med flere enn 10 000 innbyggere (98 prosent) svarer at de har et veiledningsopplegg for nytudannede ved alle eller noen av skolene i kommunen/fylkeskommunen, og økningen fra i fjor er også størst i disse to gruppene (Figur 4.1). Økningen i andelen som svarer at de har et veiledningsopplegg er minst i de øvrige fylkene på Østlandet (fra 68 til 73 prosent) og i mellomstore kommuner med mellom 3000 og 9999 innbyggere (fra 66 til 68 prosent).

Skoleeiere i kommuner uten veiledningsordning er usikre på om- og når det vil bli innført en ordning. Blant de skoleeierne som svarer at de *ikke* har veiledningsordning (n=39), svarer 38 prosent at det foreligger konkrete planer om å innføre dette (Figur 4.2). 48 prosent svarer at det ikke foreligger konkrete planer, mens 14 prosent ikke vet. Sammenlignet med 2010 (42 prosent) er det en noe lavere andel som nå svarer at det foreligger planer om å innføre veiledningsordning (ikke signifikant).

¹³ Merk at det bare er 9 av totalt 24 skoleeiere i Oslo/Akershus som har besvart undersøkelsen.

Figur 4.2: Skoleeiere: Foreligger det konkrete planer for innføring av veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere i kommunen/fylkeskommunen?

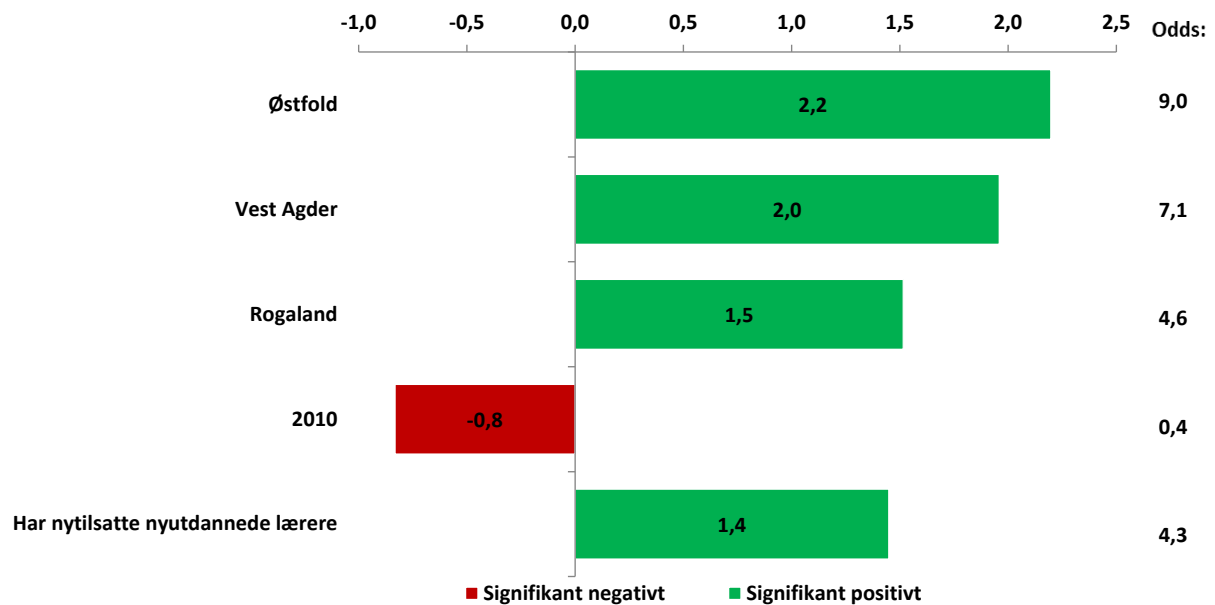
Av de 39 personene som svarer at det foreligger konkrete planer om å innføre veiledningsordning, oppgir halvparten at dette vil innføres høsten 2012 eller våren 2013. Den andre halvparten er usikker på når de vil innføre veiledningsordning.

I sum svarer 143 av 168 skoleeiere (85 prosent) enten at de har eller at de har planer om å innføre veiledningsordning for nyutdannede nytilsatte lærere. Dette er en moderat økning på om lag 4 prosentpoeng sammenlignet med 2010 (81 prosent). 15 prosent av skoleeierne oppgir at de verken har-, eller har planer om, å innføre veiledningsordning.

Hvilke faktorer er viktigst?

Hvilke faktorer forklarer sterkest utbredelsen av veiledningsordningen? For å besvare dette spørsmålet er det gjennomført en multivariat analyse hvor geografi, undersøkelsessår, folketall i kommunen og spørsmål om hvorvidt det har vært ansatt nyutdannede lærere ble vektet opp mot hverandre. Figur 4.3 presenteres de sterkeste forklaringsfaktorene for utbredelsen av veiledningsordningen på skoleiernivå.

Figur 4.3: Skoleeiere: Forhold som forklarer utbredelsen av veiledningsordningen. Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=186, p<0.1).

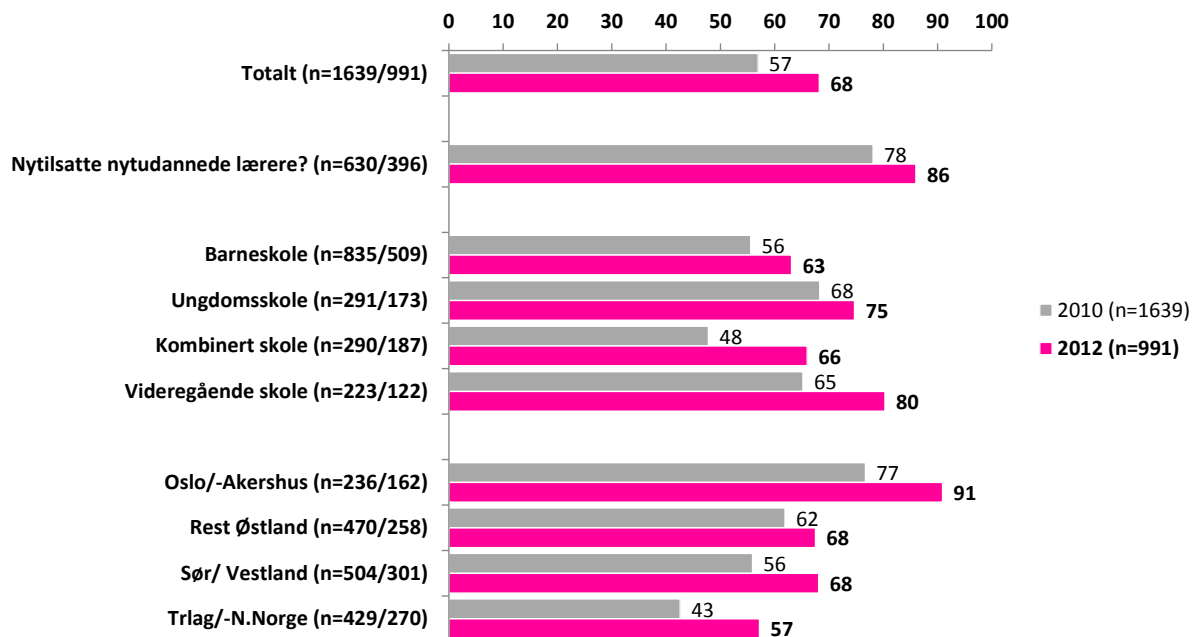

Analysen bekrefter som forventet at sannsynligheten for å ha en veiledningsordningen er større derom man har ansatt nyutdannede lærere og at sannsynligheten for å ha veiledningsordning har økt siden 2010. Geografi betyr isolert sett mye for utbredelsen av veiledningsordningen, og helt konkret ser vi at oddsen for at skoleeiere i Østfold, Vest-Agder og Rogaland har innført ordningen er signifikant høyere enn for referansefylket i undersøkelsen (Akershus). I de deskriptive analysene så vi at utbredelsen var særlig stor i kommuner med flere enn 10 000 innbyggere. Den multivariate analysen viser imidlertid at den høye utbredelsen tettbefolkede områder skyldes at de har flere nytilsatte som er nyutdannede enn andre områder.

4.1.2 Rektorer

Totalt 68 prosent av rektorene svarer at de har et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere, noe som er en økning på 11 prosentpoeng sammenlignet med 2010 (Figur 4.4). Blant de skolene som har nytilsatte nyutdannede lærere, svarer 86 prosent at de har et veiledningsopplegg – mot 57 prosent blant de skolene som ikke har nytilsatte nyutdannede lærere.

Figur 4.4: Rektorer: Har skolen et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere? Andel "ja"

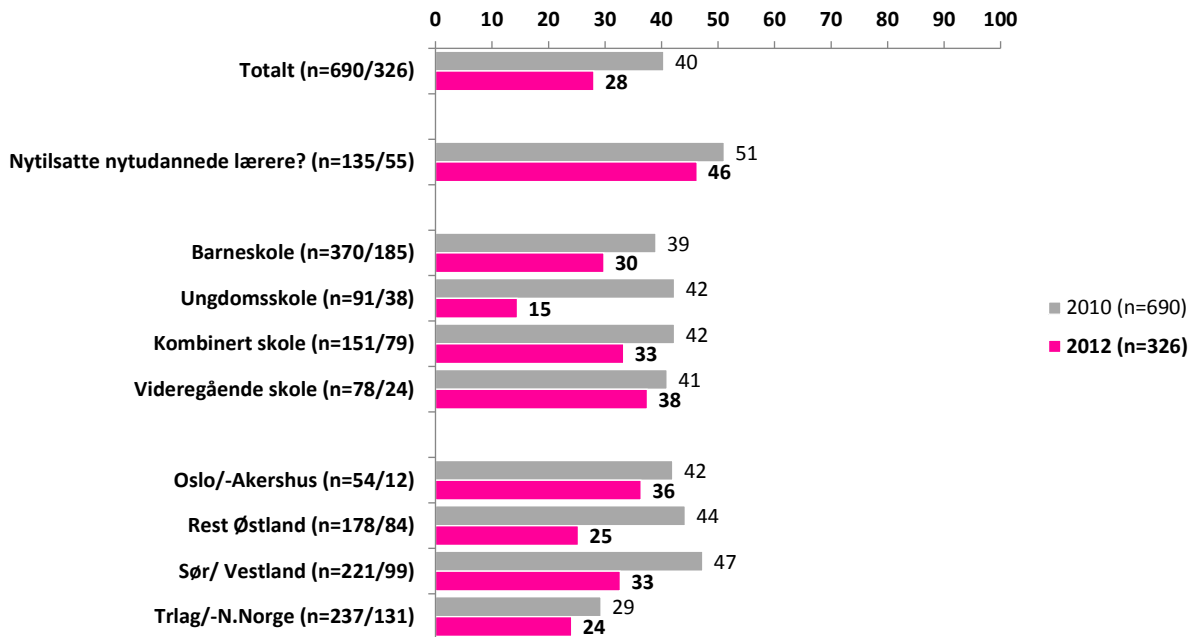

Det er til dels betydelige variasjoner mellom skoletyper og geografiske områder (Figur 4.4). 80 prosent av rektorer ved videregående skoler oppgir at de har et veiledningsopplegg, mens tilsvarende tall ved rene barneskoler er 63 prosent. Sammenlignet med 2010 er økningen sterkest ved kombinerte skoler (18 prosentpoeng) og ved videregående skoler (15 prosentpoeng). Økningen er klart svakere ved barne- og ungdomsskoler (begge 7 prosentpoeng).

Brutt ned på geografiske områder ser vi at andelen rektorer som svarer at de har et veiledningsopplegg er klart høyest i Oslo og Akershus (91 prosent), noe den også var i 2010. Også som i 2010 er andelen lavest i Trøndelag og Nord-Norge (57 prosent). I begge områdene har imidlertid veksten fra 2010 vært sterkere (14 prosentpoeng) enn andre steder.

Det er usikkert når de skolene som ikke har en veiledningsordning vil innføre ordningen. På de skolene som *ikke* har veiledningsordning (n=315), svarer 28 prosent av rektorene at det foreligger konkrete planer for innføring av veiledningsordning (Figur 4.5). Dette er en markant nedgang sammenlignet med 2010, da 40 prosent svarte at det forelå konkrete planer. En mulig forklaring på denne nedgangen er at det i år er langt flere som faktisk har fått på plass ordningen, og at «etternølerne» dermed utgjør en større andel av de som ikke har en veiledningsordning nå. Blant de som har nytilsatte nyutdannede lærere er det imidlertid tilnærmet like mange som i 2010 som svarer at de har konkrete planer om å innføre en veiledningsordning (46 prosent).

Figur 4.5: Rektorer: Foreligger det konkrete planer for innføring av veiledning av nytilsatte nytudannede lærere ved skolen? Andel "ja". Filter: skoler uten veiledningsordning

Figur 4.5 viser videre at det er til dels klare variasjoner etter skoletype og geografi. Mens 38 prosent av rektorene uten veiledningsordning på videregående skoler har konkrete planer, svarer bare 15 prosent av ungdomsskolerektorene dette. Mens andelen uten veiledningsordning, men med planer lå på om lag 40 prosent for alle skoletyper i 2010, har andelen sunket med mer enn 25 prosentpoeng på ungdomsskolenivå.

Andelen rektorer uten veiledningsordning som oppgir å ha konkrete planer om å innføre veiledningsordningen har sunket betraktelig i kommuner i området rest Østland (19 prosentpoeng) og på Sør- og Vestlandet (14 prosentpoeng).

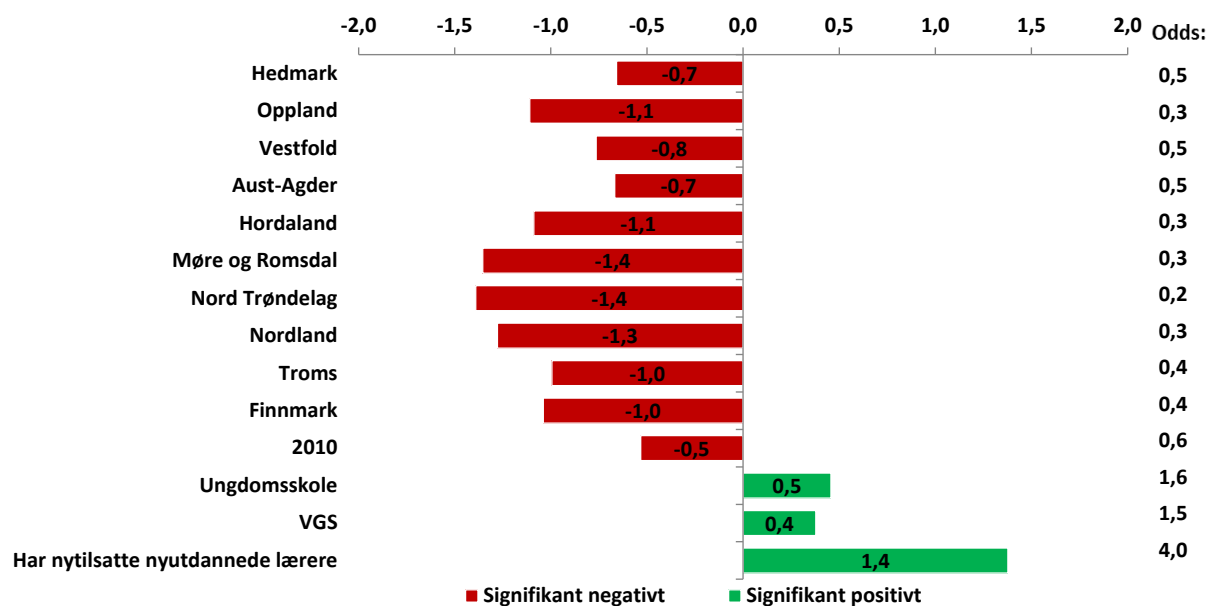
Flertallet av de som ikke har en veiledningsordning vil ha innført ordningen innen høsten 2012, men mange er uklare på når de vil innføre ordningen. Blant de som svarer at de har konkrete planer om å innføre en veiledningsordning, svarer 10 prosent at de vil innføre veiledningsordningen våren 2012. 51 prosent svarer høsten 2012, mens 5 prosent svarer våren 2013. 5 prosent svarer «senere», mens 28 prosent svarer «usikker».

Oppsummert har 77 prosent av rektorene enten innført en veiledningsordning eller konkrete planer om å gjøre dette. Dette er en beskjeden økning på 3 prosentpoeng sammenlignet med 2010.

Hvilke faktorer er viktigst?

De viktigste faktorene for å forklare variasjonene i utbredelsen av ordningen på rektornivå (skolenivå) er geografi (fylke), skoletype/ nivå, og hvorvidt skolen har nyutdannede lærere eller ei. Figur 4.6 viser de viktigste (signifikante) forklaringsfaktorene for utbredelsen av veiledningsordningen på skolenivå basert på en multivariat analyse av datagrunnlaget på skolenivå. Følgende faktorer ble vurdert i denne analysen: geografi, tidspunkt (år) for gjennomføringen, skoletyper og nytilsatte nyutdannede.

Figur 4.6: Rektorer: Forhold som forklarer utbredelsen av veiledningsordningen. Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=2630, p<0.05).

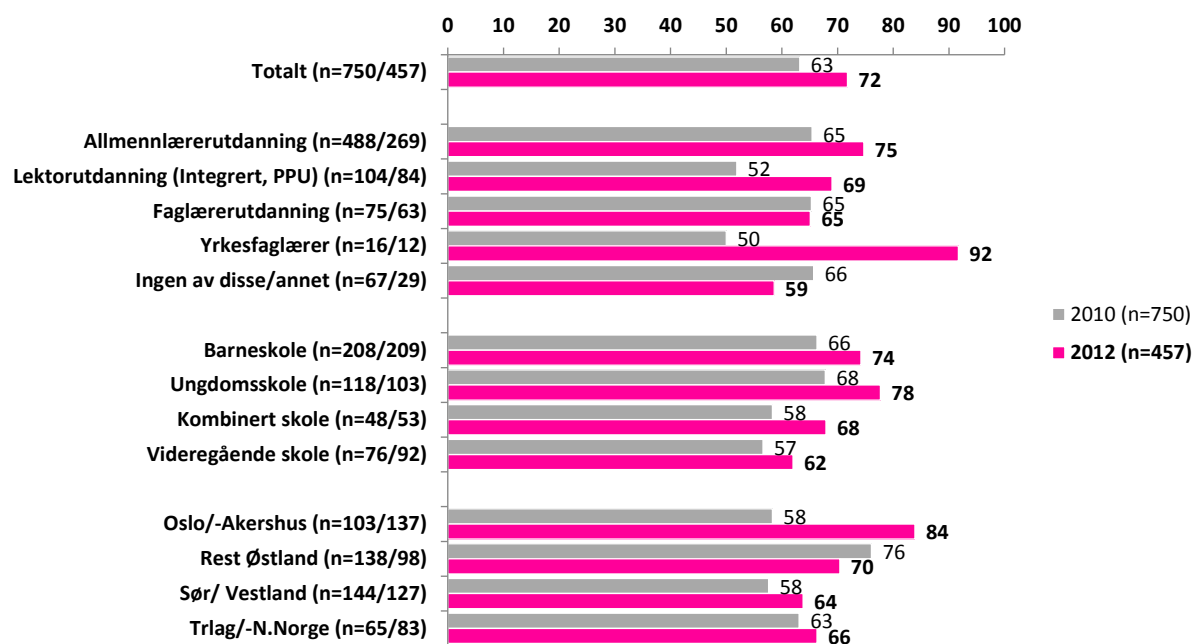
I likhet med analysen på eiernivå bekrefter denne analysen at sannsynligheten for å ha en veiledningsordning er større dersom man har ansatt nyutdannede lærere. Dette er isolert sett den viktigste forklaringsfaktoren. Den deskriptive analysen viser at de geografiske variasjonene er store, og den multivariate analysen bekrefter dette. Det er spesielt skoler i Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal og Nordland som har kommet kort sammenliknet med for referansefylket i undersøkelsen (Akershus), når andre faktorer holdes konstant. Den multivariate analysen gir imidlertid andre resultater enn den deskriptive analysen med hensyn til skoletyper. Den deskriptive analysen viser at utbredelsen av veiledningsordningen er lavest på ungdomskolenivå, mens den multivariate analysen viser at det med kontroll for nyutdannede lærere, geografi, og gjennomføringstidspunkt er høyere odds for at en ungdomsskole skal ha innført ordningen sammenliknet med en barneskole

(referansepunktet). Dette skyldes trolig at antall nytilsatte lærere er lavere på ungdomskolenivå enn barneskolenivå.

4.1.3 Nyutdannede lærere

72 prosent av de nyutdannede lærerne svarer at skolen deres har et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere, noe som er en økning på 9 prosentpoeng sammenlignet med 2010 (Figur 4.7). Lærere med allmennlærerutdanning (75 prosent) og yrkesfag (92 prosent)¹⁴ jobber i størst grad på skoler med veiledningsordning. Lektorutdannede har opplevd en markant økning fra 2010 (fra 52 til 69 prosent).

Figur 4.7: Lærere: Har skolen din et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere? Andel "ja".

Utbredelsen av veiledningsordningen varierer også tydelig etter skoletype og geografi (Figur 4.7). Ordningen er langt mer utbredt på barne- (74 prosent) og ungdomsskoler (78 prosent), enn på videregående skoler (62 prosent). Økningen fra 2010 har også vært svakere på videregående nivå (5 prosentpoeng) enn på andre nivåer (omtrent 10 prosentpoeng).

Veiledningsordningen når klart flest nyutdannede lærere i Oslo og Akershus (84 prosent), og her har også økningen (26 prosentpoeng) vært markant sammenlignet med 2010. Blant nyutdannede

¹⁴ Svært få yrkesfaglærere har besvart undersøkelsen (n=12), så svarene for denne gruppen kan utelukkende tolkes som tendenser.

lærere på Østlandet ekskl. Oslo og Akershus (70 prosent) svarer en *lavere* andel enn i 2010 (76 prosent) at de har veiledningsordning.¹⁵ Ordningen er likevel minst utbredt på Sør- og Vestlandet (64 prosent) og i Trøndelag og Nord-Norge (66 prosent).

90 prosent av de nyutdannede lærerne som oppgir at skolen deres har en veiledningsordning, deltar i den. Dette er omtrent som i 2010 (91 prosent).

De nyutdannede lærerne som svarte at de deltar i en veiledningsordning fikk også spørsmål om hvem som tok initiativ til veiledningen. 83 prosent svarte at initiativet kom fra skolen, 4 prosent svarte at de selv tok initiativ, mens 13 prosent svarte at det var et felles initiativ. I 2010 var det noe flere som svarte at veiledningen var et initiativ fra skolen (88 prosent), mens færre svarte at det var et felles initiativ (9 prosent).

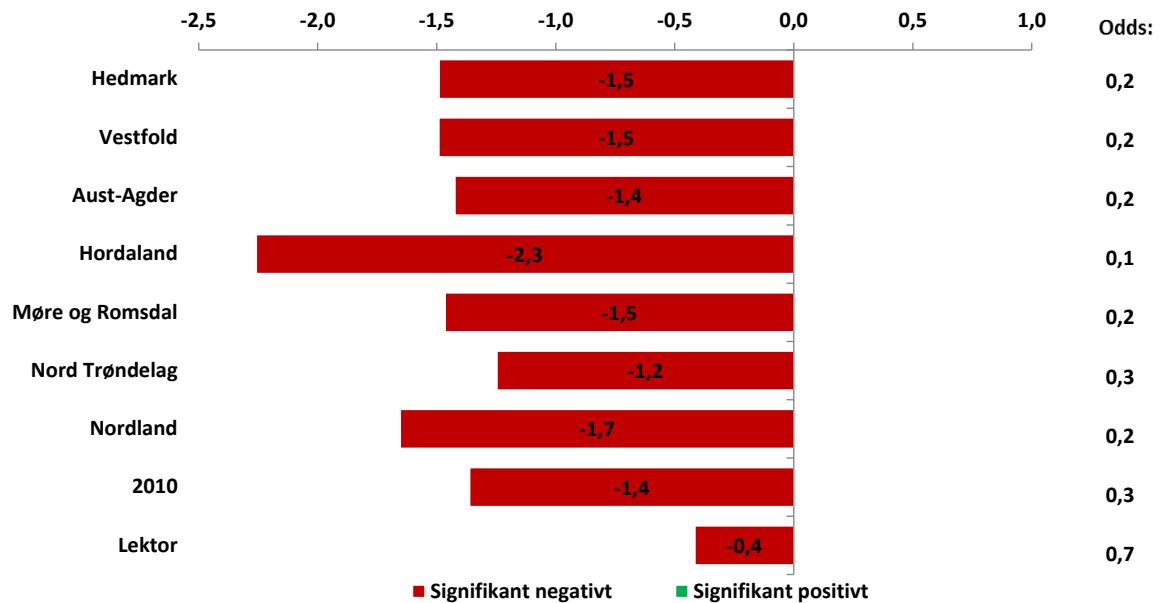
Hvilke faktorer er viktigst?

Det er de geografiske forskjellene som i størst grad forklarer variasjonen i utbredelse av veiledningsordningen på lærernivå. Figur 4.8 viser de viktigste (signifikante) forklaringsfaktorene for utbredelsen av veiledningsordningen på skolenivå basert på en multivariat analyse av datagrunnlaget på lærernivå. Følgende faktorer ble vurdert i denne analysen: geografi, tidspunkt (år) for gjennomføringen, skoletyper, utdanning, og ansettelsesforhold.

---

¹⁵ Vi har begrenset oversikt over lærerpopulasjonen (se metodekapittel), så denne endringen *kan* skyldes systematiske skjevheter mellom 2010 og 2012 i lærerutvalget fra Østlandet ekskl. Oslo og Akershus. I så fall kan det ha vært en overrapportering i 2010 og/eller en underrapportering i 2012 i dette området.

Figur 4.8: Nyutdannede lærere: Forhold som forklarer utbredelsen av veiledningsordningen. Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=1207, p<0.05).

I likhet med de foregående analysene på eiernivå og rektornivå bekrefter denne analysen at det er de geografiske forskjellene som betyr mest for utbredelsen av veiledningsordningen. Sett fra lærernes perspektiv er det spesielt Hordaland og tildels Nordland som har kommet kort i utrulling av ordningen sammenliknet med referansefylket (Akershus), når de andre forholdene holdes konstant. Analysen viser i motsetning til den deskriptive analyse at veiledningsordningen er noe mindre utbredt blant lektorer, når andre forhold som påvirker holdes konstant.

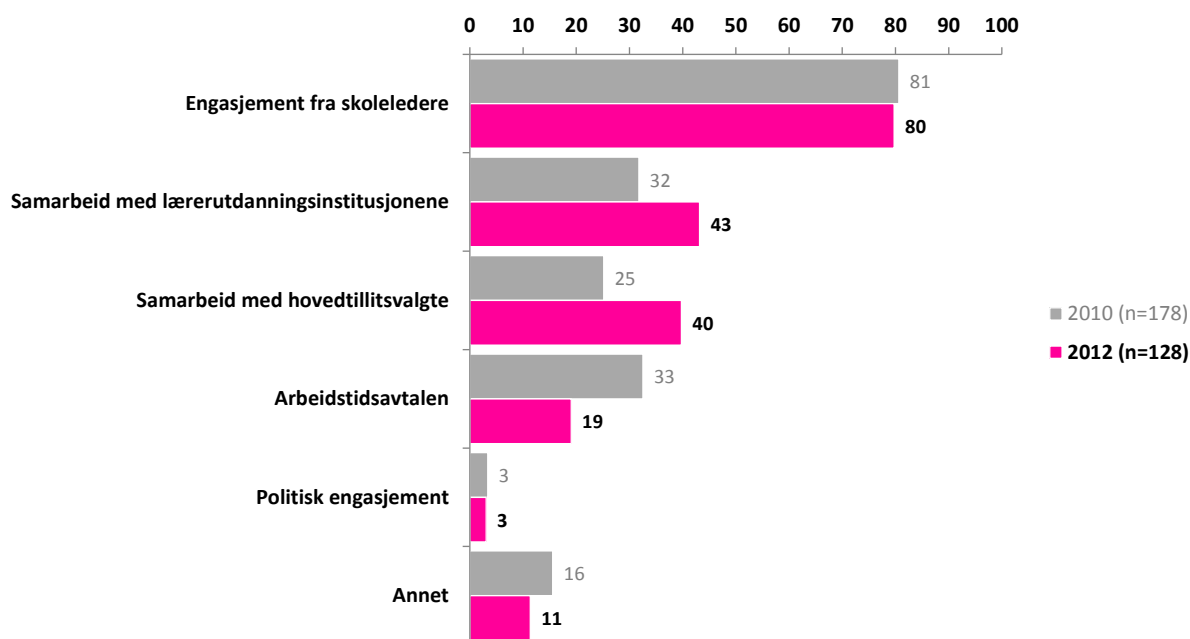
4.2 Hva har vært viktig for å få på plass ordningen?

Skoleeiere og rektorer med veiledningsordning fikk spørsmål om hvilke faktorer som var viktige for å få på plass ordningen.¹⁶ Spørsmålene var utformet som flersvars spørsmål, dvs. at respondentene kan krysse av for flere faktorer som var listet opp i spørreskjemaet. I tillegg var det et åpent felt der respondentene kunne skrive inn andre faktorer utover de som var listet opp.

4.2.1 Skoleeiere:

Figur 4.9 viser at «engasjement fra skoleledere» (80 prosent) fortsatt blir ansett som det viktigste når det gjelder å få på plass en veiledningsordning. «Samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene» (43 prosent) og «-hovedtillitsvalgte» (40 prosent) har blitt viktigere i 2012 sammenlignet med 2010. På den annen side har «arbeidsavtalen» (19 prosent) blitt mindre viktig. Det er fortsatt få som anser «politisk engasjement» som viktigst for å få på plass en veiledningsordning (3 prosent).

Figur 4.9: Skoleeiere: Slik du ser det, hva har vært/er viktigst for å få på plass en veiledningsordning i din kommune/fylkeskommune? Flere svar mulig

«Engasjement fra skoleledere» anses generelt som viktig over hele landet. Det er imidlertid verdt å merke seg at andelen som krysser av for dette har økt med 10 prosentpoeng i Oslo og Akershus (til

¹⁶ Rektorer uten veiledningsordning skulle få spørsmål om hva som vil være viktig for å få på plass en veiledningsordning, men på grunn av en feil med filteret i spørreundersøkelsen fikk ingen av disse besvart dette spørsmålet.

80 prosent), mens andelen har sunket med 15 prosentpoeng på Østlandet utenom Oslo og Akershus (til 70 prosent). «Samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene» har blitt markant viktigere over hele landet, bortsett fra i Oslo og Akershus hvor det har vært en nedgang (fra 30 til 22 prosent). Andelen som svarer «samarbeid med hovedtillitsvalgte» er omtrent fordoblet på Østlandet utenom Oslo og Akershus (fra 27 til 53 prosent) og i Trøndelag og Nord-Norge (fra 16 til 36 prosent). På Sør- og Vestlandet (31 prosent) og i Oslo og Akershus (50 prosent) er det liten endring fra 2010. «Arbeidsavtalen» har blitt mindre viktig over hele landet.

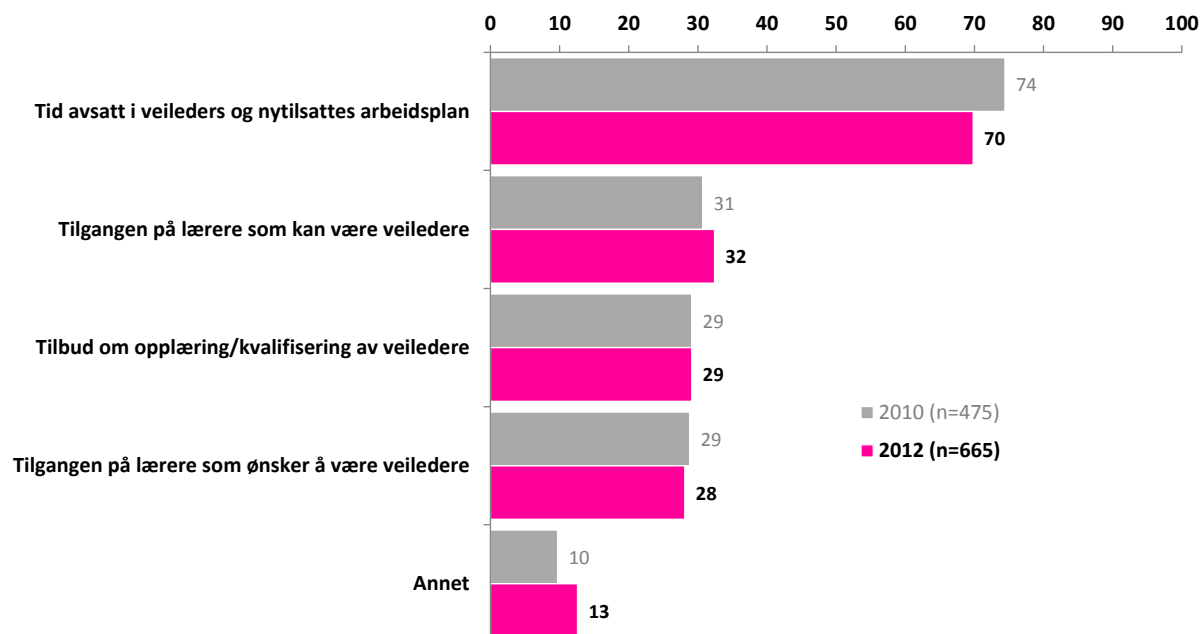
Som i fjor kunne mange av de åpne svarene («annet») inngått i etablerte svaralternativer. Generelt er det imidlertid flere av svarene som fokuserer på ressurser (både økonomiske og personalmessige) og kompetanse som viktig for å få veiledningsordningen på plass:

«1. Kompetansebygging - mentor. 2. Tid som åpner for systematisk veiledning. 3. Tid koster penger»
«Økonomisk godtgjøring til veiledere - veiledning er lagt innenfor arbeidsplanfestet tid»
«Faglig kvalifikasjon på veiledere, samt at det tildeles en ressurs til denne tittelen»

4.2.2 Rektorer:

Sammenlignet med skoleeierne er svarfordelingen blant rektorene (på skolenivå) relativt lik som i 2010 (Figur 4.10). 70 prosent svarer at det viktigste for å få på plass en veiledningsordning er «tid avsatt i veileders og nytilsattes arbeidsplan». «Tilgangen på lærere som kan være veiledere», «tilbud om opplæring/kvalifisering av veileder» og «tilgangen på lærere som ønsker å være veiledere» blir alle ansett som viktige av omtrent 30 prosent av rektorene.

Figur 4.10: Rektorer: Slik du ser det, hva har vært viktigst for å få en veiledningsordning på plass ved din skole? Flere svar mulig

«Tilgang på lærere som kan være veiledere» har blitt viktigere på barneskoler (fra 28 til 35 prosent), men mindre viktig på ungdomsskoler (fra 35 til 30 prosent). På den annen side svarer rektorene på ungdomsskoler nå i større grad enn tidligere at «tilgangen på lærere som ønsker å være veiledere» er viktig (fra 22 til 31 prosent). Denne faktoren har blitt langt mindre viktig på kombinerte skoler (fra 39 til 18 prosent).

Det er også noen geografiske variasjoner på dette spørsmålet. Selv om «tid avsatt i veileders og nytilsattes arbeidsplan» anses som viktig, har dette blitt mindre viktig i Oslo og Akershus sammenlignet med 2010 (fra 79 til 64 prosent). «Tilgang på lærere som kan være veiledere» har blitt viktigere på Sør- og Vestlandet (fra 30 til 38 prosent).

Blant de rektorene som svarer «annet» (13 prosent) på spørsmålet om hva som har vært viktig for å få på plass en veiledningsordning, er det gjentatte kommentarer knyttet til at dette har blitt fulgt opp konkret av kommune/skoleeier:

«Kommunen gjør dette felles for alle og betaler vikar»

«Kommunen har veiledere for alle skolene»

«Skoleeier har tilbud om veiledning sentralt for kommunen»

«Veiledningsordning på kommunenivå»

«Kommunen har stilt veiledere sentralt som har hatt alle nytilsatte i kommunen»

Det er også noen som peker på inspektør og rektor/skoleleder (seg selv):

«Skoleleder/inspektør har hatt jobben. Ikke heldig i mine øyne, men er ikke i konflikt med intensjonsavtalen med KS»

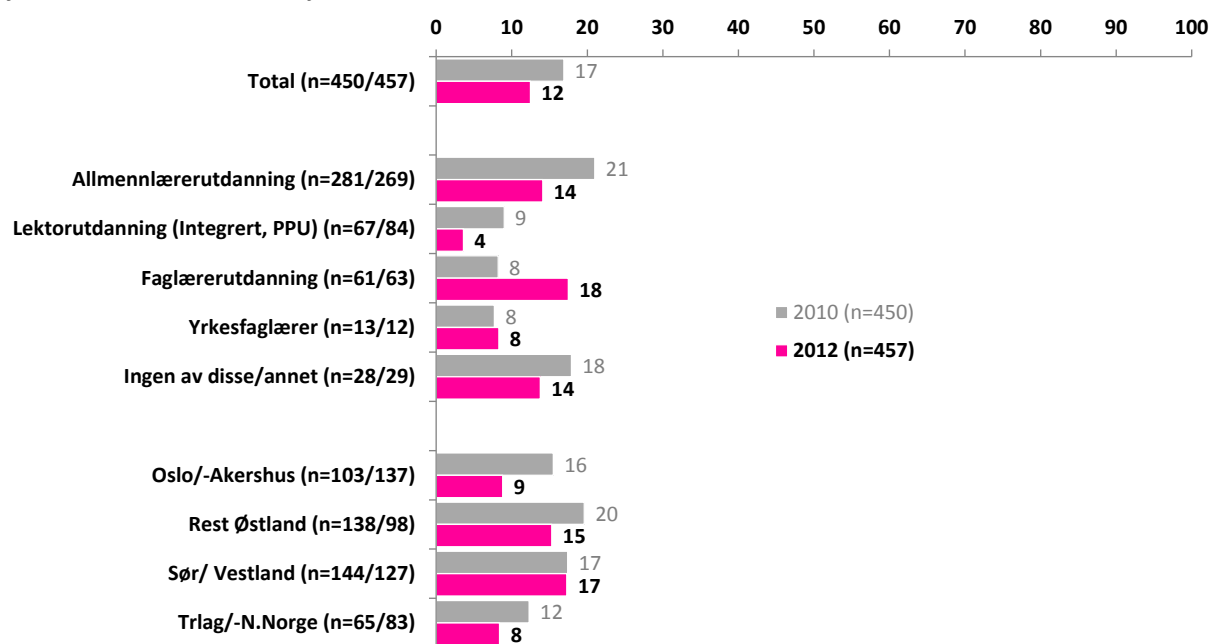
«Som rektor har eg hatt observasjon og 3 timar rettleing m/henne. Har planlagt 2 til i løpet av våren»

4.2.3 Lærere

De nyutdannede lærerne har ikke fått spørsmål om hva som har vært viktig for å få på plass en veiledningsordning.

Lærerne har imidlertid blitt spurt om de mottok informasjon om veiledningsordningen sammen med vitnemålet fra studiestedet. I utgangspunktet var det meningen at denne informasjonen legges ved alle vitnemål, men det har vært utfordringer med å få gjennomført dette. Figur 4.11 viser at 12 prosent av lærerne fikk slik informasjon sammen med vitnemålet, noe som er en nedgang på 5 prosentpoeng sammenlignet med 2010.

Figur 4.11: Lærere: Mottok du skriftlig informasjon om veiledningsordningen sammen med vitnemålet fra studiestedet? Andel «ja»

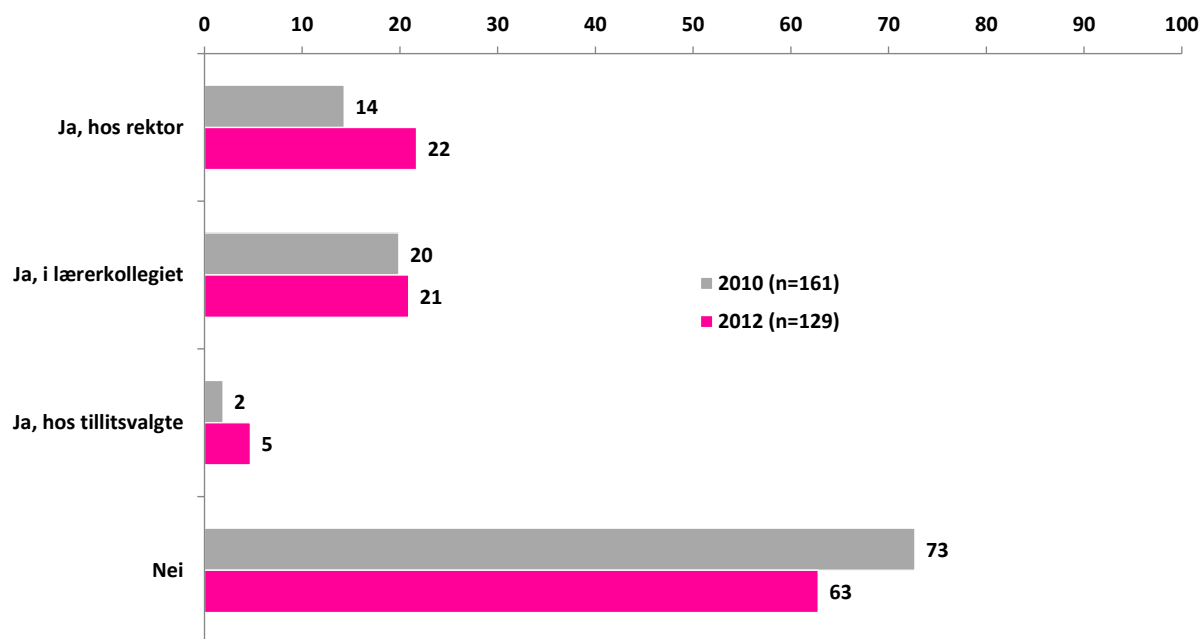

Nedgangen i andelen nyutdannede lærere som har mottatt informasjon varierer etter utdanningsretning og geografi (Figur 4.11). Det er primært lærere med bakgrunn fra de to største utdanningsretningene, allmennlærerutdanning (-7 prosentpoeng) og lektorutdanning (-5 prosentpoeng), som rapporterer en nedgang. For lærere med bakgrunn fra yrkesfag er andelen stabil (8 prosent), mens andelen har økt blant lærere med faglærerutdanning (+10 prosentpoeng).

Geografisk er det ingen endring på Sør- og Vestlandet, mens det er nedgang i alle andre landsdeler. Dersom vi antar at de fleste lærerne jobber i samme landsdel som de har tatt sin utdanning, tyder dette på at utdanningsinstitusjoner på Sør- og Vestlandet deler ut skriftlig informasjon om veiledningsordningen i like stor grad som de gjorde året før.

Videre ble lærerne spurt om de har etterspurt veiledningsordning på skolen. På tross av at færre lærerkandidater har mottatt informasjon om veiledningsordningen, viser tallene her (Figur 4.12) at flere har etterspurt en slik ordning i 2012 sammenlignet med 2010.¹⁷ En mulig forklaring på denne økningen kan være at ettersom ordningen har eksistert over en lengre periode, har flere blitt oppmerksomme på den. Økningen drives primært av at flere har etterspurt veiledningsordning hos rektor (fra 14 til 22 prosent), men vi ser også en liten økning av lærere som har etterspurt veiledningsordning hos tillitsvalgte.

Figur 4.12: Lærere: Har du etterspurt en slik veiledningsordning på skolen? Flere svar mulig

Brutt ned på utdanningsbakgrunn og geografi kan det nevnes at andelen lærere med faglærerutdanning (41 prosent) og lærere i Oslo og Akershus (32 prosent) er overrepresentert blant de som har etterspurt veiledningsordning «i lærerkollegiet».

¹⁷ Her må det tas forbehold om at årets undersøkelse ble gjennomført senere på skoleåret enn hva tilfellet var sist. Altså har lærerne i år hatt lengre tid til å etterspørre en veiledningsordning.

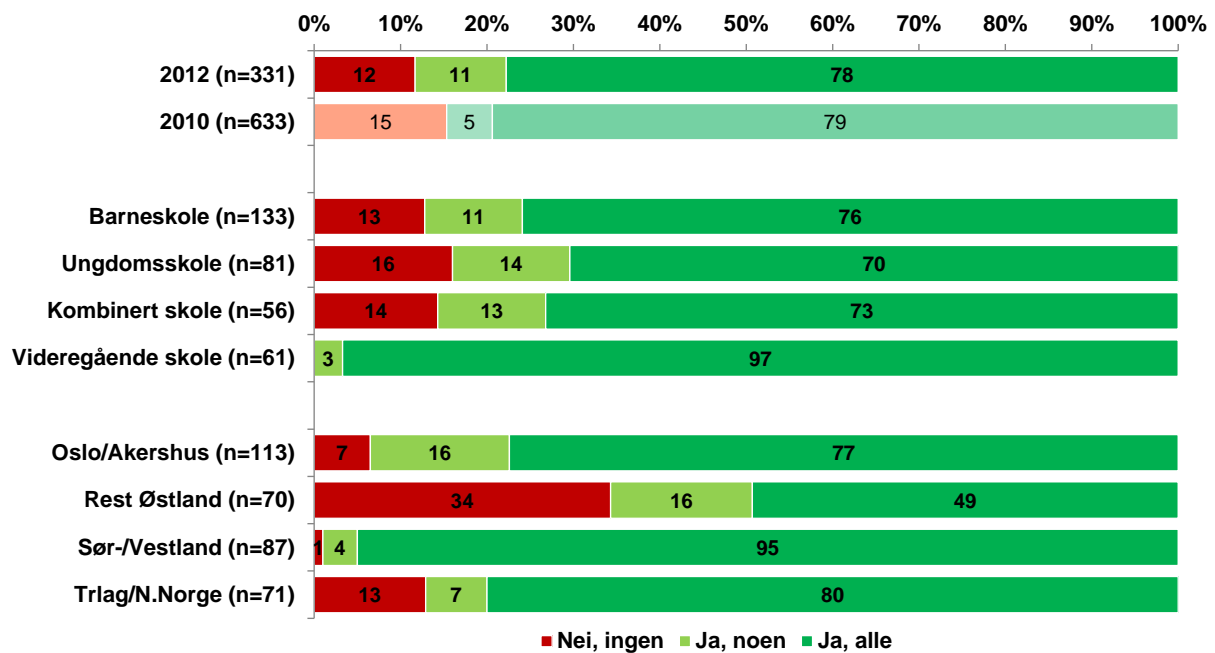
4.3 Hvem er veilederne?

Rektorene fikk spørsmål om hva som kjennetegner veilederne ved skolene deres.

4.3.1 De fleste veilederne er ansatt på skolen

På 78 prosent av skolene er «alle» veilederne ansatt på skolen (Figur 4.13). Dette tallet er tilsvarende som i 2010. Andelen som har «noen» av veilederne ansatt på egen skole har økt fra 5 til 11 prosent, mens andelen skoler med ingen ansatte veiledere har sunket fra 15 til 11 prosent.

Figur 4.13: Rektorer: Er veilederen/veilederne ansatt på din skole?

Figur 4.13 viser videre at alle videregående skoler i undersøkelsen har noen eller alle veilederne ansatt på egen skole. På rene ungdomsskoler er det en økning i andelen rektorer som svarer at «ingen» av veilederne er ansatt på egen skole (fra 11 til 16 prosent). Geografisk har nesten samtlige skoler på Sør- og Vestlandet (99 prosent) noen eller alle veilederne ansatt på egen skole. I motsatt ende finner vi Østlandet utenom Oslo og Akershus, hvor 34 prosent av rektorene svarer at «ingen» av veilederne er ansatt på egen skole. Denne andelen har her økt fra 23 prosent i 2010.

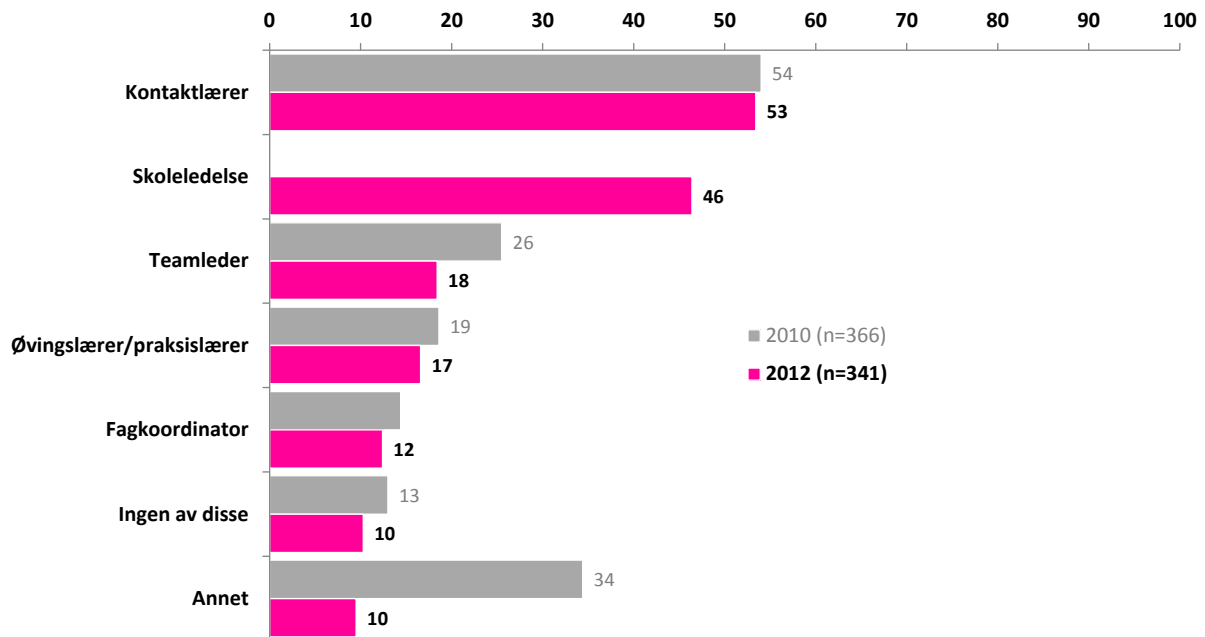
Totalt er det 37 rektorer som svarte at ingen av veilederne er ansatt på egen skole. Blant disse svarte 44 prosent (ned fra 56 prosent i 2010) at veiledere kommer fra andre skoler i kommunen, mens 40 prosent (opp fra 27 prosent i 2010) svarte at veiledere er kompetansepersoneer fra egen eller annen kommune. 11 prosent (ned fra 17 prosent i 2010) svarte eksternt kompetansemiljø utenfor skolen/kommunen.

4.3.2 Veilederne har andre ansvarsområder ved skolen

De fleste veiledere har også andre ansvarsområder ved skolen (Figur 4.14). Litt over halvparten av veilederne er også kontaktlærere (53 prosent), mens nesten halvparten driver med skoleledelse (46 prosent). Andelen som er kontaktlærere tilsvarer andelen fra 2010. Skoleledelse kom først med som svaralternativ i årets undersøkelse, noe som trolig forklarer den sterke nedgangen i andelen som svarer «annet».

Figur 4.14: Rektorer: Har veiledere andre ansvarsområder ved din skole? Flere svar mulig

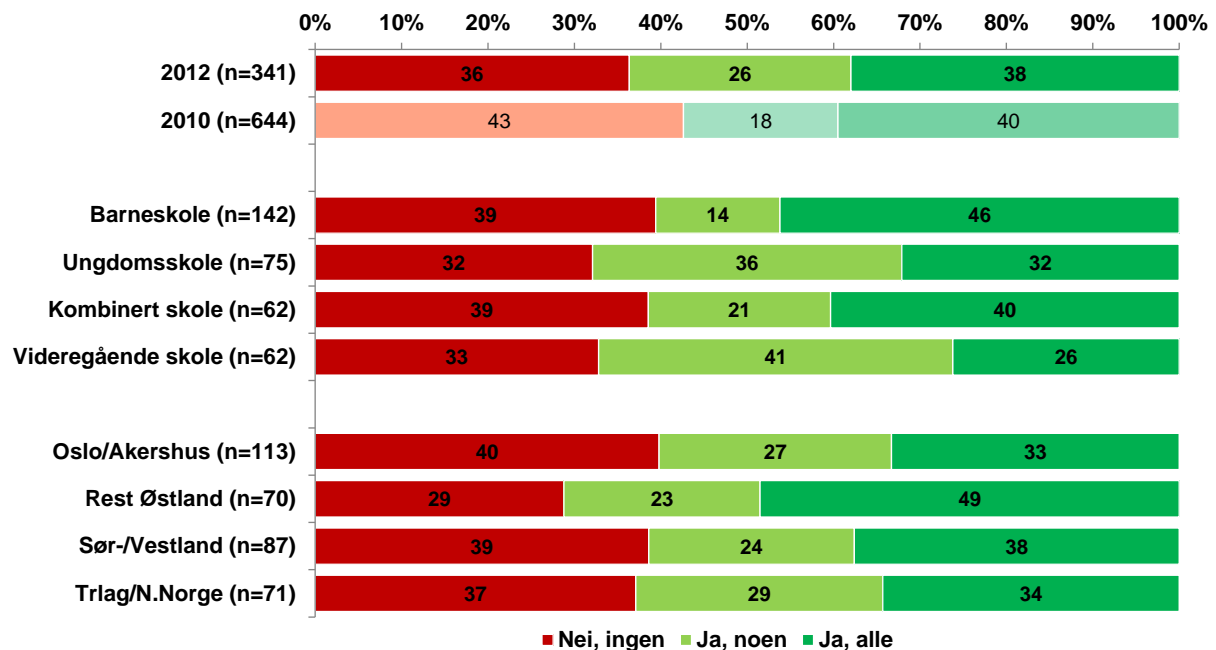
Mens kombinasjonen veileder/kontaktlærer i 2010 utmerket seg særlig på videregående skoler (73 prosent), har andelen sunket i 2012 (61 prosent), og variasjonen mellom skoletypene har således jevnet seg noe ut. Kombinasjonen veileder/skoleledelse er jevnt over en vanlig kombinasjon. På ungdomsskoler (26 prosent) er det ganske vanlig at veilederne også er teamledere, mens de på videregående (33 prosent) gjerne er øvingslærere/praksislærere. Kombinasjonen veileder/fagkoordinator er særlig vanlig på ungdoms- (20 prosent) og videregående skoler (30 prosent).

4.3.3 Veilederopplæring og samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene

Rektorene ble spurt om veilederne ved skolene deres hadde noen form for formell eller uformell videreopplæring i veiledning.

Til sammen svarer 64 prosent av rektorene at noen eller alle veilederne ved skolen deres har formell (kompetansegivende) veilederopplæring, noe som er en økning på 6 prosentpoeng sammenlignet med 2010 (Figur 4.15).¹⁸

Figur 4.15: Rektorer: Har veilederen/veilederne ved din skole formell (kompetansegivende) veilederopplæring?

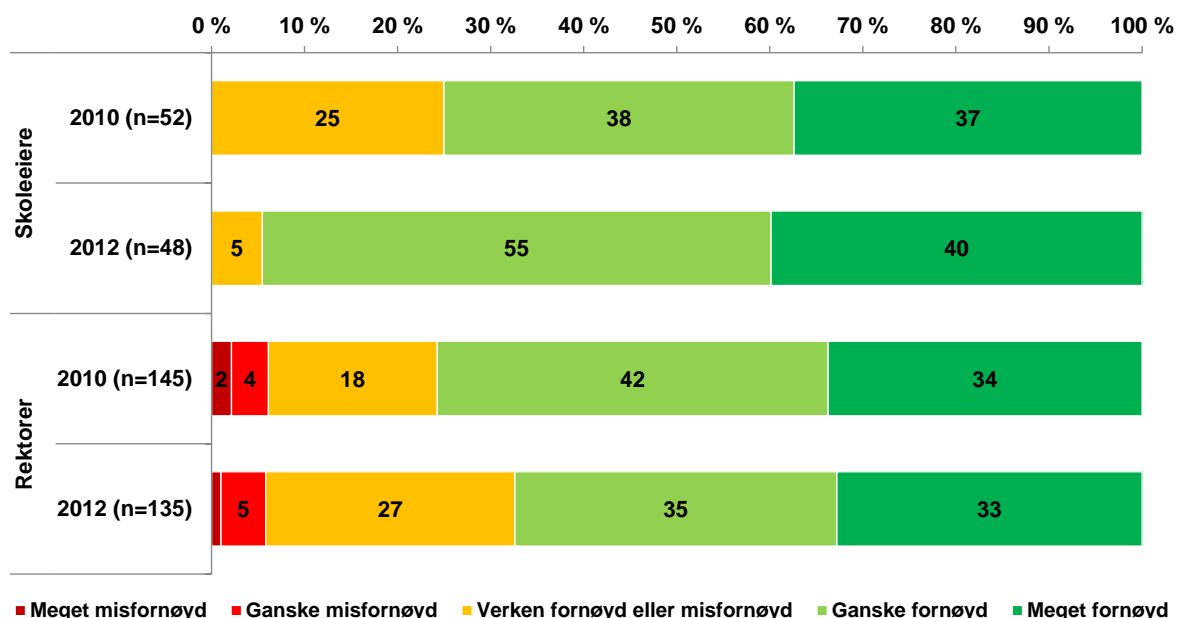
Rene barneskoler (46 prosent) og kombinerte skoler (40 prosent) er overrepresentert både blant de skolene hvor «alle» veilederne har formell veilederopplæring og blant de skolene som ikke har noen veiledere med formell veilederopplæring (begge 39 prosent). Ved ungdomsskoler (68 prosent) og videregående skoler (67 prosent) har alle eller noen av veilederne formell veilederopplæring. Geografisk er skoler på Østlandet utenom Oslo og Akershus (72 prosent) overrepresentert blant de hvor noen eller alle veilederne har formell veilederopplæring.

Skoleeierne og rektorene som hadde erfaring med formell opplæring av veiledere, ble bedt om å vurdere hvor fornøyde eller misfornøyde de var med samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjonene om dette. I begge gruppene er et klart flertall ganske eller meget fornøyd med samarbeidet, men det har vært ulik utvikling siden 2010 (Figur 4.16). Blant skoleeierne har andelen ganske og meget fornøyde økt fra 75 til 95 prosent. De siste 5 prosentene svarer at de er «verken fornøyde eller misfornøyde». Når det gjelder rektorene, svarte 76 prosent i 2010 at de var ganske eller meget fornøyde med samarbeidet. I 2012 har denne andelen sunket til 68 prosent. Det

¹⁸ Blant skoleeierne svarer 79 prosent at alle eller noen av veilederne i kommunen har formell (kompetansegivende) veilederopplæring, noe som er en økning på 10 prosent sammenlignet med 2010.

har likevel ikke vært noen økning i andelen som svarer at de er ganske- eller meget misfornøyd; andelen som svarer verken eller har økt fra 18 til 27 prosent.

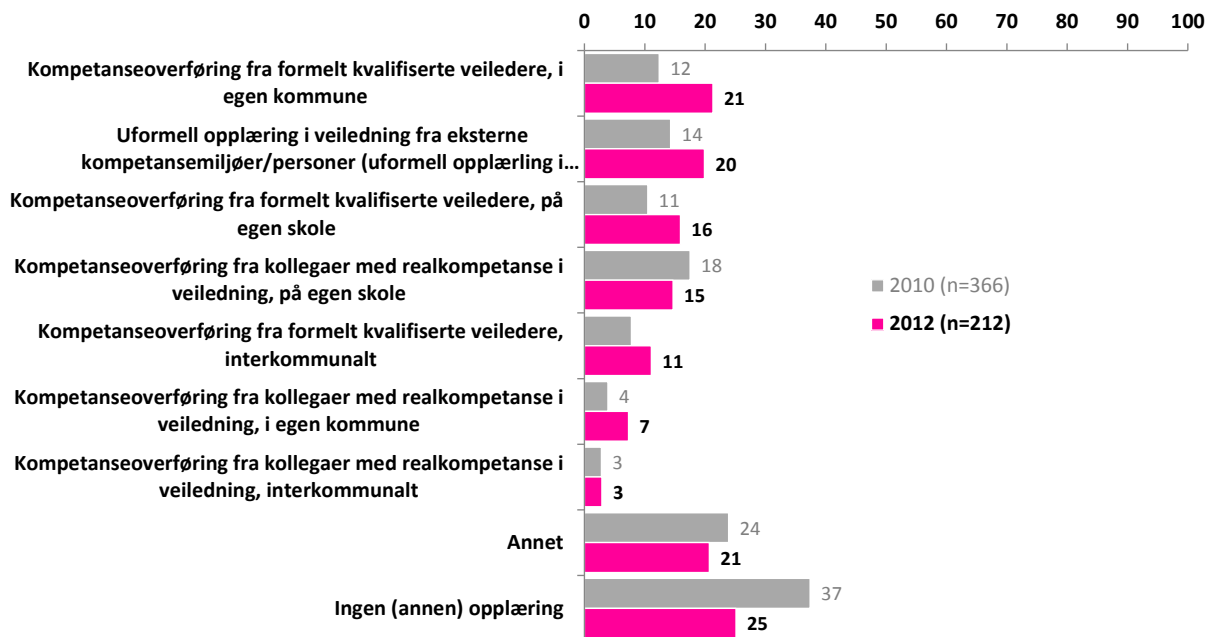
Figur 4.16: Hvis kommunen/skolen har deltatt i veiledertutdanning for nytilsatte lærere: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med samarbeidet med læringsutdanningsinstitusjonene om denne opplæringen?

Det har vært en nedgang i andelen rektorer som er ganske- eller meget fornøyd med samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjonene i alle geografiske områder, men nedgangen er mest markant på Østlandet utenom Oslo og Akershus (fra 53 til 43 prosent) og på Sør- og Vestlandet (fra 57 til 45 prosent). Etter skoletype er nedgangen mest tydelig på ungdoms- og videregående skoler (fra 55/54 til 39 prosent).

Alle rektorene ble også spurt om veilederne hadde fått en annen mindre formell form for opplæring, og her har det vært noe endring sammenlignet med 2010 (Figur 4.17). Den gangen var «kompetanseoverføring fra kollegaer med realkompetanse i veiledning, på egen skole» den vanligste formen for mer uformell opplæring. I 2012 blir tre andre faktorer nevnt hyppigere enn dette: «Kompetanseoverføring fra formelt kvalifiserte veiledere, i egen kommune» (21 prosent), «uformell opplæring i veiledning fra eksterne kompetansemiljøer/personer» (20 prosent) og «kompetanseoverføring fra formelt kvalifiserte veiledere, på egen skole» (16 prosent). Andelen som ikke har fått noen annen uformell form for opplæring har sunket fra 37 til 25 prosent.

Figur 4.17: Rektorer: Hva slags annen opplæring har veiledere ved din skole fått? Flere svar mulig

I 2010 svarte 22 av rektorene at alle veilederne *verken* hadde formell veilederopplæring *eller* annen form for (uformell) opplæring. I 2012 er det *ingen* rektorer som svarer dette. Med andre ord svarer samtlige av rektorene at veiledere ved skolen deres har *enten* formell eller en *og/eller* annen form for uformell opplæring.

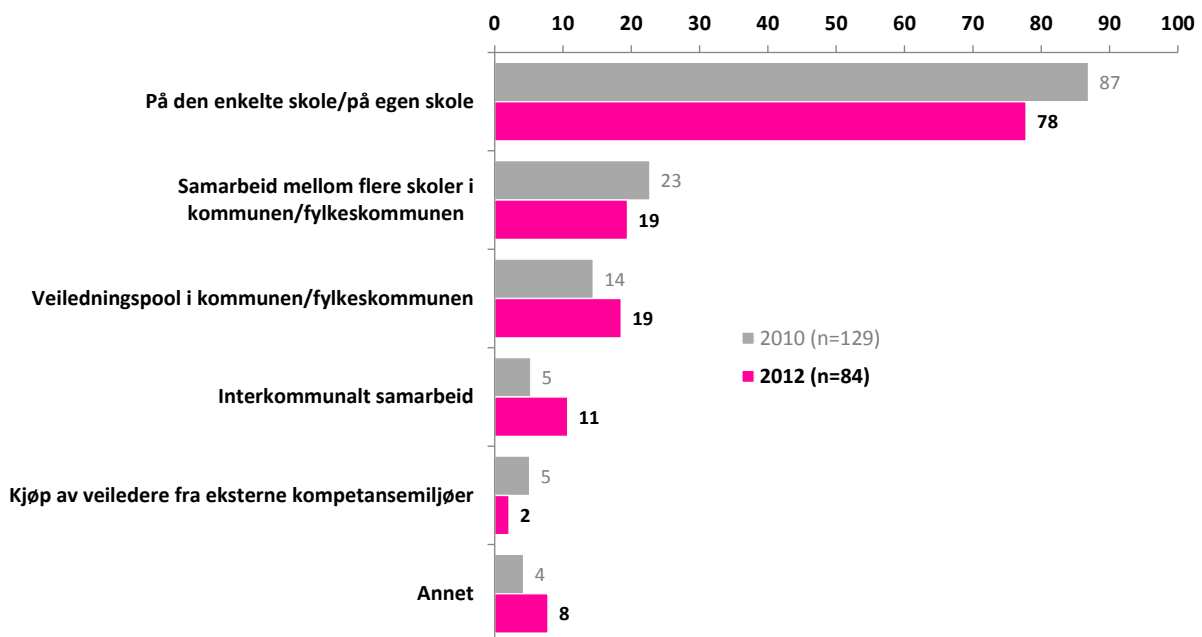
4.4 Hvordan organiseres veiledningen?

Skoleeiere og rektorer har stått fritt når det gjelder organiseringen av veiledningsordningen for nytilsatte nyutdannede lærere.

4.4.1 Skoleeiere

Som i 2010 svarer det store flertallet av skoleeierne at veiledningen organiseres på den enkelte skole, men andelen har gått ned fra 87 til 78 prosent (Figur 4.18). Andelen som svarer at veiledningen organiseres som samarbeid mellom flere skoler i (fylkes)kommunen har også gått noe ned (fra 23 til 19 prosent). På den andre siden svarer flere skoleeiere nå enn i 2010 at veiledningen organiseres som veiledningspool i (fylkes)kommunen (fra 14 til 19 prosent) og/eller som interkommunalt samarbeid (fra 5 til 11 prosent). Andelen som svarer «annet» har økt noe i perioden, fra 4 til 8 prosent.

Figur 4.18: Skoleeiere: Hvordan organiseres veiledningen? Flere svar mulig

Det er i stor grad svarene til skoleeiere på Østlandet utenom Oslo og Akershus som står bak endringene fra 2010 til 2012. I denne delen av landet har andelen som svarer «på den enkelte skole» sunket fra 75 til 45 prosent, mens andelen som svarer «veiledningspool i (fylkes)kommunen» har økt fra 18 til 58 prosent. Også økningen i interkommunalt samarbeid drives i stor grad i denne delen av landet (fra 5 til 15 prosent). Det kan med andre ord se ut til at en rekke skoleeiere på Østlandet utenom Oslo og Akershus har institusjonalisert veilederordningen på et nivå over skolene.

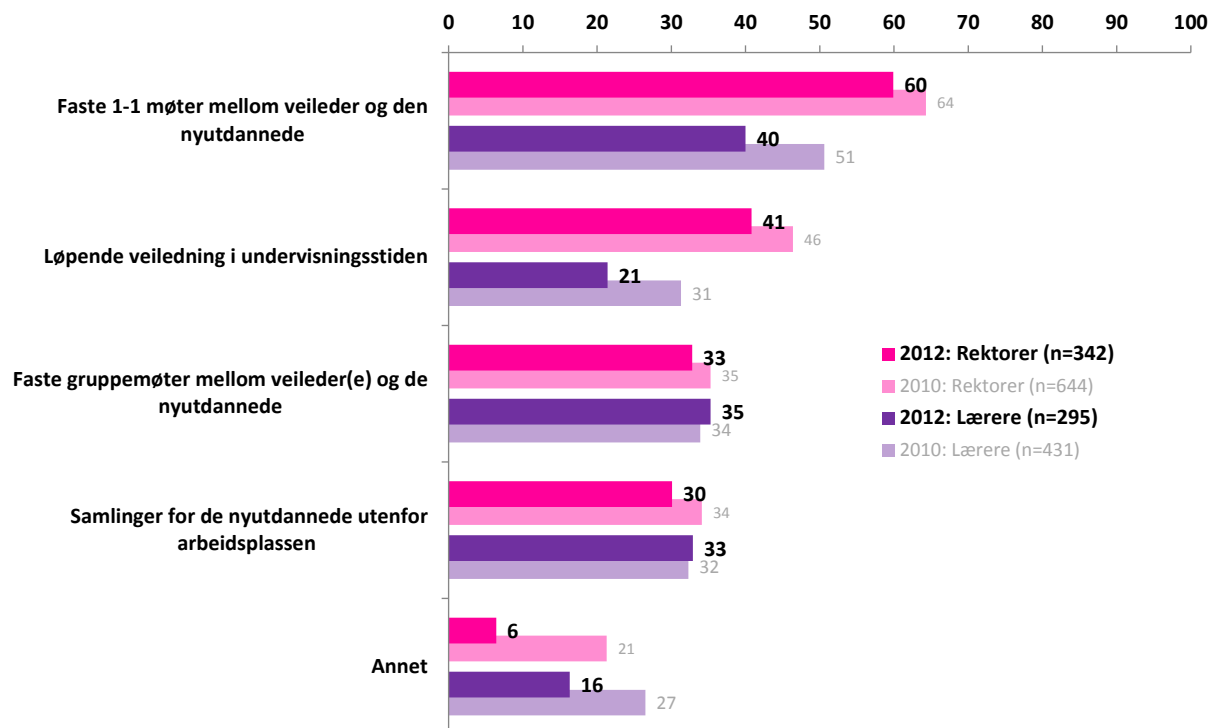
Når det gjelder samarbeid mellom flere skoler i (fylkes)kommunen er det til dels betydelige geografiske variasjoner: Oslo og Akershus (40 prosent) og resten av Østlandet (35 prosent) er overrepresentert, mens Trøndelag og Nord-Norge (14 prosent) og Sør- og Vestlandet (9 prosent) er underrepresentert på denne dimensjonen.

4.4.2 Rektorer og nyutdannede lærere

Rektorer og nyutdannede lærere ble spurt hvordan veiledningen foregår ved skolen (Figur 4.19). Det var mulig å krysse av for flere organiseringsformer, og generelt krysset rektorer av for flere former enn det lærerne gjorde. En sannsynlig forklaring på dette er nivåforskjellen; rektorer har trolig bedre oversikt over alle organiseringsformer enn det lærere har (som kanskje ikke har vært med på alle formene enda).

Begge målgruppene svarer i størst grad at veiledningen foregår som «faste 1-1 møter mellom veileder og den nyutdannede». Her er det imidlertid verdt å merke seg to ting: Rektorene (60 prosent) nevner dette klart oftere enn lærerne (40 prosent), og det er færre som nevner dette i 2010 sammenlignet med 2012. Omtrent en tredjedel av rektorene og lærerne svarer at veiledningen organiseres som «faste gruppemøter mellom veileder(e) og de nyutdannede» og/eller som «samlinger for de nyutdannede utenfor arbeidsplassen». Dette er tilnærmet likt som i 2010. Det er en interessant divergens i rektorenes og lærernes svar når det gjelder andelen som svarer «løpende veiledning i undervisningstiden». Blant rektorer (41 prosent) merkes dette alternativet av nest mest etter faste 1-1 møter, mens det blant lærerne (21 prosent) nevnes i minst grad (med unntak for kategorien «annet»). En tolkning av dette er at hva rektorer anses som løpende veiledning i undervisningstiden, ikke oppfattes av lærerne som tilstrekkelig veiledning. Til sist er det verdt å merke seg at det krysses i langt mindre grad av for kategorien «annet» i 2012 sammenlignet med i 2010.

Figur 4.19: Rektorer og nyutdannede lærere: Hvordan foregår veiledningen ved skolen? Flere svar mulig

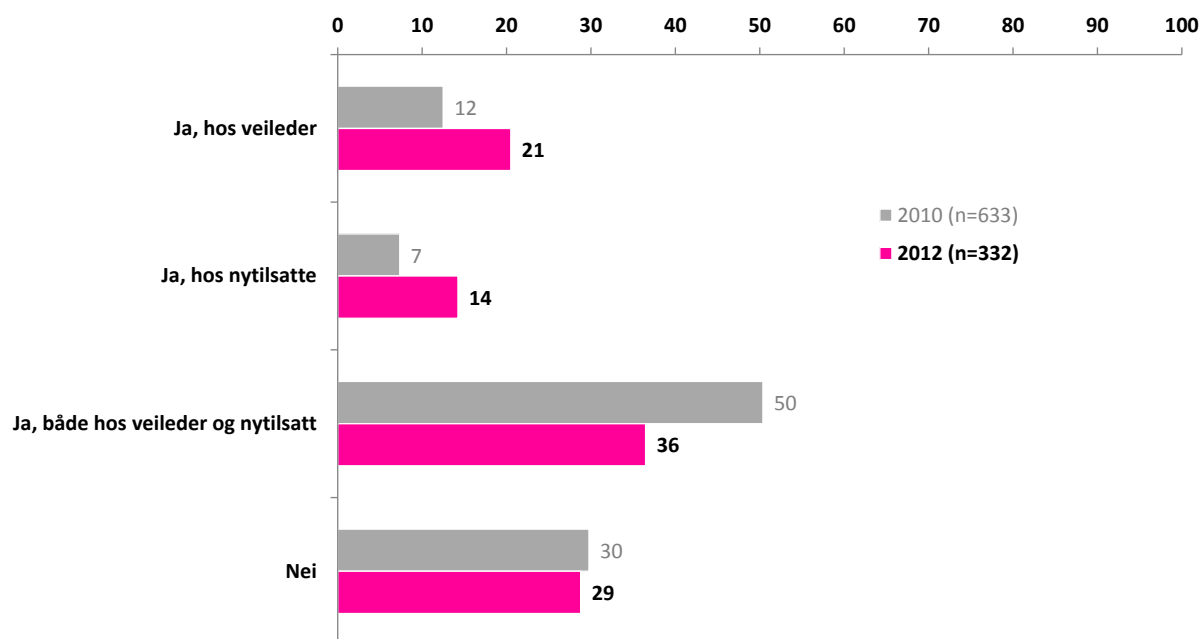

Brutt ned på skoletype finner vi noen interessante forskjeller i svarene til rektorer og nyutdannede lærere for forholdene «faste 1-1 møter mellom veileder og nyutdannede», «løpende veiledning i undervisningstiden» og «samlinger for de nyutdannede utenfor arbeidsplassen». «Faste 1-1 møter mellom veileder og den nyutdannede» nevnes *hyppigst* av rektorer på videregående skoler (68 prosent), men *sjeldnest* av lærere ved de samme skolene (32 prosent). I 2010 ble denne faktoren nevnt *sjeldnest* av både rektorer og lærere på videregående skoler. «Løpende veiledning i undervisningstiden» nevnes *hyppigst* av rektorer på ungdomsskolen (51 prosent), men *sjeldnest* blant nyutdannede lærere (17 prosent) ved de samme skolene. Denne divergensen var ikke like tydelig i 2010. «Samlinger for de nyutdannede utenfor arbeidsplassen» nevnes av 30 prosent rektorer ved videregående, men bare 4 prosent av nyutdannede lærere ved denne typen skoler.

Geografisk er «faste 1-1 møter» i følge både rektorer (66 prosent) og lærere (57 prosent) vanligst på Sør- og Vestlandet, mens rektorer i Trøndelag og Nord-Norge (59 prosent) skiller seg klart fra sine nyutdannede lærere (20 prosent). Nedgangen i «løpende veiledning» fra 2010 til 2012 skyldes i størst grad rektorer (33 prosent) og lærere (9 prosent) på Østlandet utenom Oslo/Akershus. «Faste gruppemøter mellom veiledere og de nyutdannede» er i følge rektorer (15 prosent) og lærere (19 prosent) langt mindre vanlig på Sør- og Vestlandet enn ellers i landet. Skoler i Trøndelag og i Nord-Norge har i følge rektorer (11 prosent) og lærere (20 prosent) langt sjeldnere enn andre landsdeler «samlinger utenfor arbeidsplassen».

Rektorene ble også spurt om de har «satt av tid til veiledning i veileders og den/de nytilsattes arbeidsplaner», og sammenlignet med 2010 er det omtrent like mange som svarer bekreftende på dette (Figur 4.20). Det er imidlertid langt færre (fra 50 til 36 prosent) som svarer at de har satt av tid «både hos veileder og nytilsatt». I stedet er det en tydelig økning i andelen som svarer at de *enten* har satt av tid i arbeidsplanene til veileder (fra 12 til 21 prosent) *eller* i arbeidsplanene til nytilsatte (fra 7 til 14 prosent).

Figur 4.20: Rektorer: Har dere satt av tid til veiledning i veileders og den/de nytilsattes arbeidsplaner?

Sammenlignet med 2010 er det en klar nedgang i andelen som har satt av tid «både hos veileder og nytilsatt» ved *alle skoletyper*, men nedgangen er særlig markant ved kombinerte skoler (fra 53 til 32 prosent). Geografisk er nedgangen mest markant i Trøndelag og Nord-Norge (fra 48 til 24 prosent). I Oslo og Akershus (fra 36 til 40 prosent) er det en liten økning i andelen som svarer at de har satt av tid i arbeidsplanene til både veileder og nytilsatt.

Figur 4.20 kan leses i sammenheng med Figur 4.10, som viste at 70 prosent av rektorene mener «tid avsatt i veileders og nytilsattes arbeidsplan» har vært viktigst for å få på plass en veiledningsordning ved skolen. Figur 4.10 viser altså at like mange rektorer svarer at de har satt av tid i arbeidsplaner.

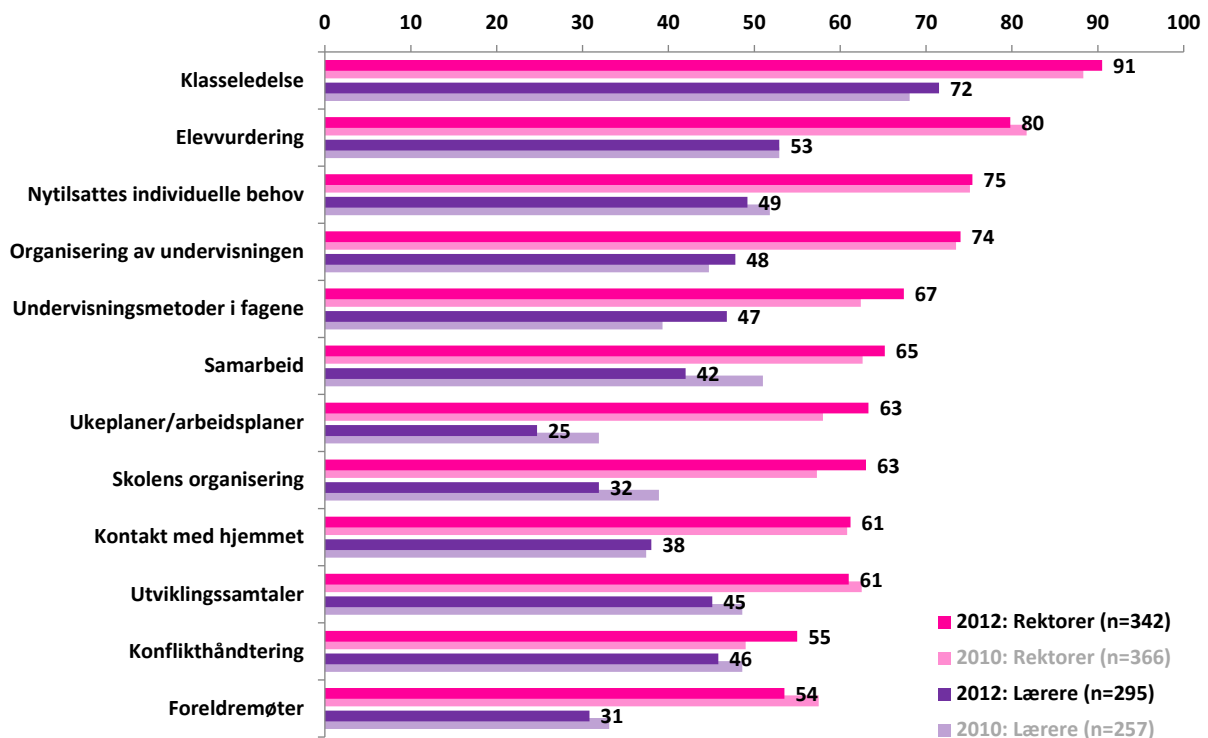

4.5 Hva består veiledningen av?

Det er lagt få føringer fra sentralt hold om hva veiledningsordningen bør inneholde, så vi kan forvente at det er betydelige variasjoner i hva som inngår i veiledningsordningen.

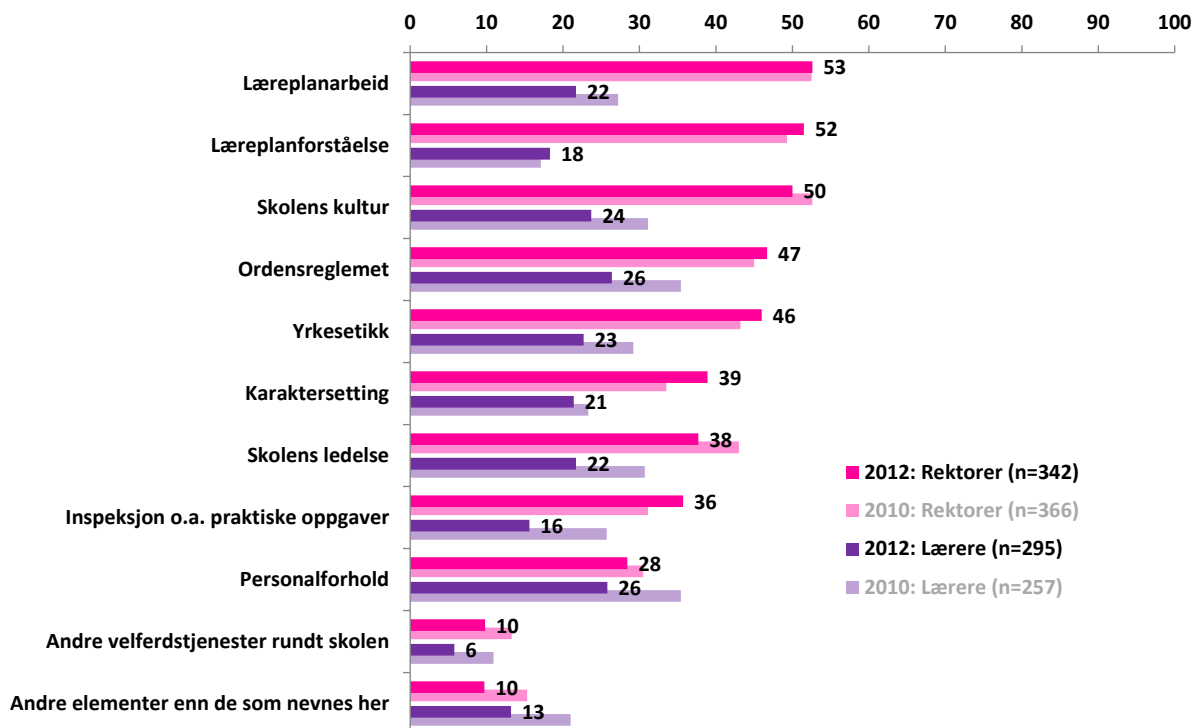
Rektorene og lærerne fikk en lang liste over mulige elementer som kan tenkes å inngå i en veiledningsordning, og ble bedt om å merke av for alle de som er aktuelle ved deres skole (Figur 4.21a, 4.21b). Selv om det er noen endringer sammenlignet med 2010, er det små endringer i rangeringen av elementer.¹⁹ «Klasseledelse» er det elementet som nevnes klart oftest av både rektorer (91 prosent) og lærere (72 prosent). Videre kan det være interessant å nevne noen elementer der rektorer og lærere divergerer *relativt* sett mye eller lite. «Ukeplaner/arbeidsplaner», «skolens organisering», «læreplanarbeid» og «læreplanforståelse» nevnes i særlig grad sjeldnere av nyutdannede lærere enn av rektorer. På den annen side er den relative forskjellen i svar mellom rektorer og lærere mindre for elementene «utviklingssamtaler», «konflikthåndtering» og «personalforhold».

Figur 4.21a: Merk av for de elementene som er med i veilederordningen ved din skole. Flere svar mulig

¹⁹ Som i 2010 krysser rektorer gjennomgående av for flere elementer enn det nyutdannede lærere gjør. Dette kan trolig forklares ved at respondentene ble bedt om å krysse av for elementer de med *sikkerhet* vet er med i veilederordningen, inkludert de som ikke har kommet til ennå. Rektorer har trolig bedre oversikt enn lærere over hvilke elementer som vil komme.

Figur 4.21b: Merk av for de elementene som er med i veilederordningen ved din skole. Flere svar mulig

Hvilke elementer som inngår i veiledningen varierer til dels betydelig etter skoletype og geografi. Tabell 4.1 viser hvilke elementer som er henholdsvis overrepresenterte (grønn) og underrepresenterte (rød).²⁰

²⁰ Avvik på mer enn 5 prosent fra totalen er merket.

Tabell 4.1: Rektorer: Merk av for de elementene som er med i veilederordningen ved din skole, brutt ned på skoletype og geografi

	Barne- skole (n=143)	Ungdoms- skole (n=75)	Kombinert skole (n=62)	VG-skoler (n=62)	Oslo/ Akershus (n=113)	Rest Østland (n=70)	Sør/ Vestland (n=88)	Trlag/ N.Norge (n=71)	Total (n=342)
Klasseledelse	94.7%	93.8%	82.5%	83.6%	88.3%	89.6%	92.2%	91.4%	90.5%
Elevvurdering	70.9%	86.6%	80.4%	90.2%	87.1%	76.1%	75.7%	80.0%	79.8%
Nytilsattes individuelle behov	74.4%	74.4%	71.4%	82.0%	73.1%	75.8%	73.5%	81.4%	75.4%
Organisering av undervisningen	76.1%	70.4%	87.7%	60.7%	78.5%	69.7%	76.5%	68.6%	74.0%
Undervisningsmetoder i fagene	62.4%	70.4%	68.4%	73.8%	74.2%	65.7%	63.4%	65.7%	67.4%
Samarbeid	68.4%	54.9%	66.1%	71.7%	62.4%	65.7%	73.5%	55.7%	65.2%
Ukeplaner/arbeidsplaner	56.0%	64.2%	71.9%	70.0%	58.1%	58.2%	72.5%	61.4%	63.3%
Skolens organisering	59.1%	63.0%	64.9%	70.5%	69.9%	58.2%	57.4%	65.7%	63.0%
Kontakt med hjemmet	66.9%	69.1%	57.1%	41.0%	61.3%	56.1%	58.8%	68.6%	61.2%
Utviklingssamtaler	65.4%	54.9%	64.9%	56.7%	60.2%	69.7%	60.8%	55.7%	61.0%
Konflikthåndtering	61.4%	53.7%	68.4%	31.1%	56.4%	66.7%	53.5%	44.3%	55.0%
Foreldremøter	57.6%	51.9%	55.4%	44.3%	53.8%	52.2%	57.4%	48.6%	53.5%
Læreplanarbeid	52.2%	55.6%	49.1%	52.5%	51.6%	46.3%	52.9%	60.0%	52.6%
Læreplanforståelse	43.2%	49.4%	57.1%	67.2%	53.2%	56.7%	44.6%	54.3%	51.5%
Skolens kultur	50.7%	43.2%	55.4%	53.3%	51.1%	45.5%	53.9%	47.1%	50.0%
Ordensreglement	35.8%	51.9%	45.6%	63.9%	51.1%	36.4%	52.4%	42.9%	46.7%
Yrkesetikk	46.2%	43.9%	52.6%	42.6%	38.3%	63.6%	42.6%	44.3%	46.0%
Karaktersetting	38.8%	70.4%	41.1%	78.7%	28.7%	35.8%	42.2%	51.4%	38.9%
Skolens ledelse	29.3%	39.5%	39.3%	51.7%	40.9%	40.3%	34.7%	35.7%	37.7%
Inspeksjon o.a. praktiske oppgaver	40.2%	44.4%	45.6%	6.6%	35.5%	32.8%	41.6%	30.0%	35.7%
Personalforhold	29.5%	24.7%	32.1%	27.9%	23.7%	35.8%	31.7%	22.9%	28.4%
Andre velferdstjenester rundt skolen	6.8%	15.9%	14.0%	4.9%	7.5%	14.9%	9.8%	8.6%	9.8%
Andre elementer enn de som nevnes her	9.1%	8.6%	19.6%	3.3%	8.5%	15.2%	11.9%	2.9%	9.7%

Barneskoler skiller seg ut ved å vektlegge «kontakt med hjemmet» og «konflikthåndtering» i større grad enn gjennomsnittet. «Elevvurdering», «ukeplaner», «læreplanforståelse», «ordensreglement» og «karaktersetting» inngår i mindre grad i veiledningsordningen ved barneskoler.

Sammenlignet med gjennomsnittet, vektlegges «elevvurdering», «kontakt med hjemmet», «karaktersetting», «inspeksjon o.a. praktiske oppgaver» og «andre velferdstjenester rundt skolen» på ungdomstrinnet. «Samarbeid», «utviklingssamtaler» og «skolens kultur» er elementer som sjeldnere inngår i veiledningsordningen på disse skolene.

På kombinerte skoler vektlegges «organisering av undervisningen», «ukeplaner», «konflikthåndtering», «læreplanforståelse», «skolens kultur», «yrkesetikk» og «inspeksjon o.a. praktiske oppgaver». «Klasseledelse blir i mindre grad vektlagt på disse skolene.

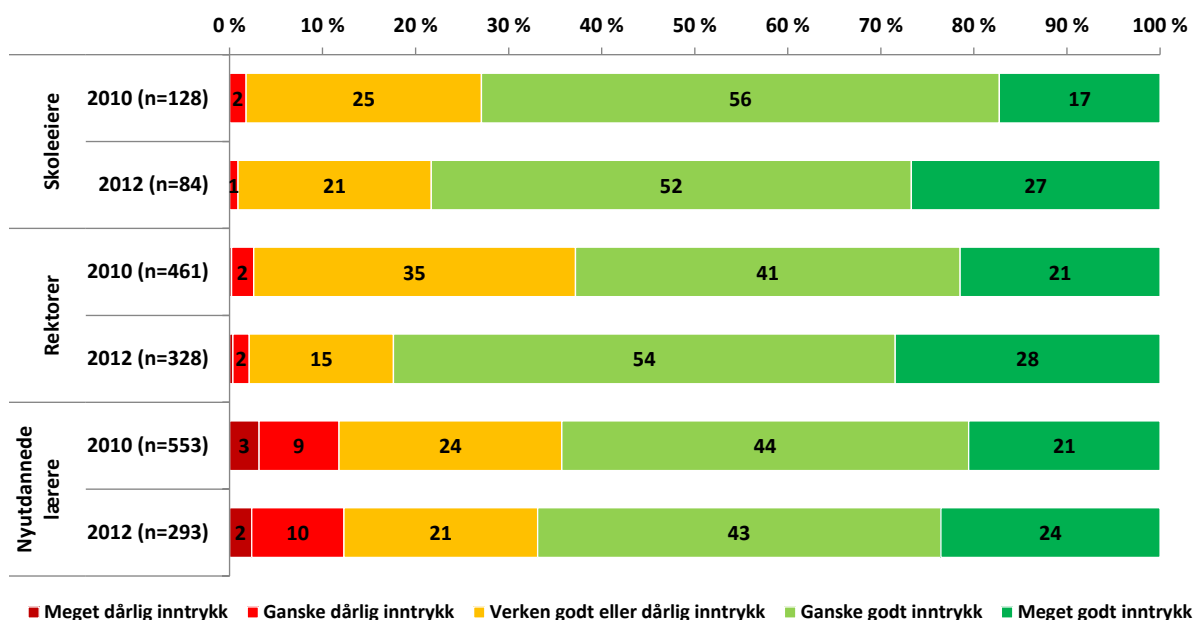
Til sist skiller videregående skoler seg ut ved å vektlegge «elevvurdering», «nytilsattes individuelle behov», «undervisningsmetode i fagene», «samarbeid», «ukeplaner», «skolens organisering», «læreplanforståelse», «ordensreglement» og «karaktersetting». «Klasseledelse», «organisering av undervisningen», «kontakt med hjemmet», «konflikthåndtering», «foreldremøter», «inspeksjon o.a. praktiske oppgaver» og «andre velferdstjenester rundt skolen» vektlegges i mindre grad på videregående skoler.

4.6 Hvordan oppfattes veiledningen?

Alle målgruppene fikk spørsmål om hvordan de oppfatter veiledningsordningen.

Sammenlignet med 2010 er det i 2012 flere som svarer at de enten har et ganske godt eller et meget godt inntrykk av veiledningsordningen (Figur 4.22). Endringen er imidlertid bare signifikant for rektorer, hvor andelen har økt fra 62 til 82 prosent. Svært få skoleeiere og rektorer svarer at de enten har et ganske- eller et meget *dårlig* inntrykk av veiledningsordningen. Blant lærerne svarer imidlertid 12 prosent dette, noe som er det samme som i 2010.

Figur 4.22: Tatt i betraktning både de erfaringene dere har gjort så langt, og de planer som er lagt for veiledningsordningen videre: Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av veiledningsordningen ved skolen?

Slår vi sammen de som svarer at de har ganske godt eller meget godt inntrykk blant *skoleeiere*, har det vært en økning i tilfredshet over hele landet bortsett fra i Trøndelag og Nord-Norge hvor det har vært en nedgang fra 72- til 64 prosent. Blant *rektorer* er tilfredsheten størst på Østlandet utenom Oslo og Akershus (94 prosent), men det har vært en generell økning i tilfredshet over hele landet. Også blant *lærere* er tilfredsheten størst på Østlandet utenom Oslo og Akershus (77 prosent), og i denne regionen har det også vært en økning sammenlignet med 2010.

Ser vi på skoletype, er tilfredsheten blant *rektorer* størst på barneskoler (89 prosent). Men i likhet med geografi er det en generell økning i tilfredshet blant rektorer ved alle skoletyper. Blant *lærere* er også tilfredsheten størst ved barneskoler (73 prosent). Sammenlignet med 2010 er det (mot

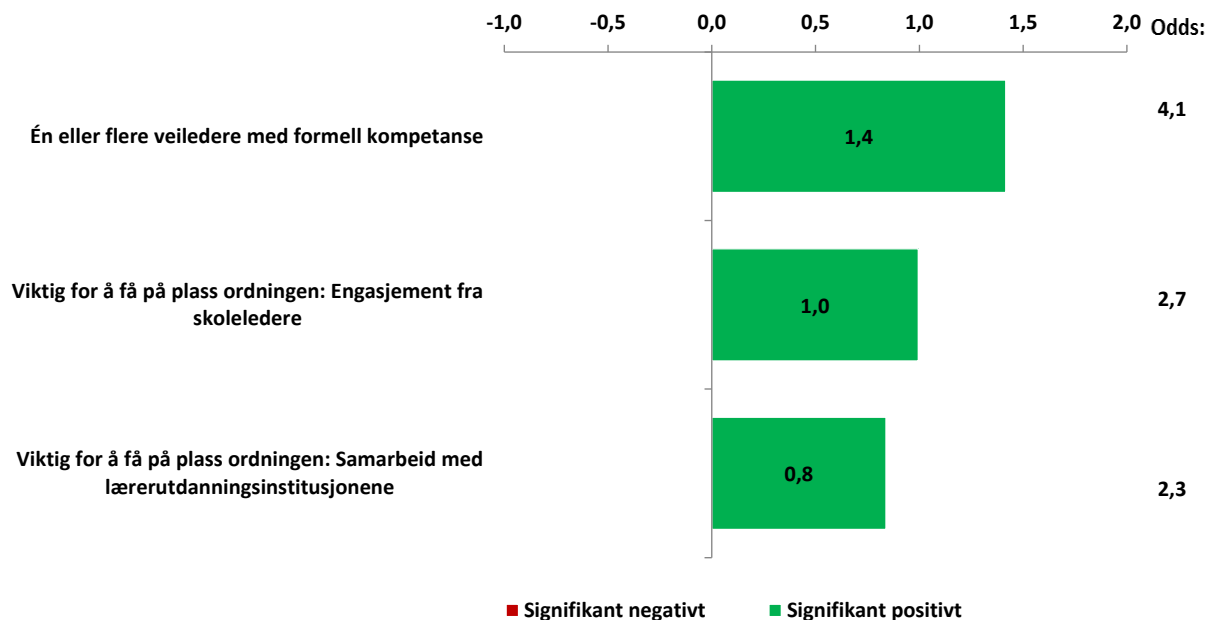
hovedtendensen) noe nedgang i tilfredshet blant nyutdannede lærere på kombinerte skoler (fra 52 til 43 prosent), men en økning i tilfredshet ved videregående skoler (fra 63 til 70 prosent).

Hvilke faktorer er viktigst?

I den multivariate analysen har vi slått sammen de som har svart at de har et «ganske godt inntrykk» eller «meget godt inntrykk», og analysert hva som skiller disse fra resten (verken/eller, ganske eller meget dårlig inntrykk).

De viktigste faktorene for å forklare variasjonene i tilfredsheten med ordningen på eiernivå er hvorvidt eierne har ansatt veiledere med formell kompetanse, og om eierne vektlegger engasjement fra skoleledere og samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene for å få på plass ordningen. Figur 4.23 viser de viktigste (signifikante) forklaringsfaktorene for tilfredsheten med veiledningsordningen basert på en multivariat analyse av datagrunnlaget på eiernivå. Følgende faktorer ble vurdert her: befolkningsstørrelse, tidspunkt (år) for gjennomføringen, formalkompetanse, organisering, og viktighet av ulike forhold for å få på plass ordningen.

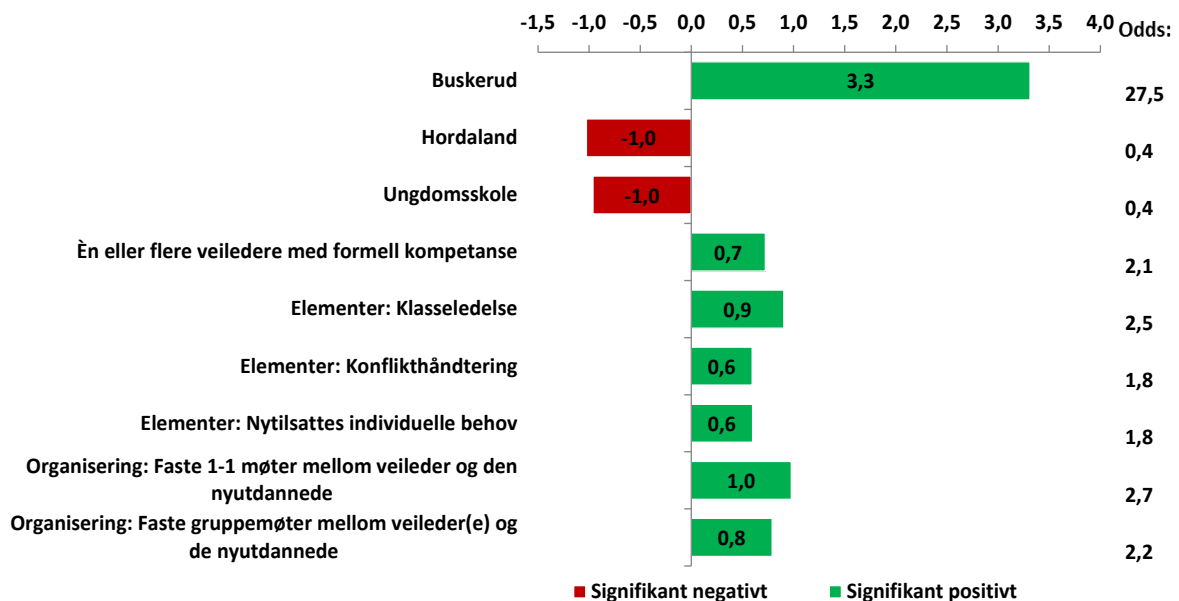
Figur 4.23: Skoleeiere: Forhold som forklarer tilfredsheten med veiledningsordningen (sannsynligheten for å være ganske eller meget fornøyd). Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=186, p<0.1)

Merk at den multivariate analysen også viser at det ikke har skjedd noen signifikant økning i tilfredsheten med ordningen på eiernivå siden 2010, selv om man kontrollerer for andre faktorer som også påvirker denne vurderingen.

De viktigste faktorene for å forklare variasjonene i tilfredsheten med ordningen på skolenivå (rektorer) kan knyttes til geografi, tilgang på formell kompetanse, forhold knyttet til organisering og innholdet i ordningen (elementer). Figur 4.23 viser de viktigste (signifikante) forklaringsfaktorene for tilfredsheten med veiledningsordningen basert på en multivariat analyse av på rektornivå. Følgende faktorer ble vurdert her: geografi, skoletyper, viktighet av ulike forhold for å få på plass ordningen, formell kompetanse, forhold knyttet til organisering og innholdet i ordningen (elementer).

Figur 4.24: Rektorer: Forhold som forklarer tilfredsheten med veiledningsordningen (sannsynligheten for å være ganske eller meget fornøyd). Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=702, p<0.05)

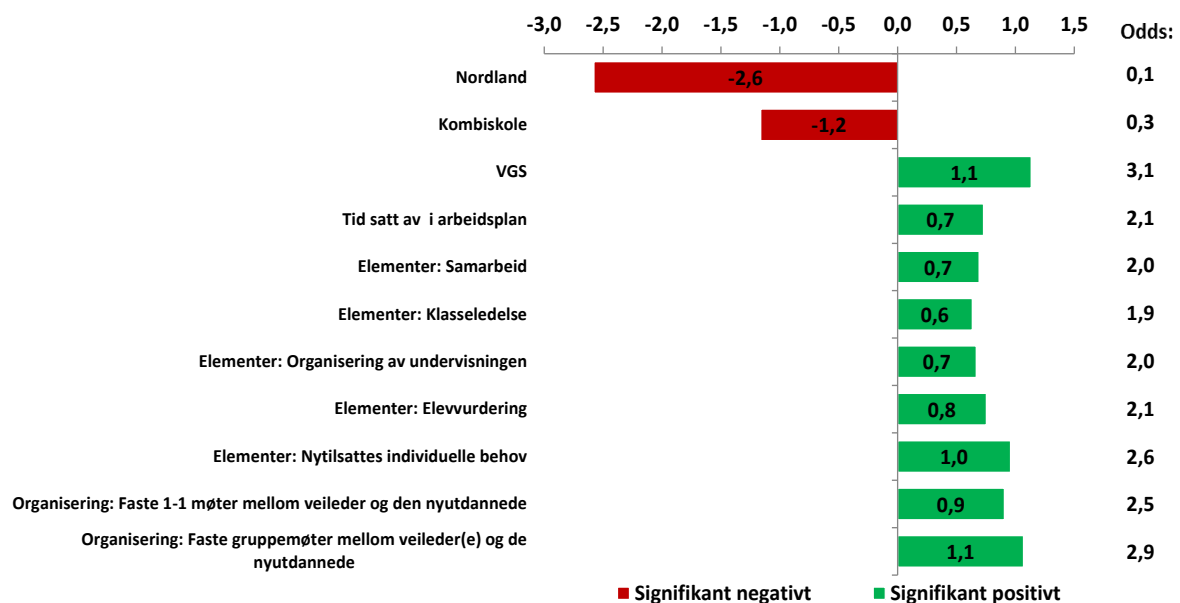
Analysen viser at sannsynligheten for å finne en rektor som er fornøyd med ordningen er betydelig høyere i Buskerud fylke enn i andre deler av landet (med Akershus som referanse), mens rektorer i Hordaland gjennomgående er noe mindre fornøyd. I tråd med den deskriptive analysen ser vi at det er lavere odds for at rektorer på ungdomsskoler er tilfredse, også når andre faktorer holdes konstante. Med hensyn til organisering ser vi at tilfredsheten øker med faste 1-1 møter og faste gruppemøter, og når det gjelder innholdet i veiledningen ser vi at temaene klasseledelse,

konflikthåndtering og tilpasning til nyansattes individuelle behov isolert sett er sentrale faktorer for å forklare høy tilfredshet med ordningen.

Merk at det i motsetning til den deskriptive analysen ikke kan spores noen signifikant høyere tilfredshet med ordningen i 2012 enn i 2010. De observerte økningen i tilfredsheten fra 2010 og 2012 forsvinner når man kontrollerer for andre forhold som har innvirkning på tilfredsheten.

De viktigste faktorene for å forklare variasjonene i tilfredsheten med ordningen på lærernivå kan knyttes til innholdet i ordningen (elementer). Figur 4.25 viser de viktigste (signifikante) forklaringsfaktorene for tilfredsheten med veiledningsordningen basert på en multivariat analyse av datagrunnlaget på lærernivå. Følgende faktorer ble vurdert her: geografi, skoletyper, utdanning, ansettelsesforhold, forhold knyttet til organisering og innholdet i ordningen (elementer), og kjønn.

Figur 4.25: Nyutdannede lærere: Forhold som forklarer tilfredsheten med veiledningsordningen (sannsynligheten for å være ganske eller meget fornøyd). Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=548, p<0.05)

Nytilsatte nyutdannede lærere i Nordland har klart lavere sannsynlighet for å være fornøyd med ordningen enn nytilsatte i andre fylker. Kombiskoler kommer signifikant dårligere ut med hensynt til tilfredshet, mens videregående skoler kommer bedre ut. Å sette av tid i arbeidsplanen fremmer isolert sett tilfredsheten, og de som organiserer veiledningen gjennom faste 1-1 møter og faste gruppemøter oppnår klart høyere tilfredshet blant de nytilsatte. Når det gjelder innholdet i

veiledningen viser analysen at det isolert sett er fokuset på individuelle behov som i størst grad bidrar til tilfredshet.

5 Barnehagesektoren

Ett år etter skolesektoren, ble det fra høsten 2011 innført veiledningsordning for barnehagesektoren. Tilnærmet like spørreskjemaer som for skolesektoren har blitt sendt til *barnehageeiere, barnehageledere og nytilsatte nyutdannede førskolelærere*. Denne delen av rapporten er således lagt opp tilsvarende som delen om skolesektoren, men vi har her naturlig nok ikke data for endringer over tid.

En viktig forskjell mellom skolesektoren og barnehagesektoren er knyttet til eierforholdene. Mens det bare finnes et lite mindretall privatskoler i Norge, er det *flere* private enn offentlige barnehager. Omtrent 90 prosent av alle barnehagene i Norge fikk tilsendt denne undersøkelsen, og av disse var 56 prosent private og 44 prosent offentlige.²¹ Dette gjør at eierstrukturen er langt mer komplisert enn hva den er for skolesektoren. Mens de aller fleste offentlige barnehagene er eid av kommuner,²² kan de private barnehagene være eid av alt fra familier til store konserner. Det finnes p.t. ingen god oversikt over eierstrukturen i privat sektor, så i analysene vil vi bare skille mellom offentlige og private barnehager.

Resultatene presenteres i form av figurer og tabeller med kortfattede kommentarer til hovedfunn og eventuelle forskjeller mellom undergrupper av respondenter, for eksempel om svarene varierer etter geografi, eierforhold m.m. De mest sentrale spørsmålene har vi analysert grundigere i form av multivariate analyser (se metodekapittel for en grundigere redegjørelse av disse analysene).

I starten av undersøkelsen, før kartleggingsspørsmålet om veiledningsordningen, fikk respondentene presentert følgende forklaring til ordningen:

«Alle nytilsatte nyutdannede førskolelærere i barnehagen skal få tilbud om veiledning i løpet av 2011/12. KS og KD har inngått avtale om å kartlegge omfanget av veiledningsordningen høsten 2011. Vi håper du kan ta deg tid til å svare på spørsmålene».

Respondenter som svarte at de allerede hadde veiledningsordning ble stilt flere oppfølgingsspørsmål om ordningen, mens respondenter som svarte at de ikke har veiledningsordning fikk spørsmål om videre planer for ordningen. Resultater for begge gruppene blir presentert under.

---

²¹ Tallene er oversendt fra oppdragsgiver som vektgrunnlag.

²² De aller fleste offentlige barnehagene er kommunalt eide, mens de i Oslo er eid av de 15 bydelene. Av de som mottok denne undersøkelsen var det én – 1 – fylkeskommunal og 20 statlige barnehager.

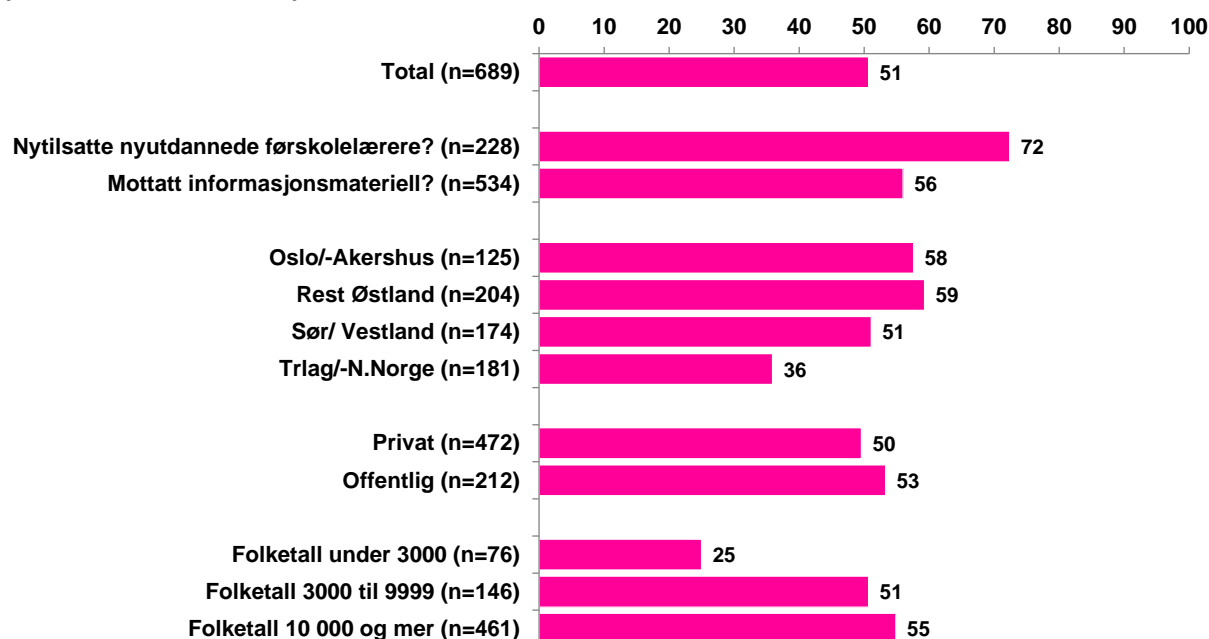
5.1 Hvor utbredt er veiledningsordningen?

Hvor stor utbredelsen av veiledningsordningen er, avhenger av hvem man spør. Mens 51 prosent av *barnehageeierne* svarer at de har et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere, svarer 45 prosent av *styrerne* dette. Et tilsvarende avvik fant vi i skolesektoren mellom skoleeiere og rektorer, og årsaken kan være at eierne svarer for flere enheter. Datamaterialet for barnehagesektoren skiller seg imidlertid ut ved at langt flere *førskolelærere* (63 prosent) svarer at de har et veiledningsopplegg.²³

5.1.1 Barnehageeiere

Omtrent halvparten av barnehageeierne svarer at de har et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere (Figur 5.1). Blant de som har ansatt førskolelærere som var nyutdannet våren 2011 (n=228), svarer imidlertid 72 prosent av eierne at de har et veiledningsopplegg. Veiledningsordningen er også noe mer utbredt blant de barnehageeierne som svarer at de har mottatt informasjonsmateriell fra Utdanningsdirektoratet (Udir) våren 2011 (56 prosent).

Figur 5.1: Barnehageeiere: Har barnehageeier et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere? Andel «ja»

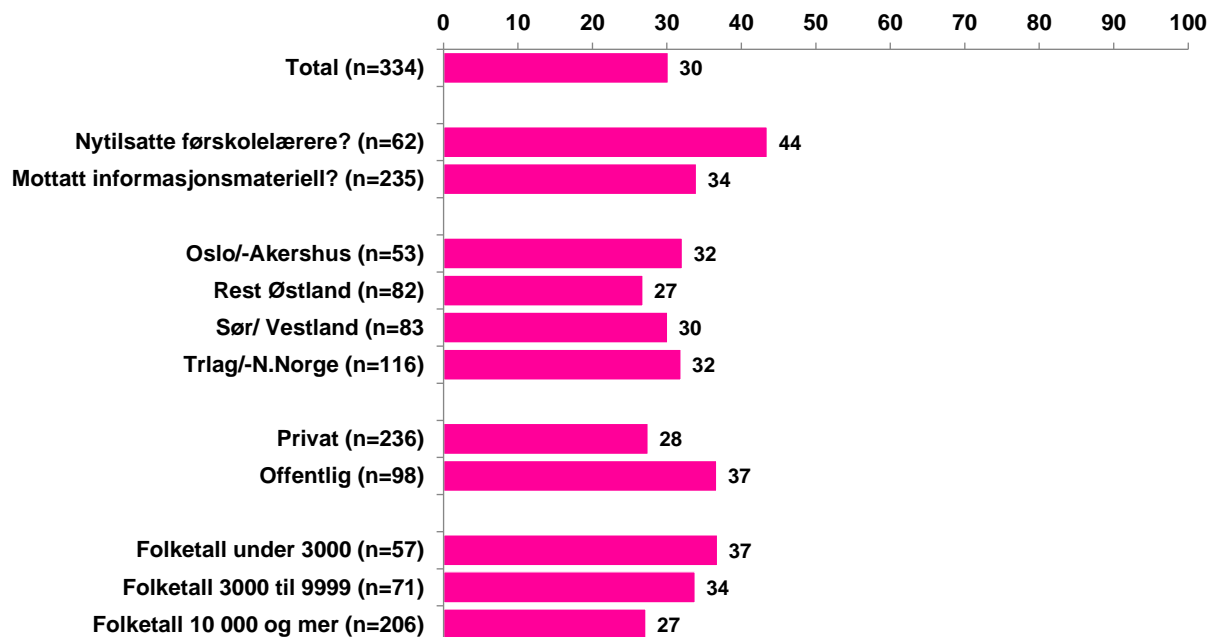
²³ To mulige forklaringer på avviket virker mest plausible. For det første kan flere større enn mindre barnehager ha veiledningsordning, noe som gjør at antallet førskolelærere som omfattes av en veiledningsordning er større enn antallet barnehager. For det andre kan det være utvalgsskjevheter i materialet. Invitasjon til undersøkelsen ble sendt barnehagene, og det er mulig at sannsynligheten for at styrerne har sendt denne videre til førskolelærerne har vært større dersom barnehagen har et veiledningsopplegg.

Vi ser videre at barnehageeiere i Oslo, Akershus (58 prosent) og på resten av Østlandet (59 prosent) er overrepresentert blant de som har veiledningsordning. Barnehageeiere i Trøndelag og Nord-Norge (36 prosent) er underrepresentert. Veiledningsordning er også langt vanligere i kommuner med mer enn 3000 innbyggere enn i kommuner med færre enn 3000 innbyggere.

Eierne som har et veiledningsopplegg ble også spurt om alle nytilsatte nyutdannede førskolelærere har fått til tilbud om å delta, noe 98 prosent svarte bekræftende på.

Den halvparten av barnehageeierne som *ikke* har innført en veiledningsordning, ble spurt om det foreligger konkrete planer for innføring av dette (Figur 5.2). Om lag en tredjedel av disse svarte at «det foreligger konkrete planer...». Andelen er imidlertid høyere blant de eierne som har ansatt førskolelærere som var nyutdannet våren 2011 (44 prosent). Blant de barnehageeierne som har mottatt informasjonsmateriell, svarer 34 prosent at det foreligger konkrete planer.

Figur 5.2: Barnehageeiere: Foreligger konkrete planer for innføring av veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere hos barnehageeier? Andel «ja»

Hvorvidt barnehageeierne har konkrete planer om å innføre veiledningsordning varierer lite mellom geografiske regioner. På den annen side er det klart flere offentlige- (37 prosent) enn private eiere (28 prosent) som svarer dette. Brutt ned på kommunestørrelse ser vi et omvendt bilde av hva vi så i Figur 5.1: En høyere andel av eiere i de minste kommunene svarer at de har konkrete planer om å innføre en ordning. Sett i sammenheng med spørsmålet om eierne allerede har innført en ordning, kan det dermed se ut til at små kommuner har hatt behov for noe mer tid enn store kommuner.

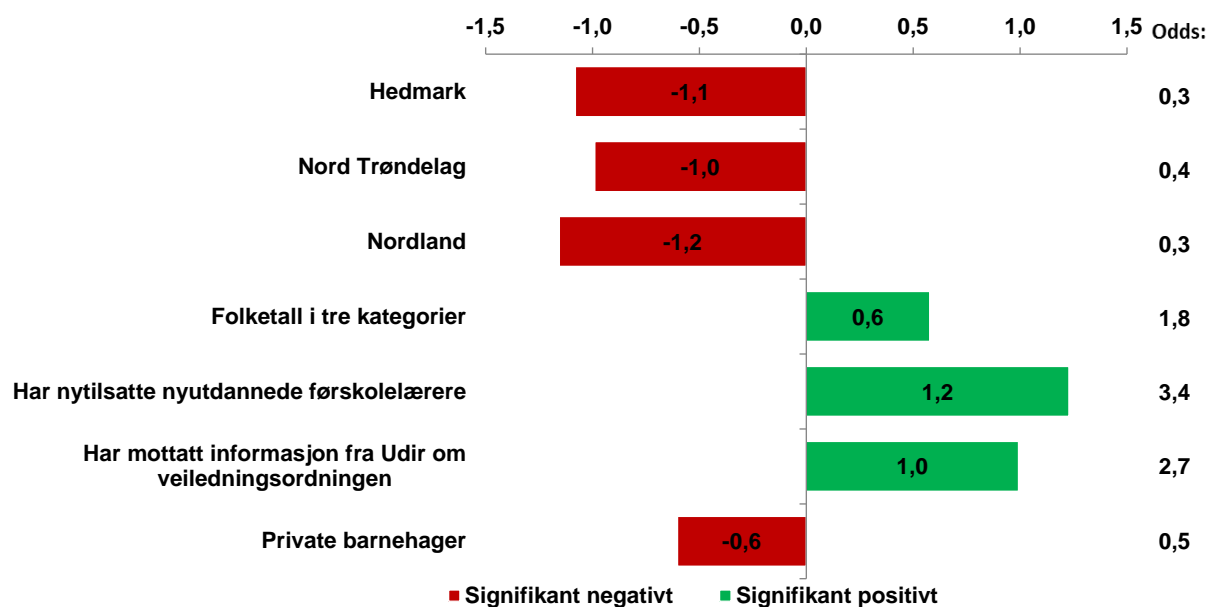
I sum svarer 456 av 689 barnehageeiere (66 prosent) *enten* at de har en veiledningsordning *eller* at de har konkrete planer om å innføre dette. Dette betyr at 1 av 3 barnehageeiere verken har, eller har konkrete planer om, å innføre en veiledningsordning. Sammenlignet med skoleeierne høsten 2010 da veiledningsordningen var ny i skolesektoren (80 prosent svarte at de hadde innført, eller at de hadde planer om dette), er andelen lavere. Men her er det viktig å presisere at veiledningsordningen i skolesektoren skulle innføres fra høsten 2010, mens den i barnehagesektoren skal innføres i løpet av skoleåret 2011/12. Slik sett er ikke de to sektorene helt sammenlignbare.

Hvilke faktorer er viktigst?

Figur 5.3 illustrerer hvilke faktorer som sterkest forklarer utbredelsen av veiledningsordningen hos barnehageeiere, når det kontrolleres for en rekke relevante faktorer. Følgende faktorer ble inkludert i analysen: Geografi (fylke), folketall i kommunen, hvorvidt eierne hadde noen nytilsatte nyutdannede førskolelærere, hvorvidt eierne hadde mottatt informasjon om veiledningsordningen fra Utdanningsdirektoratet og eierforhold (offentlig/privat).

Tre faktorer bidrar spesielt til å øke sannsynligheten for at en barnehageeier har innført en veiledningsordning: 1) utbredelsen øker med kommunestørrelse, 2) barnehageeiere med nytilsatte nyutdannede førskolelærere har større sannsynlighet for å ha veiledningsordning enn barnehageeiere uten nytilsatte nyutdannede førskolelærere og 3) barnehageeiere som har mottatt informasjon fra Utdanningsdirektoratet om veiledningsordningen har større sannsynlighet for å ha veiledningsordning enn barnehageeiere som ikke har mottatt dette. Videre viser også resultatene at offentlige barnehager oftere har veiledningsordning enn private barnehager. Disse variasjonene var også fremtredende i den deskriptive fremstillingen i Figur 5.1, og den multivariate analysen styrker således troverdigheten til de resultatene som ble presentert der.

Figur 5.3: Barnehageeiere: Forhold som forklarer utbredelsen av veiledningsordningen. Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=672, p<0.05)

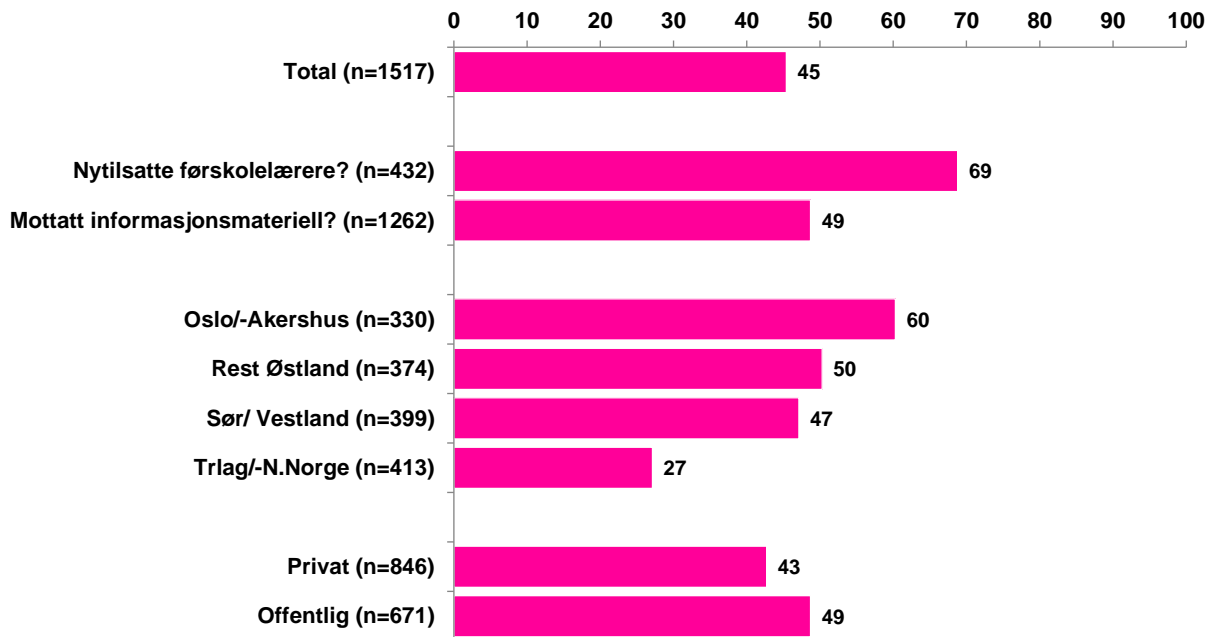

Geografisk viser figur 5.3 at dersom alle andre faktorer er like (nytilsatte, mottatt informasjon, eierforhold, osv.), er sannsynligheten for at en barnehageeier har innført veiledningsordning *mindre* i Hedmark, Nord-Trøndelag og Nordland (Signifikant negativt sammenlignet med Akershus, som er referansekategori). Med andre ord, dersom vi forestiller oss en gjennomsnittlig barnehageeier i Norge, er sannsynligheten for at denne har innført en veiledningsordning mindre i disse tre fylkene enn i resten av landet.

5.1.2 Styrere

Nesten halvparten av de 1528 styrerne (45 prosent) svarer at de har et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere, mens andelen er 69 prosent blant de styrerne som har ansatt førskolelærere som var ferdig utdannet våren 2011 (Figur 5.4). Blant de styrerne som har mottatt informasjonsmateriell om veiledningsordningen fra Utdanningsdirektoratet, svarer 49 prosent at de har en veiledningsordning.

Figur 5.4: Styrere: Har barnehagen et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere? Andel «ja»

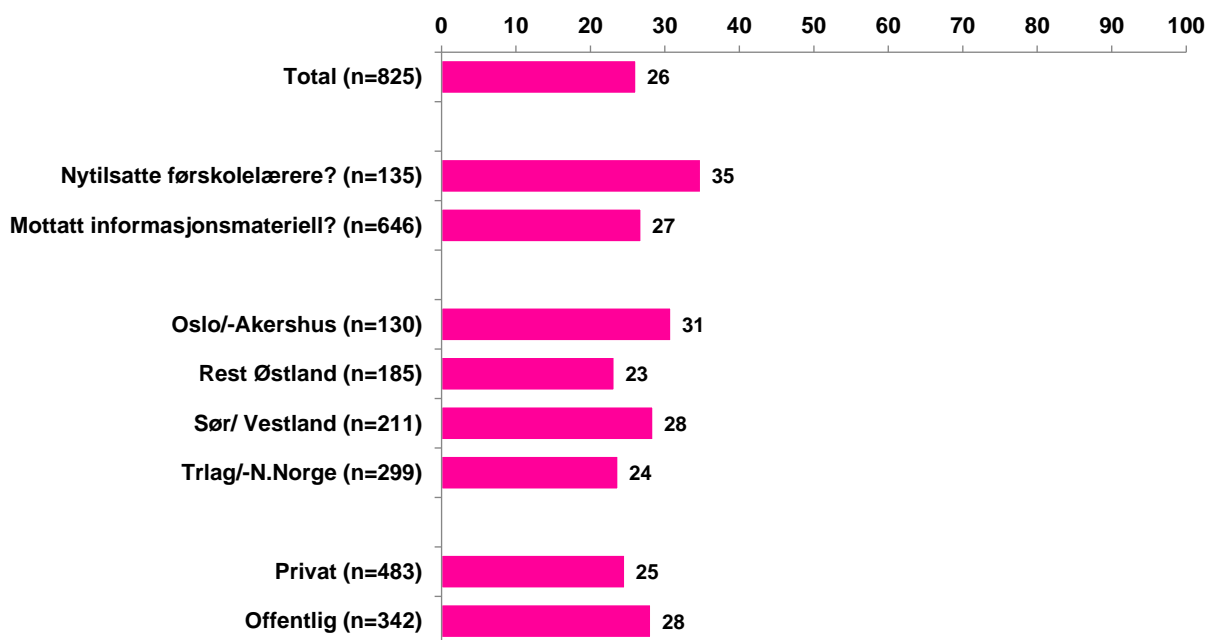

Geografisk er svarfordelingen til styrerne relativt lik eierne. Veiledningsordningen er mest utbredt i Oslo/Akershus (60 prosent) og minst utbredt i Trøndelag og Nord-Norge (27 prosent). Ifølge eierne har også flere offentlige- (49 prosent) enn private barnehager (43 prosent) en veiledningsordning.

Styrerne som har en veiledningsordning ble også spurt om alle nytilsatte nyutdannede førskolelærere har fått til tilbud om å delta, noe 98 prosent svarte bekreftende på.

De styrerne som svarte at de *ikke* hadde et veiledningsopplegg (n=825) ble spurt om de hadde konkrete planer for innføring av en ordning, noe 26 prosent svarte bekreftende på (Figur 5.5). Blant de som har nytilsatte nyutdannede førskolelærere, svarte 35 prosent bekreftende på dette spørsmålet. Hvorvidt styrerne har mottatt informasjonsmateriell har ingen betydning for planene.

Figur 5.5: Styrere: Foreligger konkrete planer for innføring av veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere i din barnehage? Andel «ja»

Som med eierne, er det lite geografisk variasjon på dette spørsmålet. Styrere i Oslo/Akershus er noe overrepresentert blant de som har konkrete planer. Hvorvidt barnehagen er privat eller offentlig har heller ikke særlig betydning for hva styrerne har svart på dette spørsmålet.

Blant de styrerne som sier at det foreligger konkrete planer om å innføre en veiledningsordning, svarer 21 prosent at dette vil skje våren 2012, 27 prosent svarer høsten 2012, mens 6 prosent svarer våren 2013. 8 prosent svarer «senere», mens 39 prosent svarer «usikker».

I sum svarer 911 av 1517 styrere (60 prosent) at de har innført, eller at de har planer om å innføre en veiledningsordning. Med andre ord har 4 av 10 styrere verken innført, eller planer om å innføre en veiledningsordning. Som med eierne er dette også lavere enn hva rektorene svarte i 2010, da 74 prosent enten hadde innført, eller hadde planer om å innføre en veiledningsordning. Men igjen er det viktig å minne om at implementeringsfasen i barnehagesektoren er skoleåret 2011/12, mot høsten 2010 for skolesektoren.

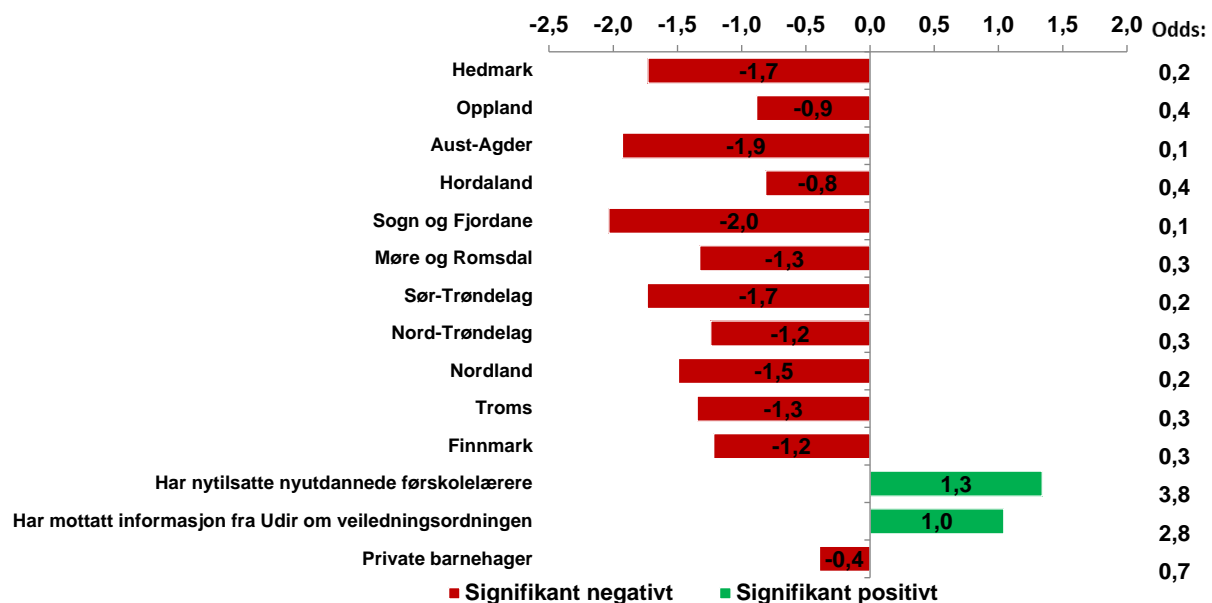
Hvilke faktorer er viktigst?

I Figur 5.6 presenteres de sterkeste forklaringsfaktorene for utbredelsen av veiledningsordningen. Følgende faktorer ble inkludert i analysen: Geografi (fylke), hvorvidt barnehagen hadde noen nytilsatte nyutdannede førskolelærere, hvorvidt styreren hadde mottatt informasjon fra Utdanningsdirektoratet og eierforhold (offentlig/privat).

I likhet med barnehageeierne, viser resultatene for styrerne at de viktigste faktorene for utbredelsen er at 1) barnehagen har nytilsatte førskolelærere og 2) at styrerne har mottatt informasjon fra Utdanningsdirektoratet om veiledningsordningen. Til sist ser vi også at *offentlige barnehager har større sannsynlighet enn private barnehager for å ha veiledningsordning*. I sum styrker disse analysene troverdigheten til resultatene som ble presentert over (Figur 5.4).

Figur 5.6: Styrere: Forhold som forklarer utbredelsen av veiledningsordningen. Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=1508, p<0.05)

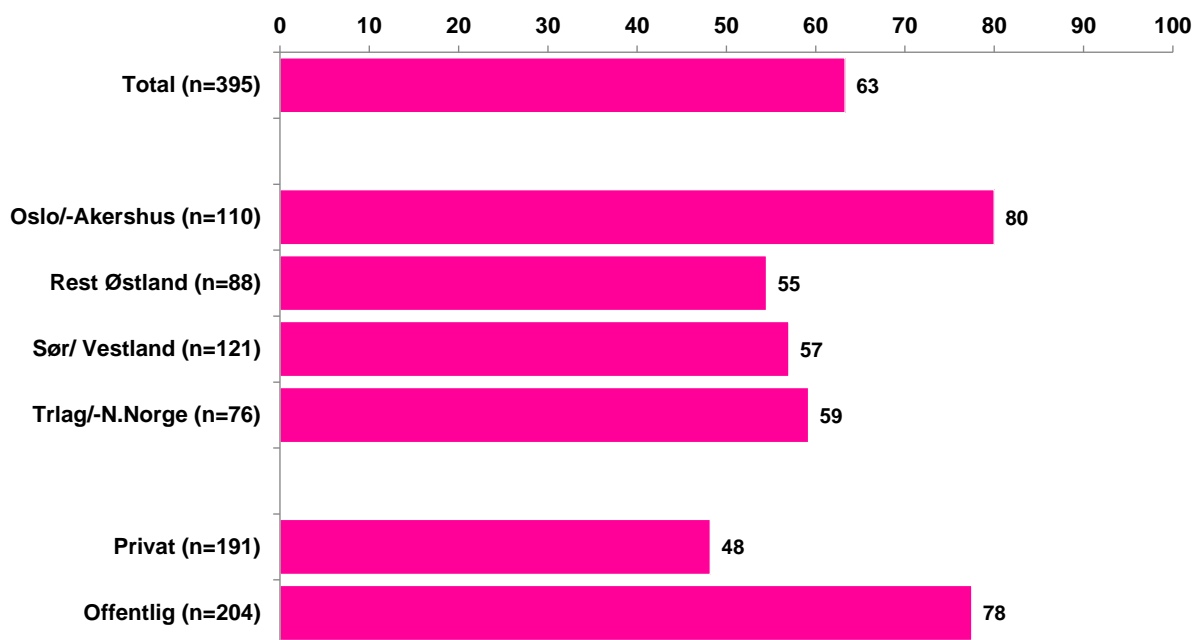

De deskriptive resultatene i Figur 5.4 viste at utbredelsen av veiledningsordningen var særlig svak i Trøndelag og Nord-Norge, og de multivariate analysene bekrefter at fylkene i dette geografiske området skiller seg negativt ut. Analysene viser imidlertid også at dersom man holder alle andre faktorer konstant (hvorvidt man har nytilsatte nyutdannede, har mottatt informasjon osv.) skiller også barnehager på Sør- og Vestlandet og i Hedmark og Oppland seg like svakt ut. Med andre ord, en tenkt gjennomsnittsbarnehage har mindre sannsynlighet for å ha innført veiledningsordning dersom den ligger geografisk plassert i et av disse fylkene.

5.1.3 Nyutdannede førskolelærere

63 prosent av de nyutdannede førskolelærerne svarer at barnehagen de jobber i har et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere (Figur 5.5).

Figur 5.7: Førskolelærere: Har barnehagen din et opplegg for veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere? Andel «ja»

I likhet med svarene til eiere og styrere er andelen særlig stor i Oslo og Akershus (80 prosent). Men i motsetning til svarene til eiere og styrere er andelen relativt sett høy i Trøndelag og Nord-Norge (59 prosent). Mange flere førskolelærere ansatt i offentlige- (78 prosent) enn private barnehager (48 prosent) svarer at de har veiledningsordning. Slik sett er det resultatet for ansatte i offentlige barnehager som skiller seg ut fra eiere og styrere.

93 prosent av de førskolelærerne som oppgir at barnehagen deres har en veiledningsordning svarer at de deltar i den.

Videre svarte 62 prosent at det var barnehagen som tok initiativ til veiledningen, mens 29 prosent svarte det var initiativ fra barnehageeier/styrer. 15 prosent svarte at de selv tok initiativ, mens 14 prosent svarte at det var et felles initiativ.

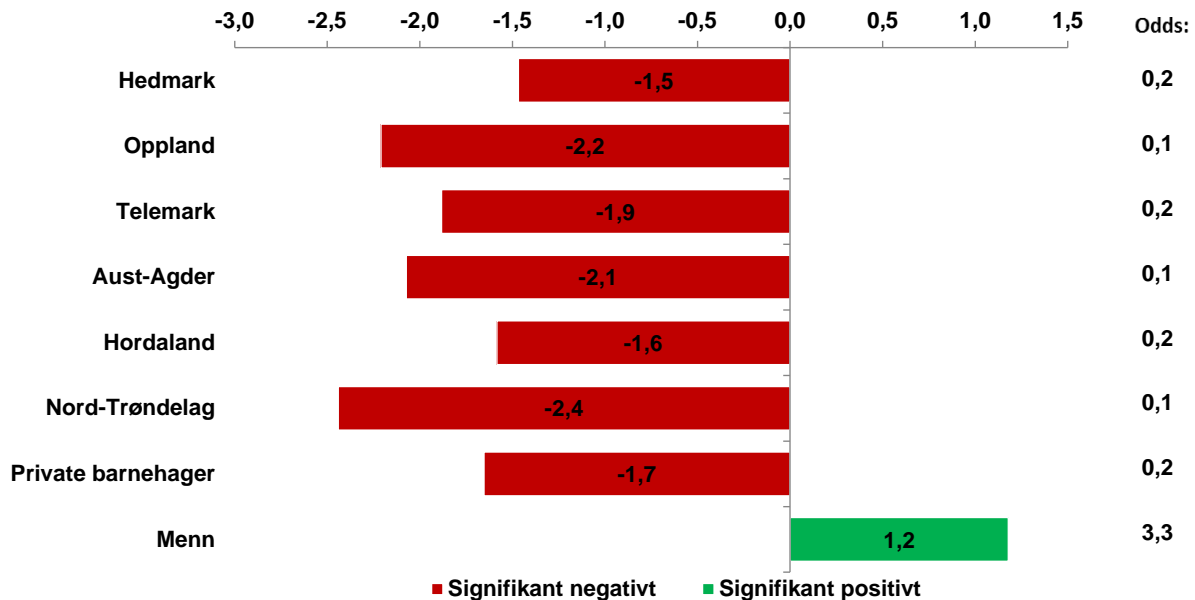
Hvilke faktorer er viktigst?

I Figur 5.8 presenteres de sterkeste forklaringsfaktorene for hvorvidt en førskolelærer er omfattet av en veiledningsordning. Følgende faktorer ble inkludert i analysen: Geografi (fylke), kjønn, ansettelsesforhold, stillingsbrøk, tidligere praksiserfaring i barnehage, hvorvidt de hadde mottatt informasjon sammen med vitnemålet og eierforhold (offentlig/privat).

Analysen bekrefter at førskolelærere oftere er omfattet av en veiledningsordning dersom de er ansatt i en offentlig barnehage. Videre viser analysen at menn oftere enn kvinner er omfattet av en

veiledningsordning. Dersom alt annet er likt, er oddsen for at menn er omfattet av en veiledningsordning 3,3 ganger høyere enn for kvinner.

Figur 5.8: Førskolelære: Forhold som forklarer utbredelsen av veiledningsordningen. Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=274, p<0.1)

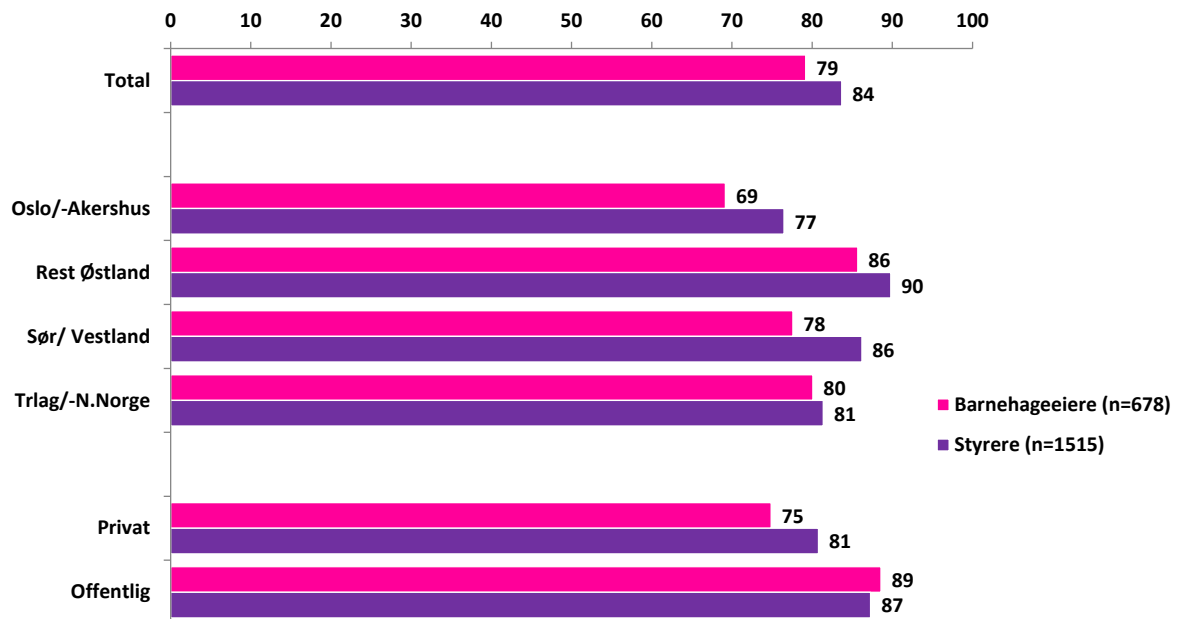

De deskriptive resultatene viste at veiledningsordningen var mindre utbredt i alle geografiske områder utenfor Oslo og Akershus (Figur 5.7). De multivariate analysene konkretiserer dette ved å vise at dersom alt annet er likt, er utbredelsen signifikant svakere i Hedmark, Oppland, Telemark, Aust-Agder, Hordaland og i Nord-Trøndelag.

5.2 Hva har vært viktig for få på plass ordningen?

Som et ledd i innføringen av veiledningsordningen sendte Utdanningsdirektoratet i mai 2011 ut informasjon til alle barnehageeiere og styrere om ordningen. Eierne og styrerne ble spurt om de hadde mottatt denne informasjonen, og Figur 5.9 viser at flertallet svarte bekreftende på dette. Andelen bekreftende svar er noe lavere i Oslo og Akershus enn i resten av landet, og den er noe lavere i private enn i offentlige barnehager.

Figur 5.9: Utdanningsdirektoratet sendte i mai 2011 ut informasjon til barnehageeiere og styrere om veiledning av nytilsatte nyutdannede førskolelærere. Har du mottatt denne informasjonen? Andel «ja»

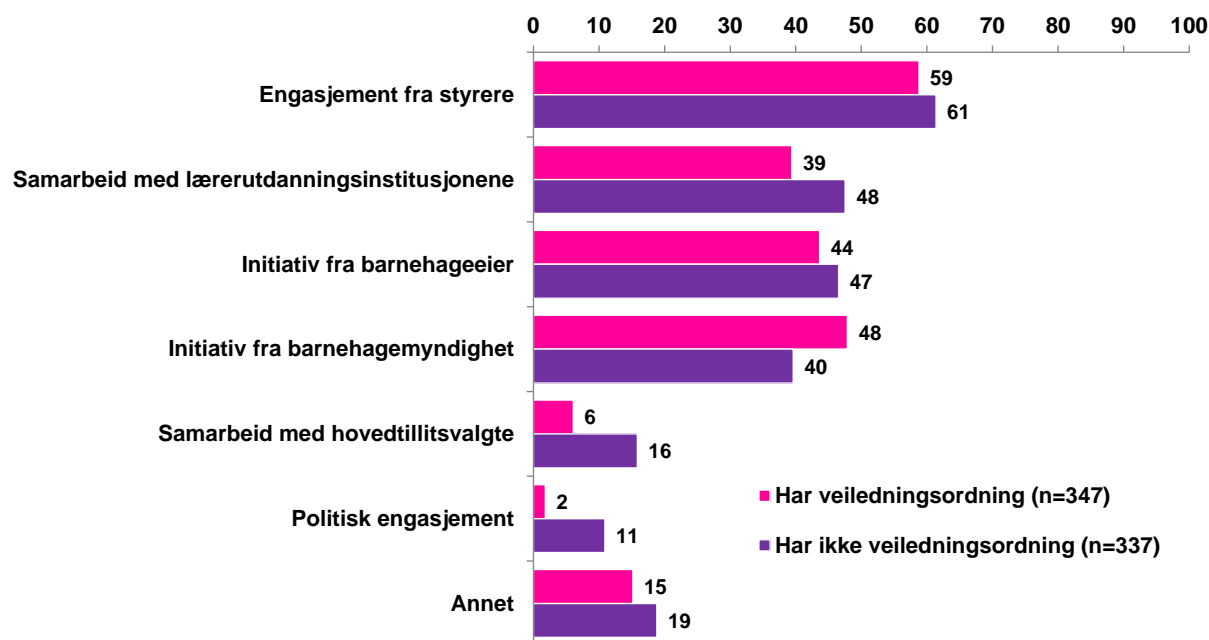
Barnehageeiere og styrere fikk spørsmål om hvilke faktorer som var viktige for å få på plass ordningen. De som allerede hadde en ordning fikk spørsmål om hva som hadde vært viktig, mens de som *ikke* hadde en ordning fikk spørsmål om hva som vil være viktig for å få det på plass. Spørsmålene var utformet som flersvarspørsmål, dvs. at respondentene kan krysse av for flere faktorer som var listet opp i spørreskjemaet. I tillegg var det et åpent felt der respondentene kunne skrive inn andre faktorer utover de som var listet opp.

5.2.1 Barnehageeiere

Figur 5.10 viser at «engasjement fra styrere» anses som den viktigste faktoren både blant de som har (59 prosent) og blant de som *ikke* har veiledningsordning (61 prosent). «Initiativ fra barnehageeier» blir også ansett som viktig av alle (44/47 prosent). «Samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene» anses som mer viktig blant de som *ikke* har (48 prosent) enn blant de som har veiledningsordning (39 prosent). Det motsatt gjelder for «Initiativ fra barnehagemyndighet», som anses som viktigere blant de som har (48 prosent) enn blant de som ikke har veiledningsordning (40 prosent).

«Samarbeid med hovedtillitsvalgte» (16 prosent) og «politisk engasjement» (11 prosent) blir nevnt i noen grad av de som *ikke* har veiledningsordning, men disse faktorene er ansett som mindre viktige blant de som har veiledningsordning.

Figur 5.10: Barnehageeiere: Hva er/har vært viktigst for å få på plass en veiledningsordning? Flere svar mulig

Blant de eierne som tilbyr veiledning av nyutdannede, har «engasjement fra styreere» vært mest viktig på Sør- og Vestlandet (66 prosent) og minst viktig i Trøndelag og Nord-Norge (52 prosent). «Samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene» har vært særdeles lite viktig i Oslo og Akershus (19 prosent), og det har vært mer viktig i offentlige (45 prosent) enn i private barnehager (36 prosent). «Initiativ fra barnehageeier» og «initiativ fra barnehagemyndighet» har vært langt viktigere i offentlige- (58/67 prosent) enn i private barnehager (35/36 prosent). Barnehageeier har vært *mindre viktig* på Sør- og Vestlandet (36 prosent), mens eier har vært *mindre viktig* i Oslo og Akershus (33 prosent).

15 prosent av de med veiledningsordning svarte «annet», og her nevnes særlig interkommunalt samarbeid:

- «interkommunalt samarbeid»
- «Samarbeid med flere kommuner»
- «Samarbeid med nabokommuner»
- «samarbeid i regionen»

Blant de som *ikke* har veiledningsordning, er det særlig offentlige barnehager (28 prosent) og barnehager på Østlandet utenom Oslo/Akershus som mener at «samarbeid med hovedtillitsvalgte» vil være viktigst for å få etablert en ordning. «Politisk engasjement» anses som særlig viktig i Oslo og Akershus (24 prosent).

19 prosent av de som ikke har veiledningsordning svarte «annet», og her nevner flere barnehageeiere forhold knyttet til ressurser:

«Økonomi»

«Økonomiske ramme!!!»

«Ressurser»

Det er også noen som skriver at de foreløpig ikke har behov for en veiledningsordning, fordi de ikke har noen nytillsatte:

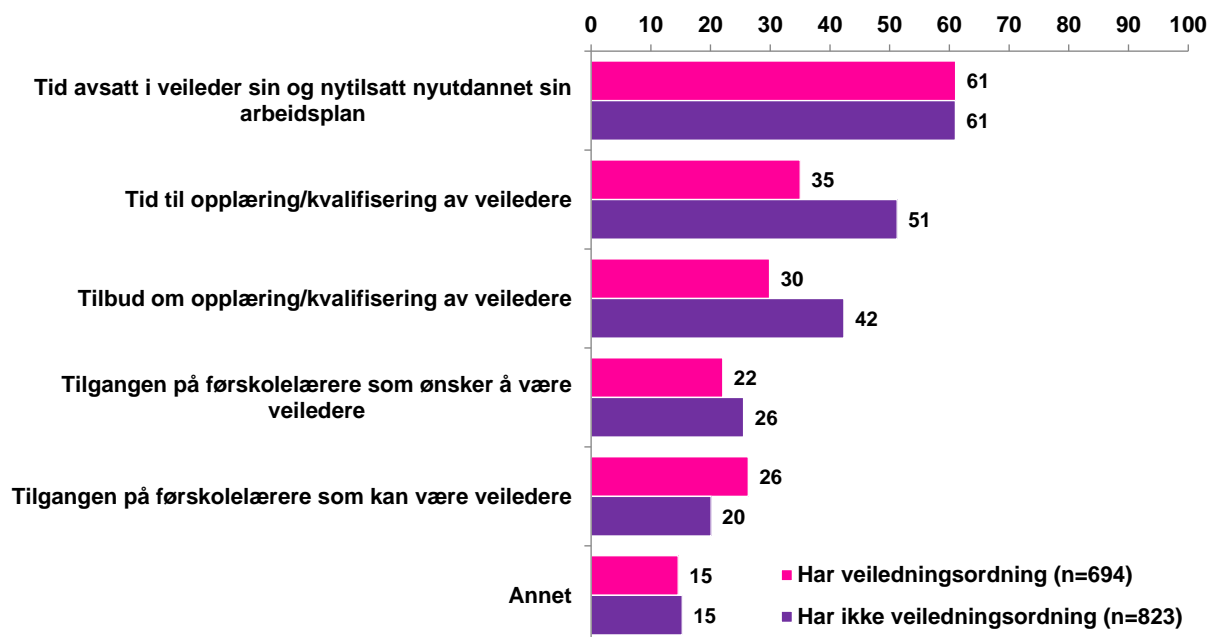
«at vi har nyutdannede førskolelærere»

«Å ha en nyutdannet førskolelærer. Virker meningsløst å legge ned arbeid i dette så lenge alle førskolelærere her har over 10 års erf.»

5.2.2 Styrere

Både de styrerne som har og de som ikke har veiledningsordning mener «tid avsatt i veileder sin og nytillsatt nyutdannet sin arbeidsplan» (61 prosent) er den viktigste faktoren for å få på plass en veiledningsordning (Figur 5.11). «Tid til opplæring/kvalifisering av veiledere» (51/35 prosent) og «tilbud om opplæring/kvalifisering av veiledere (42/30 prosent) prosent) anses som betydelig viktigere blant de som *ikke* har etablert en ordning enn av de som allerede har etablert en ordning. «Tilgangen på førskolelærere som kan være veiledere» anses imidlertid som viktigere blant de som har (26 prosent) enn blant de som ikke har veiledningsordning (20 prosent).

Figur 5.11: Styrere: Hva mener du er/har vært viktigst for å få en veiledningsordning på plass ved din barnehage? Flere svar mulig

Blant de som allerede har innført en veiledningsordning, anses «tid avsatt (...) i arbeidsplan» (72 prosent), «tid til opplæring/kvalifisering av veiledere (45 prosent) og «tilgangen på førskolelærere som ønsker å være veiledere» (31 prosent) som særlig viktig på Sør- og Vestlandet. «Tilbud om opplæring/kvalifisering av veiledere» har vært *mindre* viktig i Oslo og Akershus (22 prosent). Hvorvidt barnehagen er offentlig eller privat har ingen betydning for svarfordelingen.

15 prosent av styrerne svarte «annet» på spørsmål om hva som har vært/er viktig for å få på plass en veiledningsordning. Blant de som allerede *har* en ordning på plass, er det en gjenganger at dette organiseres av eier (kommune, bydel, privat):

«Eier ordner dette, vi har ingen nytilsatte i år»

«At kommunen har tatt ansvar for organisering av et slikt tilbud»

«Bydelen har igangsatt veiledningsgrupper»

«At Kanvas har satset på systematisk veiledning av nyutdannede i flere år»

Blant de som *ikke* har veiledningsordning, skriver flertallet at de ikke har behov fordi de ikke har noen nytilsatte nyutdannede førskolelærere:

«dette er ikke noe problem å få til, men det er ikke nødvendig så lenge vi ikke har nyutdannede førskolelærere»

«Få nyutdannede førskolelærere hit!»

«Må ha førskolelærere innenfor kategorien nyutdannet»

«Må ha ledig stillingshjemmel til å ansette nyutdannede»

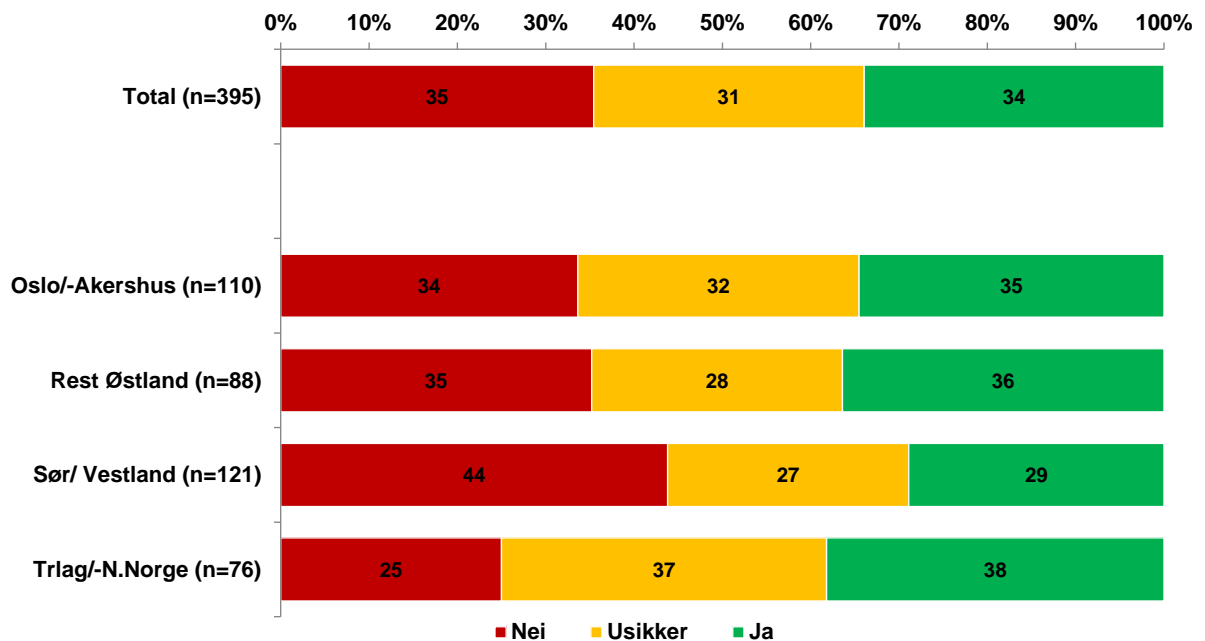
«Vi hadde ledig førskolelærerstilling utlyst fra 1.12.11. , og fikk 19 godt kvalifiserte søkere !!»

5.2.3 Førskolelærere

Førskolelærerne ble ikke spurt om hva som har vært viktig for å få på plass en veiledningsordning.

I likhet med innføringen av veiledning for nyutdannede lærere var det en intensjon fra departementet at alle nyutdannede førskolelærere skulle motta informasjon om veiledningsordningen sammen med vitnemålet fra studiestedet. Det var Utdanningsdirektoratet som iverksatte dette tiltaket. Som Figur 5.12 viser, er svarfordelingen til førskolelærerne omtrent tredelt: En tredjedel svarte henholdsvis enten «ja», «usikker», eller «nei» på spørsmålet.

Figur 5.12: Førskolelærere: Mottok du skriftlig informasjon om veiledningsordningen sammen med vitnemålet fra studiestedet? Andel «ja»

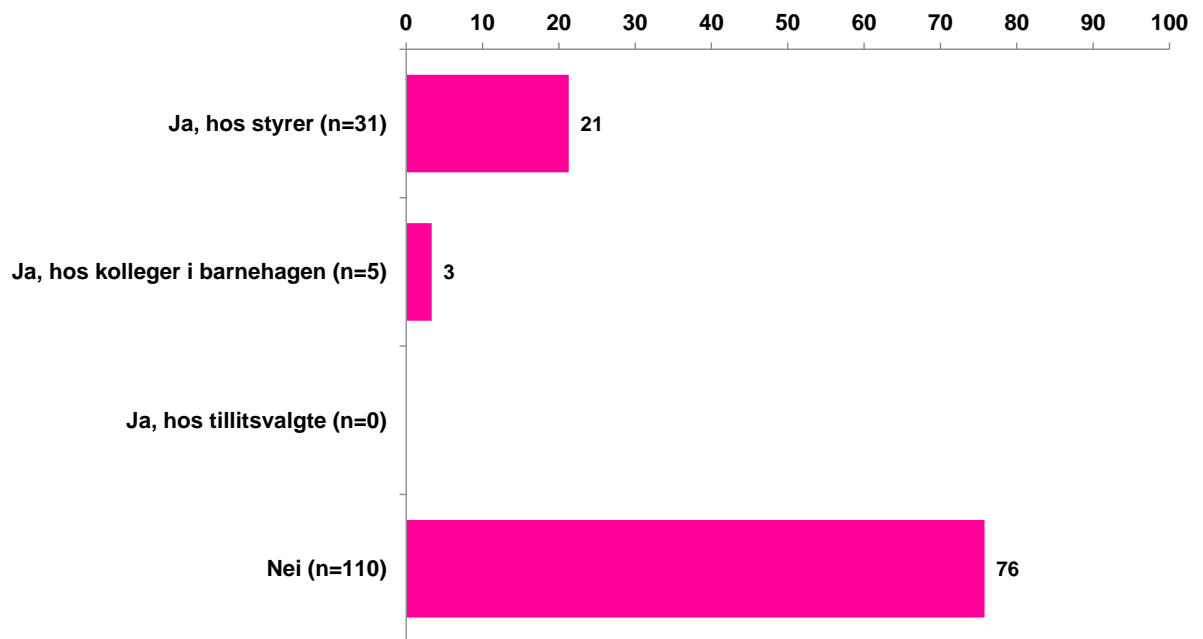

Geografisk skiller Sør- og Vestlandet (29 prosent) seg ut med en noe lavere andel bekreftende svar enn i andre landsdeler. Gitt at de fleste førskolelærerne jobber i samme landsdel som den de tok utdanningen sin i, betyr dette at læresteder på Sør- og Vestlandet vedla informasjon i noe mindre grad enn læresteder i andre deler av landet.

Videre besvarte førskolelærerne uten veiledningsordning et spørsmål om de har etterspurt en ordning. Hele 3 av 4 har *ikke* etterspurt en veiledningsordning, noe som kan virke logisk når bare en tredjedel svarer at de har mottatt informasjon om ordningen. 21 prosent har etterspurt ordningen hos styrer, mens 3 prosent har etterspurt hos kolleger i barnehagen. Ingen har etterspurt veiledningsordning hos tillitsvalgte.

Figur 5.13: Førskolelærere uten veiledningsordning: Har du etterspurt en slik veiledningsordning i barnehagen?

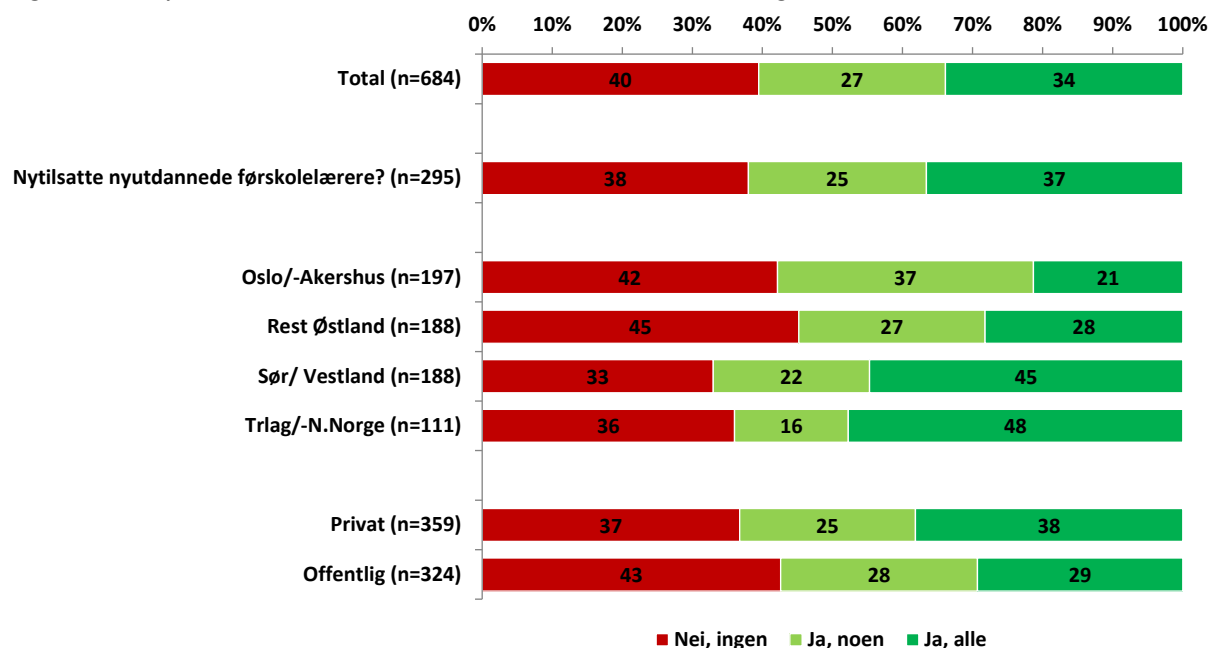
5.3 Hvem er veilederne?

Styrerne fikk spørsmål om hva som kjennetegner veilederne ved barnehagene deres.

5.3.1 Veilederes ansettelsesforhold

I hver tredje barnehage er samtlige veiledere egne ansatte (Figur 5.14), mens i 27 prosent av barnehagene er «noen» av veilederne egne ansatte. Totalt svarer dermed 6 av 10 styrere at *noen eller alle* veilederne er ansatt i barnehagen. Hvorvidt barnehagene har nytilsatte nyutdannede førskolelærere har minimal betydning for resultatene.

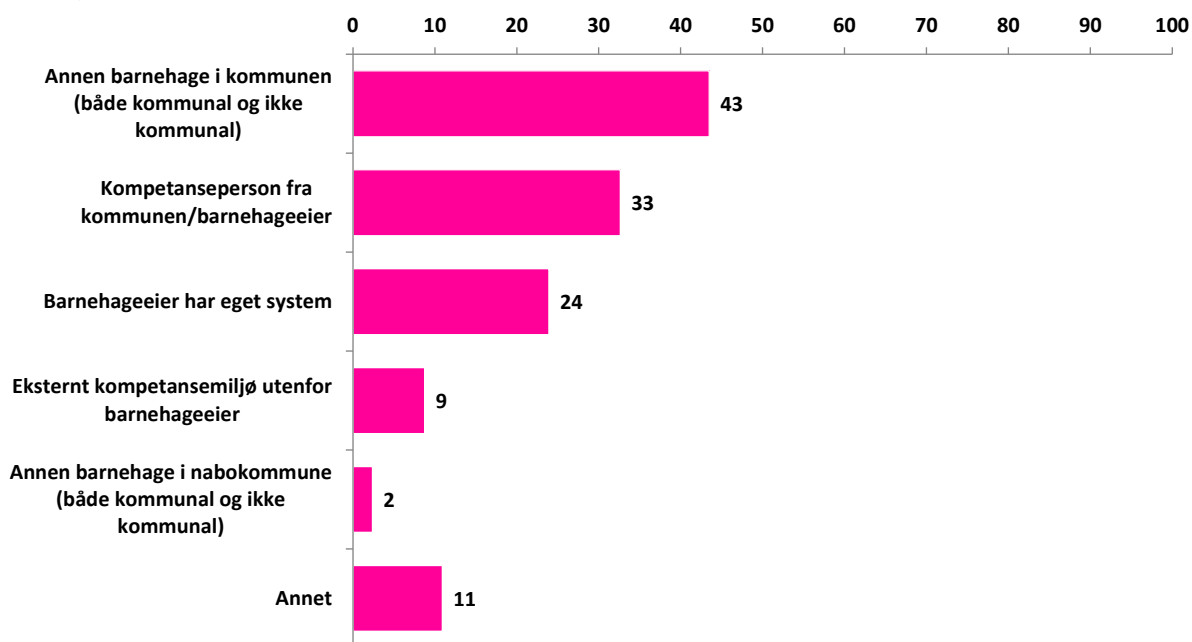
Figur 5.14: Styrere: Er veilederen/veilederne ansatt i din barnehage?

Sør- og Vestlandet og Trøndelag og Nord-Norge har høyest andel barnehager med egne ansatte veiledere, mens andelen er lavest i Oslo, Akershus og resten av Østlandet. Andelen er også noe høyere i private enn i offentlige barnehager.

De styrerne som svarte at noen eller ingen veiledere *ikke* er ansatt i egen barnehage (n=452), fikk spørsmål om hvor den/de eksterne veilederne kommer fra (Figur 5.15). 44 prosent svarte at veileder(e) kommer fra «annen barnehage i kommunen», 33 prosent svarte at veileder(e) er «kompetanseperson fra kommunen/barnehageeiere» og 24 prosent svarte at «barnehageeier har eget system». 9 prosent kommer fra «eksternt kompetansemiljø utenfor barnehageeier», mens 2 prosent kommer fra «annen barnehage i nabokommune».

Figur 5.15: Styrere: Hvor kommer den/de eksterne veilederne ved barnehagen fra? Flere svar mulig (n=452)

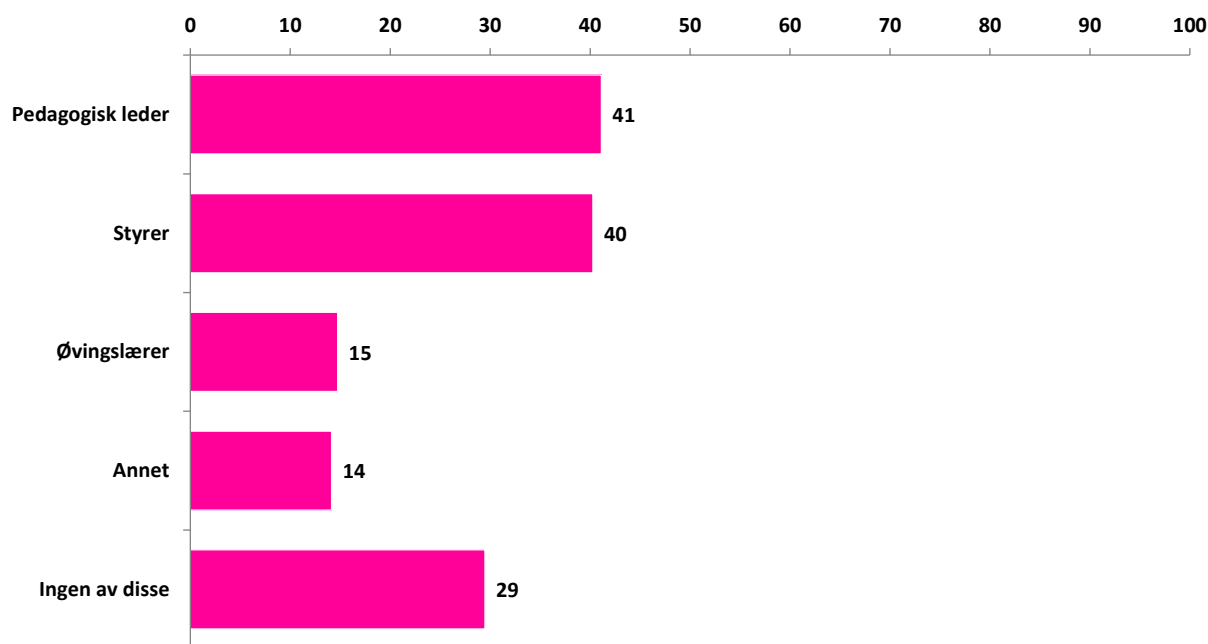

Eksterne veiledere fra «annen barnehage i kommunen» er særlig vanlig på Østlandet utenom Oslo/Akershus (55 prosent) og i offentlige barnehager (48 prosent). Det er mindre vanlig i Oslo og Akershus (34 prosent). «Kompetanseperson fra kommunen/barnehageeier» er særlig vanlig i Oslo og Akershus (46 prosent), mens det er mindre vanlig i Trøndelag og Nord-Norge (21 prosent). «Barnehageeiere med eget system» er mindre vanlig i Trøndelag og Nord-Norge (12 prosent) enn ellers i landet. «Eksternt kompetansemiljø utenfor barnehageeier» er mer vanlig i private (13 prosent) enn i offentlige barnehager (5 prosent).

5.3.2 Veilederes ansvarsområder

Flertallet av veilederne har også andre ansvarsområder i barnehagene (Figur 5.16). De to vanligste oppgavene er å være «pedagogisk leder» (41 prosent) og/eller «styrer» (40 prosent). 15 prosent er «øvingslærer», mens 14 prosent svarer «annet».

Figur 5.16: Styrere: Har veilederen/veilederne andre ansvarsområder ved din barnehage? Flere svar mulig (n=690)

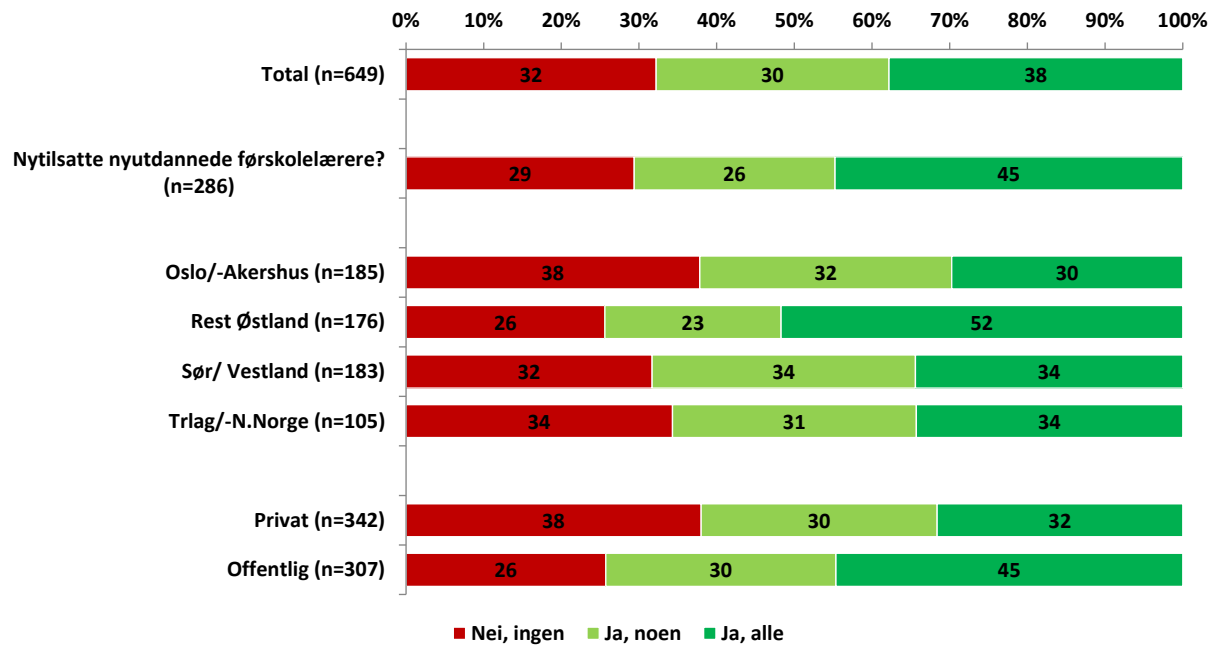
Veiledere som også er «pedagogisk leder» er mindre vanlig i Oslo og Akershus (29 prosent) enn i resten av landet. Det er også mer vanlig i private (47 prosent) enn i offentlige barnehager (34 prosent). Veiledere som også er «styrere» er mindre vanlig på Østlandet utenom Oslo og Akershus (29 prosent), men også dette er vanligere i private (45 prosent) enn i offentlige barnehager. Kombinasjonen veileder/øvingslærer er mindre vanlig i Oslo og Akershus (5 prosent) enn ellers i landet.

5.3.3 Veilederopplæring og samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonene

Barnehageeiere og styrere ble spurt om veilederne ved deres barnehage(r) har videreutdanning i veiledning (Figur 5.17). Blant *styrerne* svarte 38 prosent at «alle» veilederne har videreutdanning, mens 30 prosent svarte at «noen» har dette.²⁴ Blant de som har nytilsatte nyutdannede førskolelærere i barnehagen, svarte 45 prosent at «alle» veiledere har videreutdanning.

²⁴ Blant barnehageeiere (n=163) svarte 45 prosent at «alle» har veilederutdanning i kommunen/ved din(e) barnehage(r), mens 36 prosent svarte at «noen» har dette.

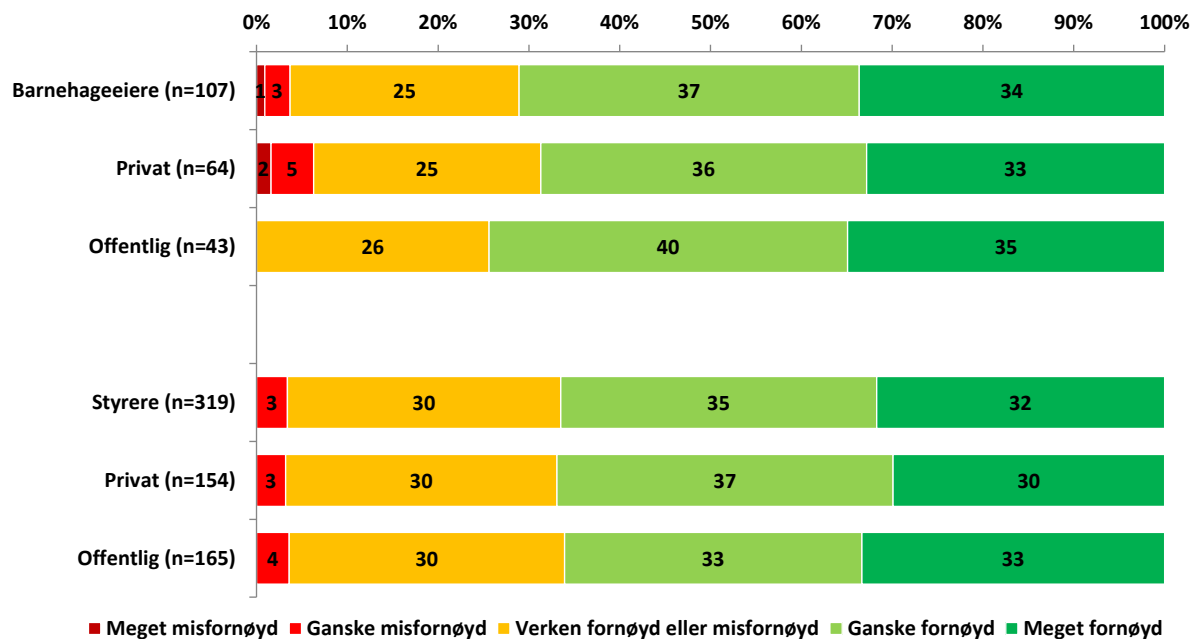
Figur 5.17: Styrere: Har veilederen/veilederne ved din barnehage videreutdanning i veiledning?

Østlandet utenom Oslo og Akershus skiller seg ut fra resten av regionene ved at halvparten av styrerne svarer at «alle» veiledere har videreutdanning. I de andre regionene er denne andelen omtrent en tredjedel. Det er også en høyere andel offentlige (45 prosent) enn private barnehager (32 prosent) hvor alle veilederne har videreutdanning i veiledning.

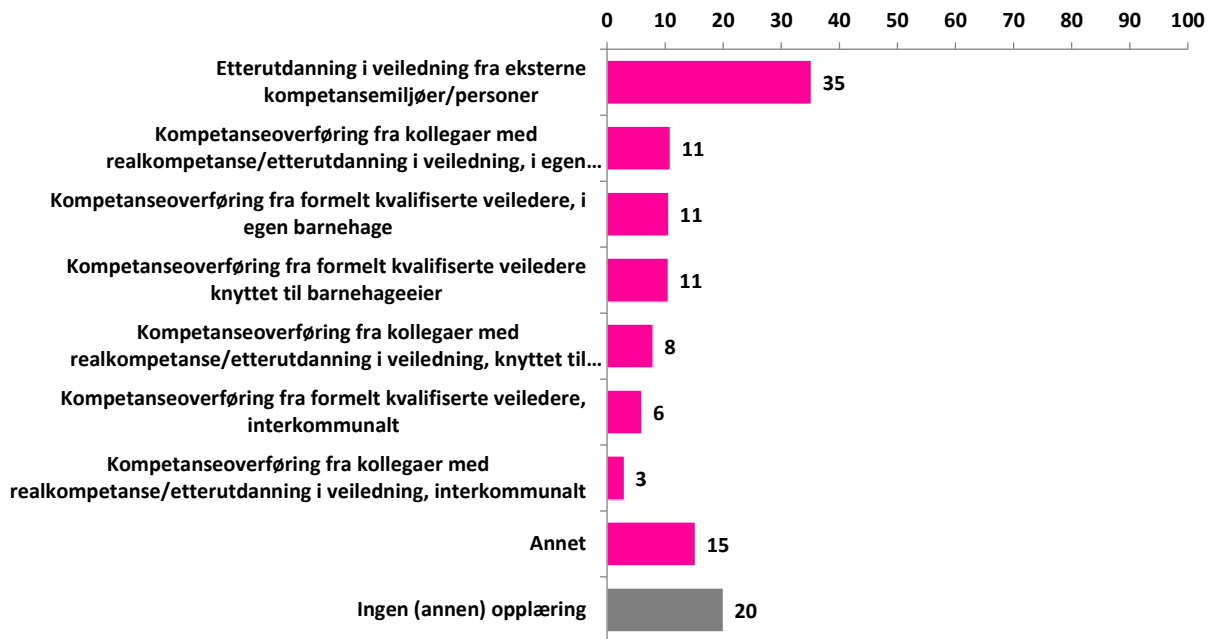
Barnehageeiere- og styrere som hadde erfaring med formell opplæring av veiledere, ble bedt om å vurdere hvor fornøyd eller misfornøyd de var med samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjonene (Figur 5.18). 71 prosent av barnehageeierne og 67 prosent av styrerne svarte at de er ganske eller meget fornøyd med samarbeidet. Blant eierne, svarer 7 prosent av private eiere at de er ganske eller meget *misfornøyd*. *Ingen* offentlige eiere svarte dette. Det er ubetydelige geografiske variasjoner.

Figur 5.18: Hvis kommunen/barnehageeier har førskolelærere som har deltatt i videreutdanningstilbud i veiledning for nytilsatte lærere og førskolelærere/Hvis ansatte fra barnehagen har deltatt i videreutdanningstilbud i veiledning for nytilsatte lærere og førskolelærere: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med samarbeidet med lærerutdanningsinstitusjonen om denne opplæringen?

Styrerne ble også spurt om veilederne hadde fått en annen form for opplæring, noe totalt 80 prosent svarte bekræftende på (Figur 5.19). Den klart vanligste formen for *annen* opplæring er «etterutdanning i veiledning fra eksterne kompetansemiljøer/personer» (35 prosent). 11 prosent oppgir enten «Kompetanseoverføring fra kollegaer med realkompetanse/etterutdanning i veiledning, i egen barnehage», «Kompetanseoverføring fra formelt kvalifiserte veiledere, i egen barnehage» og/eller «Kompetanseoverføring fra formelt kvalifiserte veiledere knyttet til barnehageeier».

Figur 5.19: Styrere: Hva slags annen opplæring har veilederen/veilederne ved din barnehage fått?
Flere svar mulig (n=694)

Totalt svarer 73 av 649 (11 prosent) styrere at veilederne *verken* har formell videreutdanning i veiledning *eller* noen annen form for opplæring. Med andre ord har omtrent 9 av 10 veiledere en eller annen form for videreutdanning eller opplæring i veiledning.

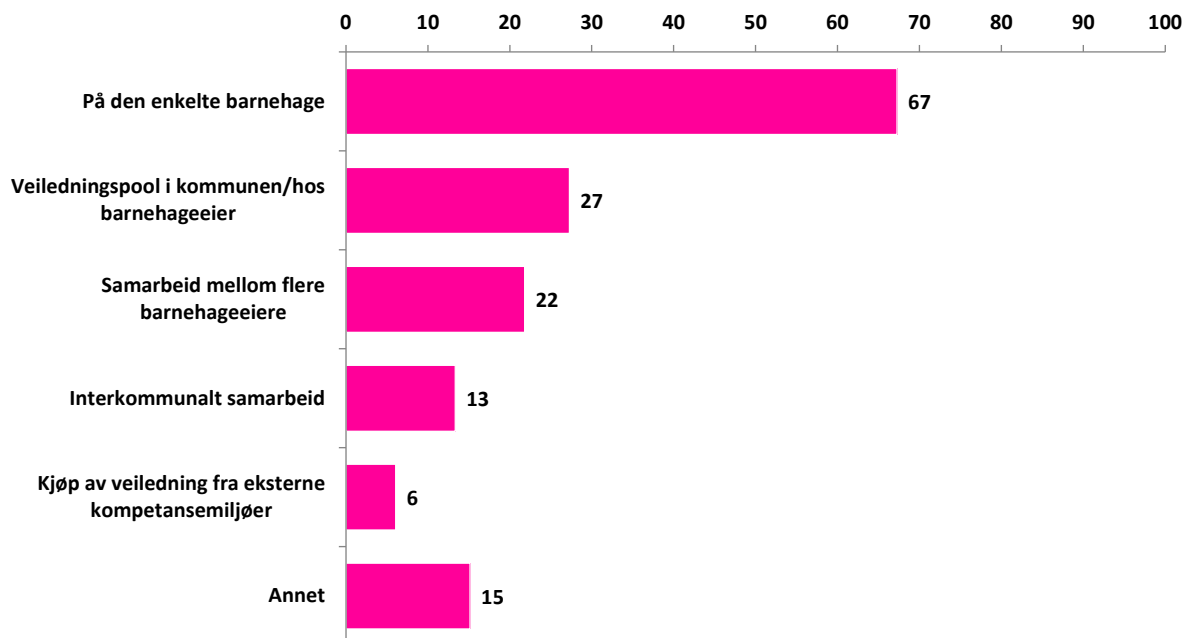
5.4 Hvordan organiseres veiledningen?

Det er barnehageeiere og styrere som har hatt ansvar for utformingen av veiledningsordningen for nytilsatte førskolelærere.

5.4.1 Barnehageeieres organisering av veiledningen

Den vanligste måten å organisere veiledningsordningen på, er at dette skjer «på den enkelte barnehage» (67 prosent). 27 prosent har «veiledningspool i kommunen/hos barnehageeiere», mens 22 prosent har «samarbeid mellom flere barnehageeiere». «Interkommunalt samarbeid» (13 prosent) og «kjøp av veiledning fra eksterne kompetansemiljøer» (6 prosent) er mindre vanlig.

Figur 5.20: Barnehageeiere: Hvordan organiseres veiledningen? Flere svar mulig (n=165)

Å organisere veiledningen «på den enkelte barnehage» er særlig vanlig blant private eiere (77 prosent) og på Sør- og Vestlandet (80 prosent). «Veiledningspool» er mer vanlig blant offentlige (34 prosent) enn blant private eiere (23 prosent), og det er langt vanligere i Oslo og Akershus (41 prosent) enn i Trøndelag og Nord-Norge (15 prosent). Også «samarbeid mellom flere barnehageeiere» er mindre vanlig i Trøndelag og Nord-Norge (11 prosent). «Interkommunalt samarbeid» er langt vanligere blant offentlige (22 prosent) enn blant private eiere (8 prosent), mens «kjøp av veiledning fra eksterne kompetansemiljøer» er noe vanligere blant private (8 prosent) enn blant offentlige eiere (3 prosent).

Blant de som svarer «annet» er det flere faktorer som strengt tatt kunne gått under noen av de predefinerte kategoriene. De fleste nevner ulike former for samarbeid med eksterne, og av andre samarbeidskonstellasjoner kan det her nevnes samarbeid med institusjoner for høyere utdanning:

«samarbeid med Dr.Mauds minne høgskolen»

«samarbeid med høgskulane»

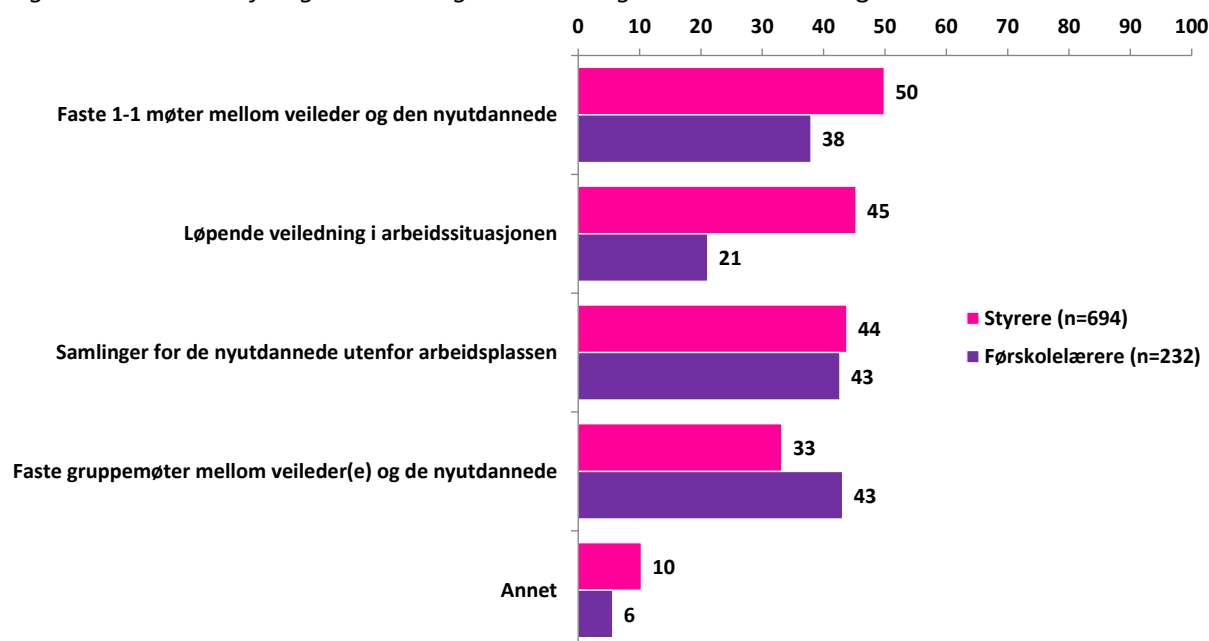
«Samarbeid med Høgskolen i Telemark og skien kommune»

«ved universitetet i Agder»

5.4.2 Hvordan foregår veiledningen i barnehagene?

Styrere og førskolelærere ble spurt hvordan veiledningen foregår i barnehagene (Figur 5.21). Ifølge styrerne er den vanligste formen «faste 1-1 møter mellom veileder og den nyutdannede» (50 prosent), etterfulgt av «løpende veiledning i arbeidssituasjonen» (45 prosent) og samlinger for de nyutdannede utenfor arbeidsplassen» (44 prosent). Ifølge førskolelærere er «samlinger for de nyutdannede utenfor arbeidsplassen» og «faste gruppemøter mellom veileder(e) og de nyutdannede» (begge 43 prosent) det vanligste, etterfulgt av «faste 1-1 møter mellom veileder og den nyutdannede». I likhet med resultatene fra skolesektoren er det en klar diskrepans i svarene til styrere og førskolelærere når det gjelder hvor viktig «løpende veiledning i arbeidssituasjonen» er (45/21 prosent). Dette kan skyldes at intendert veiledning i arbeidssituasjonen ikke oppfattes som dette av førskolelærerne.

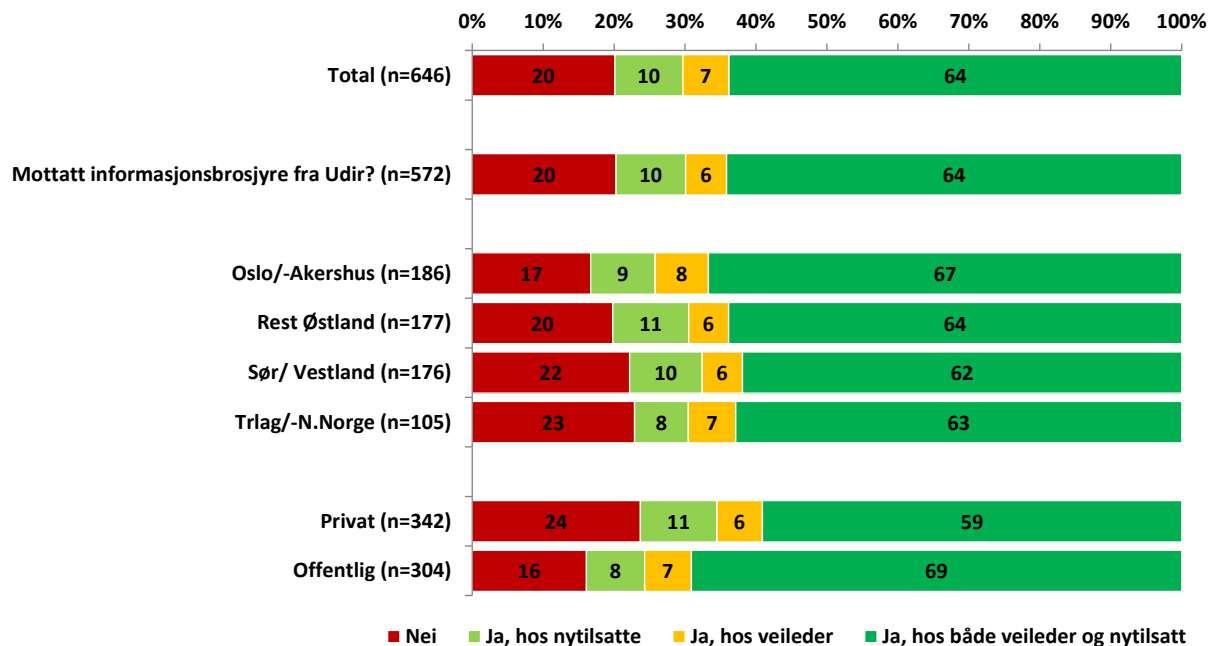
Figur 5.21: Hvordan foregår veiledningen i barnehagen? Flere svar mulig

«Faste 1-1 møter» er særlig viktig på Sør- og Vestlandet, både i følge styrere (60 prosent) og førskolelærere (52 prosent). «Løpende veiledning i arbeidssituasjonen» nevnes oftere i private (styrere: 53 prosent; førskolelærere: 26 prosent) enn i offentlige barnehager (styrere: 37 prosent; førskolelærere: 18 prosent). Ifølge styrerne er denne formen *mindre* vanlig på Østlandet utenom Oslo/Akershus (39 prosent), mens den i følge førskolelærere er *mer* vanlig på Sør- og Vestlandet (28 prosent). Ifølge styrerne (52 prosent) er «Samlinger for de nyutdannede» vanligst i offentlige barnehager, mens det ifølge førskolelærerne (46 prosent) er vanligst i private barnehager. Ifølge begge målgruppene er imidlertid denne formen vanligst i Oslo og Akershus (styrere: 59 prosent; førskolelærere: 54 prosent). Når det gjelder «faste gruppemøter» skjer dette ifølge både styrerne (26 prosent) og førskolelærerne (25 prosent) i *mindre* grad på Sør- og Vestlandet (26 prosent) enn ellers i landet.

Videre ble styrerne og førskolelærerne spurt om det var satt av tid i arbeidsplaner til veiledning. Ifølge 64 prosent av styrerne har de satt av tid i arbeidsplanen til «både veileder og nytilsatt». 7 prosent har bare satt av tid hos veileder, mens 10 prosent bare har satt av tid hos nytilsatte. 20 prosent har ikke satt av tid hos noen (Figur 5.22).

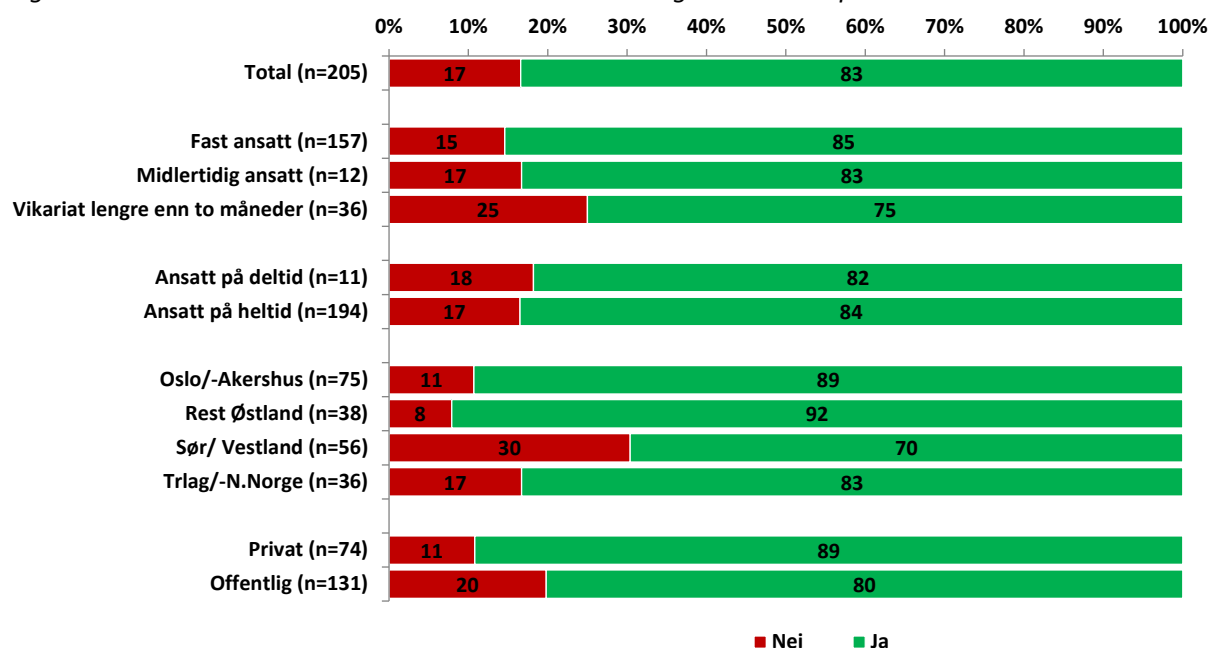
Figur 5.22: Styrere: Har dere satt av tid til veiledning i veileders og den/de nytilsattes arbeidsplaner?

Andelen som har satt av tid til veiledning i arbeidsplaner er høyere i offentlige (84 prosent) enn i private barnehager (76 prosent). Det er begrenset geografisk variasjon i svarene, men andelen som har satt av tid i arbeidsplaner i en eller annen form er høyest i Oslo og Akershus (84 prosent) og lavest i Trøndelag og Nord-Norge (78 prosent).

Førskolelærerne ble spurt om det var satt av tid til veiledning i deres arbeidsplan, noe 83 prosent svarte bekreftende på (Figur 5.23). Andelen som svarte dette var høyest blant fast ansatte (85 prosent) og lavest blant de som har vikariat lengre enn to måneder (75 prosent). Hvorvidt førskolelærerne er ansatt på heltid eller deltid har ingen betydning.

Figur 5.23: Førskolelærere: Er det satt av tid til veiledning i din arbeidsplan?

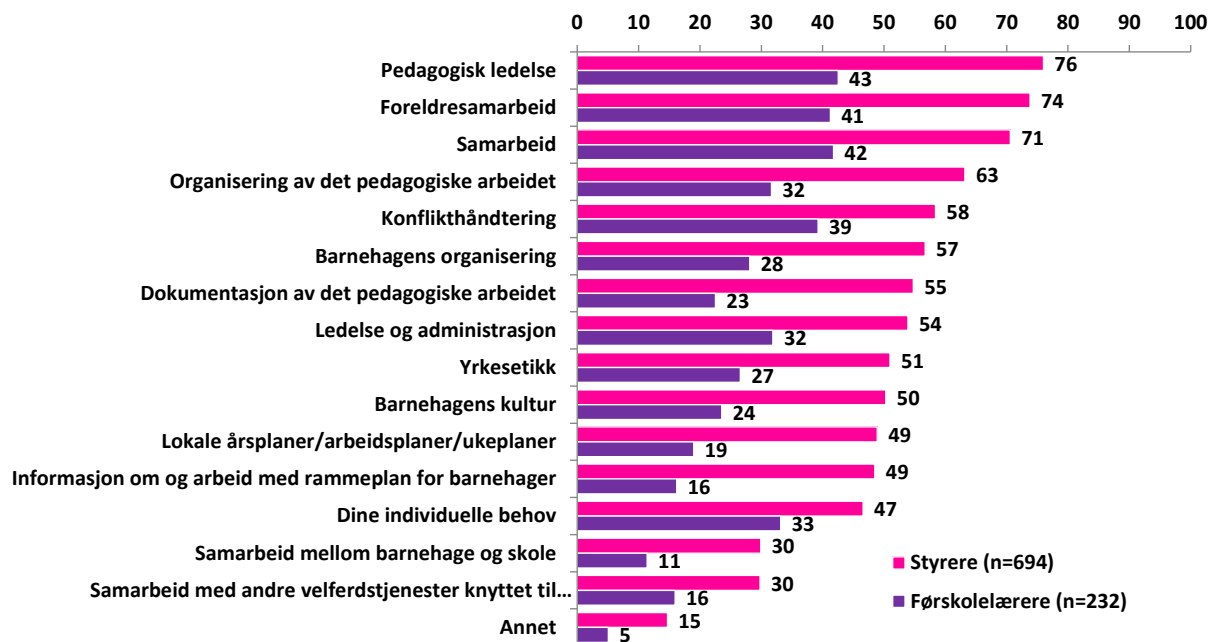
Geografisk er andelen førskolelærere med tid avsatt til veiledning i arbeidsplanen høyest på Østlandet utenom Oslo og Akershus (92 prosent) og lavest på Sør- og Vestlandet (70 prosent). Andelen er høyere i private (89 prosent) enn i offentlige barnehager (80 prosent).

5.5 Hva består veiledningen av?

Det er lagt få føringer om hva veiledningsordningen bør inneholde, så man kan forvente seg en viss variasjon.

Styrerne og førskolelærerne fikk presentert en lang liste over mulige elementer som kan tenkes å inngå i en veiledningsordning, og ble bedt om å krysse av for alle elementene som er aktuelle ved deres barnehage (Figur 5.24). Som tilfellet var for rektorene i skolesektoren, har hver enkelt styrer i snitt krysset av for langt flere elementer enn førskolelærerne.²⁵ Dette kan imidlertid ha den naturlige forklaring at styrere har oversikt over alle elementene som inngår, mens førskolelærerne ikke har hatt erfaring med alle sidene av ordningen. Begge målgruppene har krysset oftest av for «pedagogisk ledelse», «foreldresamarbeid» og «samarbeid». På fjerdeplass kommer henholdsvis «organisering av det pedagogiske arbeidet» (styrere) og «konflikthåndtering» (førskolelærere). Det er verdt å merke seg at diskrepansen mellom styrere og førskolelærere er relativt sett lav for forholdet «dine individuelle behov».

Figur 5.24: Merk av for elementer som er med i veiledningen i din barnehage. Flere svar mulig

Hvilke elementer som inngår i veiledningen varierer svært lite etter barnehagens eierforhold, men det er noe variasjon etter grafisk beliggenhet. Tabell 5.1. viser hvilke elementer som i følge styrerne er henholdsvis overrepresenterte (grønn) og underrepresenterte (rød).²⁶ Tabellen viser at særlig Oslo/Akershus og Rest Østland skiller seg ut fra totalen: Styrere i Oslo og Akershus merker av for flere elementer enn snittet, mens styrere på resten av Østlandet merker av for færre elementer.

²⁵ Hver enkelt styrer har i snitt krysset av for mer enn 8 elementer, mens hver enkelt førskolelærer har krysset av for i overkant av 4 elementer.

²⁶ Avvik på mer enn 5 prosent fra totalen er merket.

Tabell 5.1: Styrere: Merk av for de elementene som er med i veiledningen i din barnehage, brutt ned på eierforhold og geografi

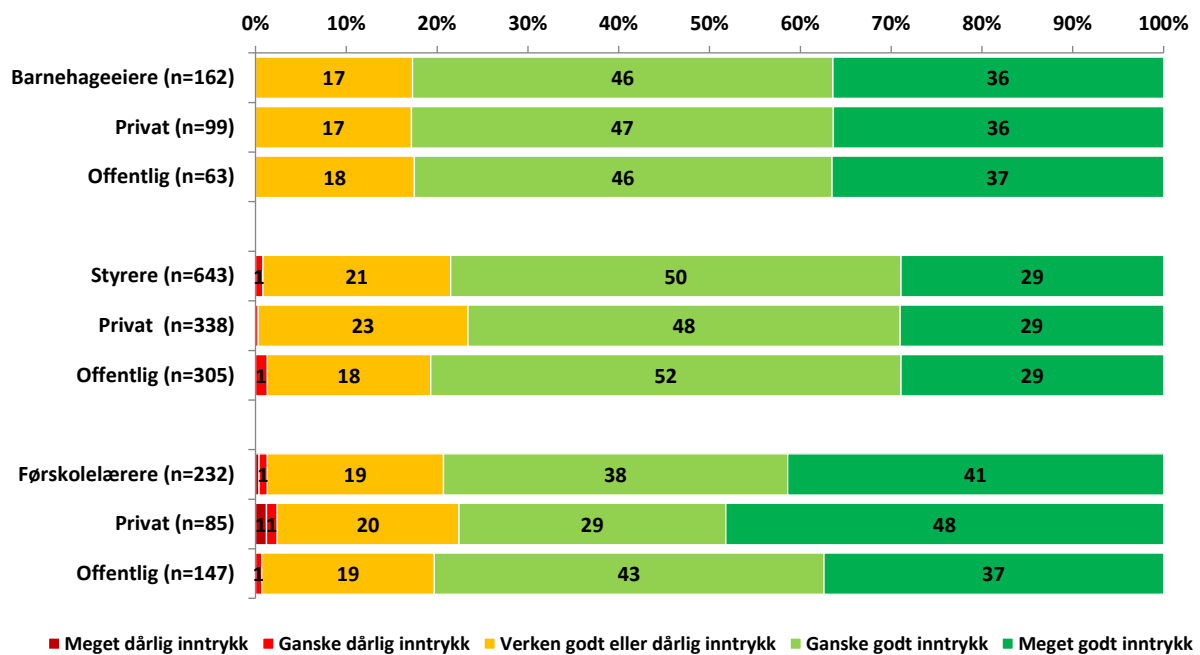
	Privat (n=297)	Offentlig (n=397)	Oslo/ Akershus (n=186)	Rest Østland (n=202)	Sør/ Vestland (n=190)	Trlag/ N.Norge (n=116)	Total (n=694)
Pedagogisk ledelse	74.7%	77.4%	78.9%	71.4%	78.8%	74.1%	76.0%
Foreldresamarbeid	75.3%	72.2%	78.9%	63.8%	79.3%	72.3%	73,8%
Samarbeid	70.0%	71.3%	73.0%	65.1%	72.5%	72.3%	70,6%
Organisering av det pedagogiske arbeidet	62.9%	63.4%	66.8%	56.9%	66.7%	61.6%	63,2%
Konflikthåndtering	57.3%	59.5%	64.5%	54.0%	56.4%	58.0%	58,4%
Barnehagens organisering	56.0%	57.5%	56.5%	47.9%	63.5%	60.4%	56,7%
Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet	52.6%	57.2%	63.8%	44.4%	55.9%	55.0%	54,8%
Ledelse og administrasjon	52.5%	55.5%	59.0%	48.9%	57.1%	47.3%	53,9%
Yrkesetikk	47.4%	54.9%	53.5%	44.7%	50.5%	57.7%	51,0%
Barnehagens kultur	50.7%	49.8%	44.7%	46.3%	54.0%	60.7%	50,3%
Lokale årsplaner/arbeidsplaner/ukeplaner	51.0%	46.6%	54.8%	37.0%	54.5%	49.1%	48,9%
Informasjon om og arbeid med rammeplan for barnehager	49.9%	47.0%	53.0%	39.7%	51.6%	50.0%	48,5%
Dine individuelle behov	41.9%	51.7%	50.3%	42.3%	46.0%	48.2%	46,6%
Samarbeid mellom barnehage og skole	26.3%	34.1%	38.7%	18.0%	28.7%	36.9%	29,9%
Samarbeid med andre velferdstjenester knyttet til barnehagen	27.1%	32.6%	31.7%	26.6%	30.7%	30.4%	29,8%
Annet	12.7%	16.8%	12.6%	16.5%	12.2%	19.6%	14,7%

5.6 Hvordan oppfattes veiledningen?

Alle målgruppene fikk spørsmål om hvordan de oppfatter veiledningsordningen.

Inntrykket av veiledningsordningen er generelt godt. Andelen som er ganske- eller meget fornøyd er høy for både barnehageeiere (82 prosent), styrere (79 prosent) og førskolelærere (79 prosent). Svært få respondenter svarer at de er ganske- eller meget *misfornøyd* med ordningen.

Figur 5.25: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av veiledningsordningen i din barnehage/ved barnehagene du er eier for?

Selv om andelen fornøyde er overveldende i alle undergrupper, skiller barnehageeiere og styrere i Trøndelag og Nord-Norge seg noe negativt ut. I dette området svarer 59 prosent av eierne og 69 prosent av styrerne at de er ganske- eller meget fornøyd. Blant førskolelærere er andelen ganske- eller meget fornøyde lavest på Østlandet utenom Oslo og Akershus (72 prosent).

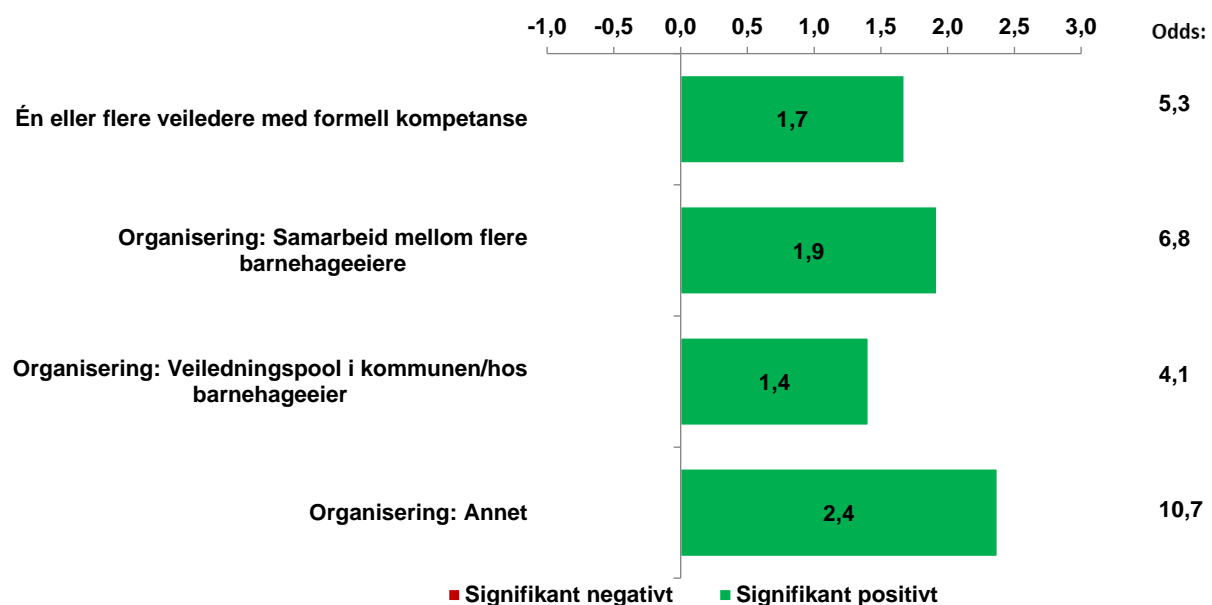
Hvilke faktorer er viktigst?

I den multivariate analysen har vi slått sammen de som har svart at de har et «ganske godt inntrykk» eller «meget godt inntrykk», og analysert hva som skiller disse fra resten (verken/eller, ganske eller meget dårlig inntrykk).

Analysen av svarene til barnehageeiere viser at når alt annet holdes likt, har ikke geografi noen betydning for tilfredshet med ordningen (Figur 5.26). Følgende faktorer ble inkludert i analysen: Geografi (fylke), folketall i kommunen, hvorvidt eieren har nyutdannede førskolelærere ansatt, hvordan veiledningsordningen organiseres og eierforhold (offentlig/privat).

Fire faktorer skiller seg ut som positive for å forklare hvorvidt eiere har et godt inntrykk av ordningen: 1) At én eller flere veiledere har formell kompetanse, 2) at veiledningen organiseres som samarbeid mellom flere barnehageeiere, 3) at veiledningen organiseres som veiledningspool og 4) «annen» organisering. Av de som svarte «annet» husker vi at de fleste beskrev ulike former for samarbeid med eksterne, herunder samarbeid med institusjoner for høyere utdanning.

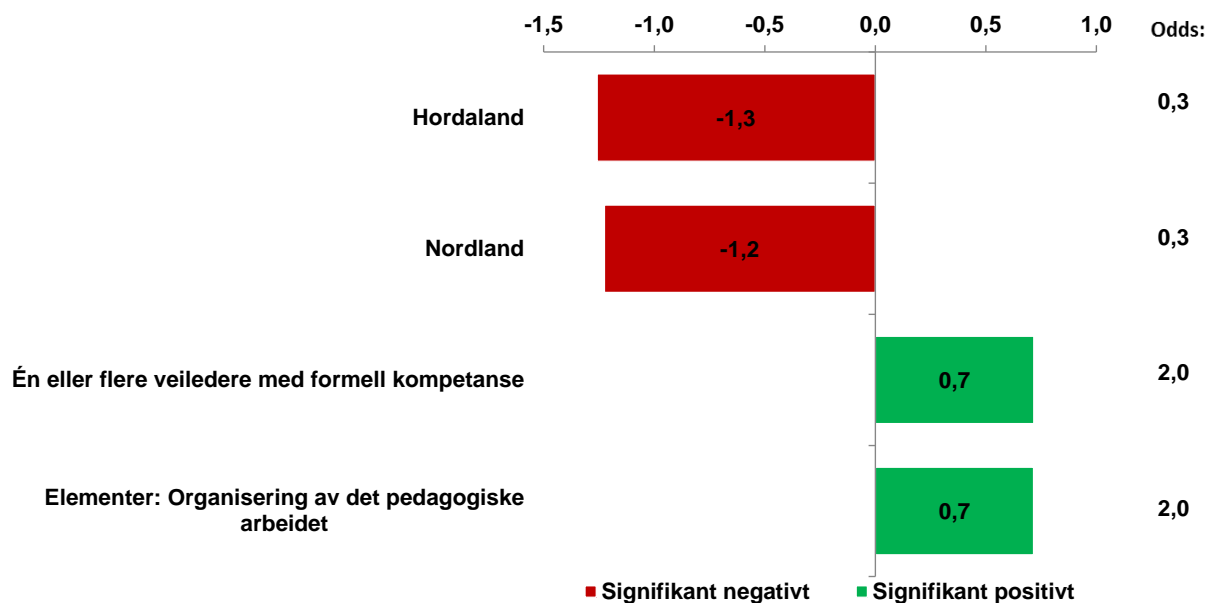
Figur 5.26: Barnehageeiere: Forhold som forklarer tilfredsheten med veiledningsordningen (sannsynligheten for å være ganske eller meget fornøyd). Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=163, p<0.1)

I Figur 5.27 er analysene for styrere presentert. Følgende faktorer ble inkludert i analysen: Geografi (fylke), hvorvidt veilederen er ansatt i egen barnehage, hvorvidt veiledere har videreutdanning i veiledning, hvilke faktorer som har vært viktigst for å få på plass veiledningsordningen, hvilke elementer som inngår i veiledningen, hvordan veiledningen organiseres og eierforhold (offentlig/privat).

I likhet med eierne, viser analysen at inntrykket av ordningen er bedre blant de styrerne som har ansatt én eller flere veiledere med formell kompetanse i veiledning. Videre viser analysen at styrere som svarer at «organisering av det pedagogiske arbeidet» inngår som et element i veiledningen har bedre inntrykk av ordningen enn andre. Til sist viser Figur 5.27 at dersom alt annet er likt har styrere i Hordaland og Nordland et mindre positivt inntrykk av ordningen enn andre (men her må vi huske på at svært få styrere har et *negativt* inntrykk).

Figur 5.27: Styrere: Forhold som forklarer tilfredsheten med veiledningsordningen (sannsynligheten for å være ganske eller meget fornøyd). Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=622, p<0.05)

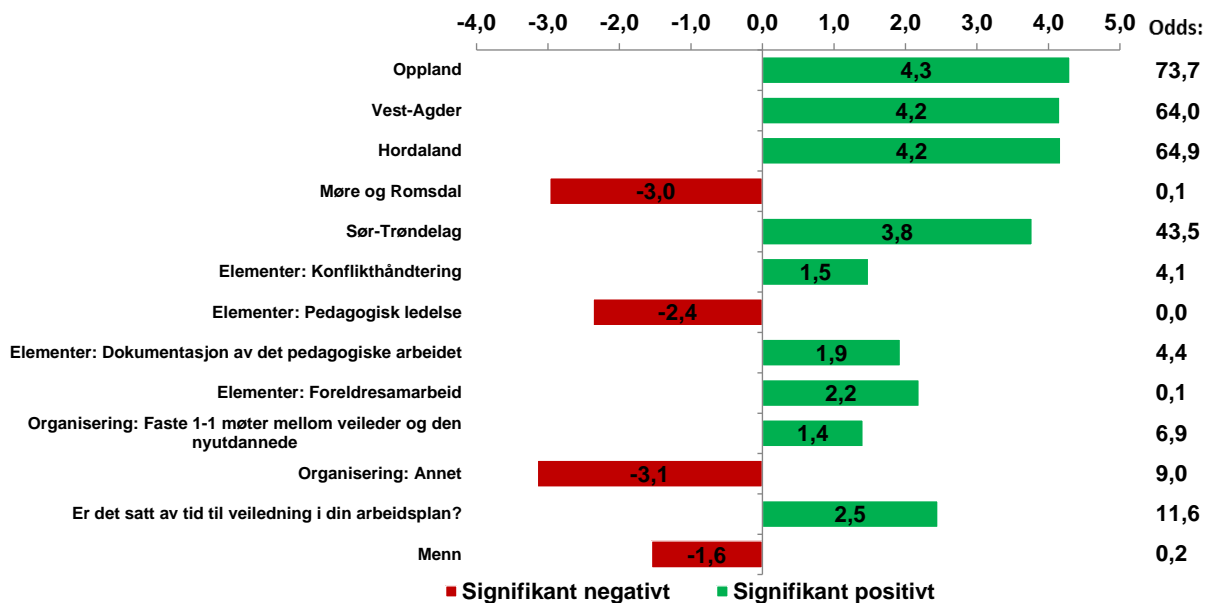

Til sist viser Figur 5.28 hvilke faktorer som sterkest forklarer hvilket inntrykk førskolelærerne har av veiledningsordningen. Følgende faktorer ble inkludert i analysen: Geografi (fylke), kjønn, ansettelsesforhold, stillingsbrøk, tidligere praksiserfaring fra barnehage, elementer som inngår i veiledningen, hvordan veiledningen organiseres, hvorvidt det er satt av tid til veiledning i arbeidsplanen og eierforhold (offentlig/privat).

Kanskje det mest interessante funnet er at de som svarer at det «er satt av tid til veiledning i arbeidsplanen» har et signifikant bedre inntrykk av veiledningsordningen enn de som svarer at det ikke er satt av tid. Sammenlignet med de som ikke svarer at det ikke er satt av tid i arbeidsplanen, er oddsen for å ha et godt inntrykk av ordningen 11,6 for de som har satt av tid. Analysen viser også at menn har et mindre godt inntrykk av ordningen enn kvinner.

Figur 5.28: Førskolelærere: Forhold som forklarer tilfredsheten med veiledningsordningen (sannsynligheten for å være ganske eller meget fornøyd). Figuren viser betakoeffisienter for logistisk regresjon og korresponderende odds (n=232, p<0.1)

Analysen viser videre at fire *elementer som kan inngå i veiledningen* skiller seg ut ved å ha signifikant forklaringskraft på hvorvidt respondentene har godt inntrykk. Av disse fire har følgende tre elementer *positiv* sammenheng med godt inntrykk: 1) «Konflikthåndtering», 2) «Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet» og 3) «Foreldresamarbeid». På den annen side har «pedagogisk ledelse» *negativ* sammenheng med godt inntrykk.

Når det gjelder organisering av veiledningen har de førskolelærerne som svarer at det skjer gjennom faste 1-1 møter bedre inntrykk av ordningen, mens de som svarer «annet» har et mindre godt inntrykk. Det var bare 6 prosent av førskolelærerne som svarte «annet» på dette spørsmålet (Figur 5.21), og det er ingen entydighet i hva respondentene har skrevet. Noen av førskolelærerne nevner imidlertid at det skjer «sporadisk» eller «ved behov», og det kan tyde på at et mindre godt inntrykk av ordningen er knyttet til slike mindre organiserte former for veiledning.

Til sist viser Figur 5.28 at dersom alt annet er likt, har nyutdannede førskolelærere i Oppland, Vest-Agder, Hordaland og i Sør-Trøndelag bedre inntrykk av ordningen, mens førskolelærere i Møre og Romsdal har et mindre godt inntrykk.

Referanser

Eikemo, Terje Andreas & Tommy Høyvarde Clausen (red.) (2007). *Kvantitativ analyse med SPSS. En praktisk innføring i kvantitative analyseteknikker*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

KD (2011). 'Innføring av veiledningsordning for nytilsatte nyutdannede lærere. Resultater fra kartleggingen høsten 2010'. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Vibe, Nils (2012). 'Spørsmål til Skole-Norge 2011. Resultater og analyser av Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse blant skoler og skoleeiere.' Rapport 5/2012. Oslo: Nifu.